

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**12. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA DERSİNDE ÖĞRENDİKLERİNİ
YAŞADIKLARI YERLE İLİŞKİLENDİRME DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ
(SEYDİŞEHİR ÖRNEĞİ)**

Hatice ARSLAN
ORCID: 0000-0001-8961-3847

Danışman
Doç. Dr. Caner ALADAĞ
ORCID: 0000-0001-5392-2760

Konya 2022

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)

Bir kültür dersi olarak coğrafya, insan yaşamında önemli olan pek çok konuyu ihtiva etmektedir. Coğrafya, öğrencilerin dünyayı doğru şekilde anlamaları ve anlamlandırmaları açısından önemli bir disiplindir. Aynı şekilde coğrafya günlük yaşamla yakından ilişkili konuları içeren güncel olaylardan soyutlayamayacağımız bir ilimdir.

12. sınıf öğrencileri temel alınarak yapılan bu araştırma, öğrencilerin okulda edinmiş oldukları coğrafi kavramları ne derece algıladıkları sonucunu ortaya çıkaracaktır. Bu ana eksen etrafında elde edilen bilgiler coğrafya eğitiminin ve önemini değerini de daha iyi ortaya koyacaktır. 12. sınıf öğrencisi tarafından doğru bir şekilde algılanıp, gündelik hayatta yeterli bir şekilde kullanılan bir coğrafi olgu kişinin çevreyi, yaşamı, insanları ve dünyayı daha iyi çözümlemesine yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda birey kendisine güvenen, kendini tanıyan ve çevreyle barışık bir hal alabilecektir. Şüphesiz ki hayatın hemen her alanıyla ilişki içerisinde olan coğrafya ve coğrafi kavramlar, yalnızca coğrafya dersi için değil, öğrencinin diğer derslerinde de kendisini geliştirmesine katkı sağlayacaktır. Böylelikle birey daha sosyal, daha başarılı ve özgüven sahibi bir kişilik kazanacaktır.

Araştırmanın ilk bölümde coğrafyanın tanımı, coğrafya okuryazarlığı üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde coğrafya öğretimi, coğrafya öğretiminin amacı, önemi, coğrafya öğretiminde içerik kapsamı ve yapı değerlendirilmiştir. Coğrafya öğretim programı incelenmiş, coğrafi becerilerin yaşadığımız yerle bağlantısı kurulmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde araştırma sahası olan Seydişehir ilçesinin genel özellikleri açıklanmıştır. Son olarak ta öğrencilere uygulanan anket çalışmasından elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın gerçekleşmesinde bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren ve destekleyen değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Caner ALADAĞ'a, doktora öğrencisi Yasin DURAN'a ve çalışmamın tüm aşamalarında bana yardımcı olan eşim Sedat ARSLAN'a ve kızlarım Elif Su ile Sedef Sena'ya çok teşekkür ederim.

Hatice ARSLAN

Mart 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)	i
İÇİNDEKİLER	ii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	iv
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	v
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vi
ÖZET	viii
ABSTRACT.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	2
1.3. Çalışmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar.....	3
1.5. Sayıtlılar	4
1.6. Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Coğrafya Öğretimi	7
2.2. Coğrafya Öğretiminin Amacı ve Önemi	8
2.3. Coğrafya Öğretiminde İçerik, Kapsam ve Yapı	10
2.3.1. Öğrenme alanları.....	10
2.3.2. Beceriler.....	10
2.4. Öğretim Programının Temel Felsefesi ve Genel Amaçları	16
3. ARAŞTIRMA SAHASININ GENEL COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ	18
3.1. Konum.....	18
3.2. Araştırma Sahasının Fiziki Coğrafyası	19
3.2.1. Jeolojik ve jeomorfolojik özellikler	20
3.2.2. Klimatolojik özellikler	25
3.2.3. Hidrografik özellikleri.....	27
3.2.4. Bitki örtüsü (Flora).....	29
3.3. Araştırma Sahasının Beşeri ve Ekonomik Özellikleri	31
3.3.1. Seydişehir tarihi	31
3.3.2. Nüfus ve yerleşme	32
3.3.3. Seydişehir ekonomik özellikleri	33
4. YÖNTEM.....	37
4.1. Araştırmanın Yöntemi.....	37
4.2. Araştırma Çalışma Grubu (Örnekleme).....	38

4.3. Verilerin Güvenirliği.....	41
4.4. Verilerin Toplanması	41
4.5. Verilerin Analizi	43
5. BULGULAR.....	45
5.1. Öğrenci Anketi.....	45
5.1.1. Demografik özelliklerin analizi	45
5.1.2. Nicel ve nitel soruların analizi	50
6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
6.1. Sonuç ve Tartışma.....	69
6.2. Öneriler.....	77
KAYNAKÇA.....	80
EKLER.....	85
EK 1: Onay Yazısı.....	85
EK 2: Veri Toplama Aracı.....	86

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

'12. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrendiklerini Yaşadıkları Yerle İlişkilendirme Düzeylerinin Ölçülmesi (Seydişehir Örneği)' başlıklı tez çalışmamın toplam 79 sayfalık kısmına ilişkin, 15/03/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%20** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Singeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dâhil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

15/03/2022

Hatice ARSLAN

Doç. Dr. Caner ALADAĞ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

15/03/2022

Hatice ARSLAN

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

N: Frekans

%: Yüzde

°C: Santigrad derece

lt: Litre

mWp: Megavat power

CO₂: Karbondioksit

sn: Saniye

mg: miligram

cm: santimetre

kV: kilovolt

Kısaltmalar

TGA: Tahmin Gözlem Açıklama

M.Ö: Milattan önce

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

MTA: Maden Tetkik Arama

DSİ: Devlet Su İşleri

HES: Hidroelektrik Santrali

CDÖP: Coğrafya Dersi Öğretim Programı

A.Ş: Anonim Şirketi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

GES: Güneş Enerji Santrali

TYT: Temel Yeterlilik Sınavı

TOKİ: Toplu Konut İdaresi

AİHL: Anadolu İmam Hatip Lisesi

MEAL: Mahmut Esat Anadolu Lisesi

ŞMKFL: Şehit Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi

KOP: Konya Ovası Projesi

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

12.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA DERSİNDE ÖĞRENDİKLERİNİ YAŞADIKLARI YERLE İLİŞKİLENDİRME DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ (SEYDİŞEHİR ÖRNEĞİ)

Hatice ARSLAN

Coğrafya, öğrencilerin yaşadıkları dünyayı doğru şekilde anlamaları ve anlamlandırmaları açısından önemli bir bilim dalıdır. Günümüzde öğrencilerin coğrafya dersinin günlük hayattaki rolünü anlamada, temel coğrafi becerilerini günlük yaşamlarında uygulayabilmede ve yaşadıkları coğrafyadan ne kadar haberdar oldukları ile ilgili olarak zaman zaman problemler yaşadıkları gözlemlenmiştir.

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin okulda edinmiş oldukları coğrafi kavramları ne derecede algıladıklarını, kazandıkları bu coğrafi bilgi ve becerileri kendi yaşamlarına aktarabilme düzeylerini tespit etmeye yöneliktir. Bu süreçte yetiştirmeye çalıştığımız öğrenciler coğrafyayı hayatlarına aktarabiliyorlar mı? Sorusu temelinde pek çok alt problem tespit edilmiş ve bu problemlere cevap aranmıştır. Bu ana eksen etrafında elde edilen bilgiler coğrafya eğitiminin önemini anlamamıza yardımcı olacaktır. 12. sınıf öğrencisi tarafından doğru bir şekilde algılanıp, gündelik hayatta yeterli bir şekilde kullanılan bir coğrafi olgu kişinin çevreyi, yaşamı, insanları ve dünyayı daha iyi çözümlemesine yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda birey kendisine güvenen, kendini tanıyan ve çevreyle barışık bir hal alabilecektir.

Bu çalışmada 12. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersinde öğrendikleri coğrafi kavramları yaşadıkları yer olan Seydişehir ilçesi ile ilişkilendirme düzeyleri araştırılmıştır. Doğaya karşı duyarlı, çevresini tanıyan öğrenciler yetiştirmede coğrafya eğitiminin önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada, verilerin toplanma sürecinde nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Nicel yöntem olarak tarama (survey) yöntemi kullanılmış, nitel yöntem olarak yarı yapılandırılmış sorular kullanılarak sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında 3 farklı lisede 12. sınıfta öğrenim gören toplam 107 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın amacına yönelik olarak 12. sınıf öğrencilerine 5'li likert tipi anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Öğrencilere Seydişehir'in jeolojik, jeomorfolojik özellikleri, ekonomisi, bitki örtüsü, kültürel yapısı hakkında sorular yöneltilmiş, öğrencilerin sorulara samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel yöntem olarak likert tipi sorulara verilen cevaplar sosyal bilimler için kullanılan istatistik programı SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), yardımıyla frekans (F), yüzdesel dağılım (%), aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (ss), yarı yapılandırılmış sorular da ise yüzdesel dağılım ve frekans değerleri hesaplanmıştır.

Elde edilen tüm veriler detaylı olarak değerlendirilmiş ve sonuçları raporlanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular alt problemler ile ilişkilendirilmiştir. 12. sınıf öğrencilerinin coğrafyayı yaşadıkları yerle ilişkilendirme düzeyleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Anket soruları ile müfredattaki kazanımlara ve becerilere ulaşma düzeyi ölçülmüştür. Buna değerlendirmeler neticesinde, coğrafya dersi kazanımlarının kalıcı olduğu, Seydişehir ilçesinde coğrafya dersinde öğrendiklerini kullanabildikleri, yakın çevresini tanıyarak geleceğe yönelik planlama yapabildikleri, doğal ve beşeri unsurlar arasındaki bağlantıyı yaşadıkları yerle ilişkilendirebildikleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, coğrafya eğitimi, coğrafi bilgi, coğrafi beceri, coğrafi okuryazarlığı

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Geography Education Program
Master Thesis

MEASURING THE LEVEL OF RELATIONSHIP OF 12TH GRADE STUDENTS BETWEEN THE PLACE WHERE THEY LIVE AND THE INFORMATION WHERE THEY LEARN IN GEOGRAPHY LESSON (SEYDİŞEHİR EXAMPLE)

Hatice ARSLAN

Geography is an important science for students to understand and make sense of the world they live in. Today, it has been observed that students sometimes experience problems in understanding the role of geography lesson in daily life, applying basic geographical skills in their daily lives, and how much they are aware of the geography they live in.

The aim of this research is to determine the extent to which students perceive the geographical concepts they have acquired at school, and their level of transferring these geographical knowledge and skills to their own lives. Can the students we try to train in this process transfer geography to their lives? Many sub-problems were identified on the basis of the question and answers were sought to these problems. The information obtained around this main axis will help us understand the importance of geography education. A geographical phenomenon, which is correctly perceived by the 12th grade student and used adequately in daily life, will help the person to analyze the environment, life, people and the world better. In this direction, the individual will be able to become self-confident, self-aware and at peace with the environment. In this study, the level of associating the geographical concepts learned in the geography lesson of the 12th grade students with the district of Seydişehir, where they live, was investigated. The importance of geography education in raising students who are sensitive to nature and know their environment has been tried to be revealed.

In this study, quantitative and qualitative research methods were used together in the data collection process. Survey method was used as a quantitative method, and results were tried to be obtained by using semi-structured questions as a qualitative method. The study group of the research consists of 107 students studying in 12th grade in 3 different high schools in the 2020-2021 academic year. For the purpose of the research, a 5-point Likert type questionnaire and semi-structured interview form were applied to 12th grade students. The students were asked questions about the geological, geomorphological features, economy, vegetation and cultural structure of Seydişehir, and it was assumed that the students gave sincere answers to the questions. As a statistical method in the analysis of the data, the answers to the likert type questions were calculated with the help of the statistical program SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), which is used for social sciences, frequency (F), percentage distribution (%), arithmetic mean (\bar{x}), standard deviation (ss), Percentage distribution and frequency values were calculated in semi-structured questions.

All the data obtained were evaluated in detail and the results were reported. The findings obtained in the study were associated with sub-problems. The level of associating geography with the place they live in 12th grade students was tried to be revealed. The level of reaching the achievements and skills in the curriculum was measured with the questionnaire questions. As a result of these evaluations, it was concluded that the geography lesson achievements were permanent, they could use what they learned in the geography lesson in Seydişehir district, they could plan for the future by knowing their immediate surroundings, and they could associate the connection between natural and human elements with the place they lived.

Keywords: Geography, geography education, geographic knowledge, geographic skills, geographic literacy

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu araştırma 12. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersinde öğrendiklerini yaşamlarında ne derece kullanabildiklerini ölçmeye yöneliktir. Bu amaçla 12. sınıf öğrencilerine Seydişehir ilçesinin coğrafi unsurları ile ilgili sorular yöneltilmiş ve değerlendirilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Liselerde öğretim programı gereği öğrencilerimize çeşitli bilgiler verilir. Verilen bilgilerin kalıcı olup olmadığı ile yararlı olup olmadığının anlaşılması ancak bunları günlük hayatlarında kullanabilme düzeyleri ile ölçülebilir. Eğitimin amacı, bireylere günlük hayatta yardımcı olmaktır. Öğrenciler coğrafya derslerinde öğrendiklerini yaşadıkları yer ile ilişkilendiremiyorsa coğrafya dersinin amacına ulaşmadığı düşünülebilir (Üçışık ve Sekin, 2001).

Coğrafya eğitimi iki aşamalı düşünülebilir. İlk aşaması dağların, ovaların, akarsuların, ülkelerin yerlerini bilmektir. Bu açıdan bakıldığında coğrafya dersi öğrencilere sevimsiz gibi gözükebilir. Diğer aşamasında da insan doğa etkileşimine, insanın doğayı anlamasına, doğal, beşeri sistemler arasında bağlantı kurmasına ve yorumlamasına fayda sağlayan tarafı bulunmaktadır. Böylelikle doğanın güzelliklerini insan ile buluşturan ve insana doğayı sevdiren bir eğitime dönüşür.

İlkokulda, ortaokulda sosyal bilgiler ve fen bilgisi dersinde, lisede coğrafya derslerinde coğrafi bilgiler ve beceriler öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu bilgilerin ne kadarı yaşamımıza aktarıldığı ölçülememektedir. Bu bilgilerin öğrencilerde kalıcı olup olmadığını anlamak için bilgileri yaşadıkları çevrede hangi sıklıkla kullandıklarına bakmak gerekir. Örneğin, yaşadığı çevreyi bir laboratuvar olarak kullanılabiliyor mu? Yoksa bu ders sınavlarını verdikten sonra önemini yitiriyor mu? Sorularına verilen cevaplar irdelenebilir.

Dört temel ortamı inceleyen coğrafyada amaç insanın yaşadığı çevreden faydalanmasıdır (Özey ve Demirci, 2008). İnsanın yaşadığı çevreden faydalanabilmesi yaşadığı çevreyi tanımasına bağlıdır. Yaşadığı yeri tanıyan insan hayatını da çevresine göre şekillendirir. Çevresindeki yeraltı ve yerüstü kaynakları kullanabilen, çevresinin enerji potansiyelinin farkında olan toplumların kalkınma hızları yüksektir.

Coğrafyanın merkezinde mekân bulunmaktadır. İnsanın yaşadığı yerle olan ilişkileri coğrafyanın konusudur (Karakuyu 2010). Bulunduğu mekânın dağlık ve engebeli olması ulaşımı ve diğer ekonomik faaliyetleri doğrudan etkilemektedir. İnsanlar, mekânları doğru kullanabilmekte midir? Tarım arazileri üzerine yapılan yerleşmeler, tahrip edilen ormanlar insanoğlunun kendi kuyusunu kazmasıdır.

İnsan ve çevre arasındaki bağ, insan merkezli olarak kurulur. Bu yüzden coğrafya sosyal bir bilimdir (Özgüç ve Tümer 2012). Kültürel yapı ve doğal unsurlar arasında sıkı bir ilişki vardır.

Öğrenciler, coğrafyayı günlük hayatlarında kullanmayacaklarını ve coğrafyanın işlerine yaramayacağını düşünmektedir. Böylelikle coğrafya dersine karşı da ön yargıyla bakmaktadır. (Üçışık ve Sekin, 2001). Araştırmacıların belirttiği gibi coğrafya gerçekten de öğrenciler tarafından günlük hayatta işe yaramayan bir ders olarak mı görülmektedir? Bu sorunun cevabının araştırılıp bulunması da önem arz etmektedir.

Öğrencilerin bu dersten edindikleri bilgileri, becerileri günlük hayatlarına ve yaşadıkları yere ne ölçüde aktardıkları ve hayatlarında ne kadar kullandıklarını incelemek araştırmanın problemi.

1.2. Çalışmanın Amacı

Coğrafya dersi insanlar için son derece önemli birçok konuyu içermektedir. İnsanın çevreyi anlamasında ve anlamlandırmasında çevreye uyumlu bir şekilde yaşamasında önemli bir rol üstlenir. Derslerde konular işlenirken günlük yaşamdan örneklerle dersi hayatın içine katmak gerekmektedir. Günlük yaşamdan kopuk coğrafya dersi düşünülemez. Coğrafi bilgi ve becerileri öncelikle yaşadığımız yerlerde kullanıyorsak dersin başarı oranı da o kadar yükselecektir.

Bu çalışmanın amacı: Coğrafya eğitimi almış olan 12. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersinde öğrendiği bilgilerle Seydişehir arasındaki bağlantıyı kurma durumlarını ölçmek ayrıca alan yazındaki çalışmalara ve literatüre katkıda bulunmaktır.

Bu amaçlar doğrultusunda Seydişehir’de 12. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersinde öğrendikleri bilgileri yaşadıkları yerle ilişkilendirme durumları aşağıdaki alt problemlerle incelenmiştir.

Alt problem cümleleri:

- 1- Öğrenciler coğrafyanın günlük hayattaki rolünü ne kadar anlayabilmiş?
- 2- Coğrafi becerileri günlük hayatta ne kadar kullanabiliyor?
- 3- Öğrenciler yakın çevrelerinden ne kadar haberdar?
- 4- Coğrafya dersi yaşadıkları çevreyi tanımalarına yardımcı oluyor mu?

5- Yakın çevresini tanıyarak geleceğe yönelik planlar yapabiliyor mu?

6- Bu dersin kazanımları kalıcı oluyor mu?

7- Doğal ve beşeri unsurlar arasındaki bağlantıyı yaşadıkları yerle ilişkilendirebiliyor mu?

1.3. Çalışmanın Önemi

12. sınıf öğrencilerinin baz alınmasının amacı ilköğretim aşamasında sosyal bilgiler ve fen bilgisi dersinde coğrafya konularının bir kısmını görmeleri, 9. ve 10. sınıfta da 2 saatlik coğrafya dersi görmeleri, 11 ve 12. sınıfta ise alan seçimine göre seçmeli coğrafya dersi almalarıdır. Bu araştırma, 12. sınıf öğrencilerinin okulda edinmiş oldukları bu temel coğrafi kavramların öğrenciler tarafından ne derece algılandığı sonucunun ortaya konması açısından önemlidir. Bu ana eksen etrafında elde edilen bilgiler coğrafya eğitiminin ve önemini de daha iyi ortaya koyacağı düşünülmektedir. 12. sınıf öğrencisi tarafından doğru bir şekilde algılanıp, gündelik hayatta yeterli bir şekilde kullanılan bir coğrafi olgu kişinin çevreyi, yaşamı, insanları ve dünyayı daha iyi çözümlemesine yardımcı olması bakımından da önemlidir.

Şüphesiz ki hayatın hemen her alanıyla ilişki içerisinde olan coğrafya ve coğrafi kavramlar, yalnızca coğrafya dersi değil, öğrencinin diğer derslerinde de kendisini geliştirmesine katkı sağlayacaktır. Böylelikle birey daha sosyal, daha başarılı ve özgüven sahibi bir kişilik kazanacaktır. Tüm bu etkenler dikkate alındığında insanların yaşadığı coğrafyada, coğrafi kavramları ne derecede algıladıkları, sahip oldukları bu coğrafi bilgi ve becerileri kendi yaşamlarına aktarabilme düzeylerinin ölçülmesine ihtiyaç duyulmuştur. Yapılandırmacı eğitim anlayışı, öğrencilerin öğrendikleri bilginin günlük hayata transfer edilmesini önemsemektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1- Araştırma 2020-2021 öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır

2- Araştırma, kullanılan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler ile sınırlıdır

3- Araştırma 12. sınıflar ile sınırlıdır.

4- Çalışma Seydişehir ilçesinde Seydişehir Anadolu İmam Hatip Lisesi, Seydişehir Mahmut Esat Anadolu Lisesi, Seydişehir Şehit Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi'nden 107 öğrenciyi kapsamaktadır.

1.5. Sayıtlar

1. Geliştirilen anket sorularının bu araştırma için gerekli verileri sağlayacağı varsayılmıştır.

2. Araştırmada uygulanan anket sorularından elde edilen sonuçlar araştırma evrenini temsil etmektedir ve bu sonuçların araştırma için yeterli olduğu varsayılmıştır.

3. Bu araştırmada, soruları cevaplandıran öğrencilerin, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla gerekli duyarlılığı göstererek soruları içten, objektif ve dikkatli cevapladıkları varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Coğrafya: Coğrafya teriminin, Eskiçağ'da ilk kez M.Ö. III. yüzyıl başlarında, “geographica” ya da “geographein” biçiminde, eski Mısır'ın İskenderiye kentinde yaşamış olan Eratosthenes (M.Ö. 275–195) tarafından kullanıldığı kabul edilir. Bu bilimin genel adını ifade eden “coğrafya” terimi, etimolojik açıdan bileşik bir terimdir. Başka bir ifadeyle, “coğrafya” kelimesi iki kavramın birleştirilmesi yoluyla oluşturulmuştur. Bunlar; Grekçe (eski Yunanca) kökenli olan jeo (Yer, yeryüzü, Dünya, yerküre) ve graphein (yazmak, yazı ile anlatmak, tasvir) sözcükleridir. Bu kavramların birleştirilmesinden, coğrafya ilmi adının özgün (orijinal) yazılış biçimi olan, gegraphe (= geographe) terimi ortaya çıkmıştır (Doğanay, 1993).

Anlaşıyor ki bugünkü coğrafya ilmi, daha Eskiçağ'da M.Ö. III. yüzyıl başlarında oluşmaya başlamış ve adı, günümüzden yaklaşık 2300 yıl önce belirlenmiştir. Başka bir ifade ile coğrafya ilmi, felsefe ilimleri ile birlikte, tarihi eski olan bilimdir diyebiliriz (Doğanay, 2002).

Tanoğlu, (1964) coğrafyanın tanımını şu şekilde yapmaktadır: “Yeryüzü; atmosfer, litosfer ve hidrosferin temas sahası ve diğer bütün canlı varlıklarla birlikte insanların yaşama zeminidir. Bu şu demektir ki, yeryüzü arzın en hareketli kısmı ve en çeşitli ve en karışık olayların bir karşılaşma ve buluşma alanıdır. Tabiatın eseri olan tabii olaylar yanında; başta insan topluluklarının kendileri olmak üzere, bu toplulukların tabiatı faydalanarak yaptıkları kendi hayat, faaliyet ve organizasyonları ile ilgili bütün yeryüzü olayları beşeri olaylar adı altında toplanabilir. İşte coğrafyanın tetkik konusu budur: Tabii ve beşeri bütün yeryüzü olayları”.

Özey, (2002) coğrafyayı; “ Yeryüzünün tamamı ve bir parçası üzerinde, doğal, beşeri ve ekonomik olayların dağılışını, aralarındaki bağlantıları, sebep ve sonuçları inceleyen bir bilimdir” şeklinde tanımlamıştır.

Doğanay, coğrafya ilmi hakkında “Coğrafya yeryüzü olayları arasındaki ilişkileri, bunların dağılış düzeni ve bu dağılışın nedenlerini araştırır” şeklinde ifade etmektedir (Doğanay, 1993).

Atalay ve Mortan’ın (2008) coğrafya tanımları; “ Coğrafya, dünyanın doğal ortamını ve bu ortamla insan arasındaki ilişkileri inceleyen bilim dalıdır” şeklindedir.

Coğrafyanın tanımı değişik sözlük ve ansiklopedilerde şu şekilde tanımlanmıştır;

1. Yeryüzünü fiziksel, ekonomik, beşeri, siyasal yönlerden inceleyen bilim.
2. Bir yeryüzü parçasını, bir bölgeyi, bir ülkeyi belirleyen, niteleyen, fiziksel, ekonomik, beşeri, siyasal gerçeklerin tümü” (Türkçe Sözlük, TDK, 2018).
3. Konusu yeryüzünü tanıtmak olan bilim” (Meydan Larousse, 1970, s. 24).

Coğrafya Okuryazarlığı: Coğrafya okuryazarlığı “lokasyon veya harita üzerinde yer bulma yeteneği” olarak ifade edilmektedir. Çünkü yerlerin isimlerini ve özelliklerini bilmenin coğrafyanın temelini oluşturan unsurlar olduğu belirtilmektedir (Karabağ, 2001). Fakat bazı araştırmacılar sadece lokasyon bilgisinin coğrafya okuryazarlığı kavramını ifade etme de yeterli olmayacağını, lokasyon bilgisine sahip olmanın coğrafya okuryazarlığının ilk adımı olduğunu söylemektedirler. Farklı bir bakış açısıyla coğrafi okuryazarlığı; “coğrafi olayları anlama ve yorumlama” olarak tanımlamaktadır (Akengin ve Dölek 2013).

Coğrafi ortamın bir parçası olan insan, çevreden bağımsız düşünülemez. Çevreyle etkileşim içinde bulunan insan, çevreden yararlanarak doğaya hâkim olmaya çalışır. Teknolojik gelişmelerle bulunduğu coğrafyayı en iyi şekilde kullanan toplumlar diğer toplumlardan daha ileri giderler. İlerleme seviyesi arttıkça doğadan yararlanma da artar. Dünyada söz sahibi olan ülkeler doğadan maksimum faydayı sağlayanlardır. Örneğin tarımda birim alandan maksimum verim alırlar. Sanayi için hammaddeyi önce yakın çevresinden yoksa daha uzak yerlerden hatta uzaydan temin edebilirler. Tüm bunları yapabilmenin rolü doğayı tanımaktan geçer.

Günümüzde küreselleşen dünyadan habersiz bir toplum düşünülemez. Dünyayı anlamak ve ülkemizi daha üst seviyeye çıkarmak için coğrafi bilgi ve becerilere daha çok

ihtiyacımız vardır. Bütün bu beceriler coğrafya okuryazarlığını oluşturur ve coğrafya dersinin genel amaçlarına uygundur (Altınbilek ve Sanalan, 2005).

Coğrafyayı günlük hayatına aktarabilen, çevrede karşılaşılan sorunları coğrafi bakış açısıyla değerlendirebilen sorunlara çözüm önerileri getirebilen öğrenciler coğrafya okuryazarıdır.

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde orta öğretimde coğrafya eğitimi, uygulanan coğrafya programının içeriği hakkında kavramsal bilgileri araştırılmıştır.

Coğrafya bilimine ve coğrafya dersine ilişkin unsurlar; coğrafya dersinin içerik, kapsam ve yapısı; öğrenme alanları ve derse ilişkin beceriler aşağıda ilgili başlıklar altında incelenmiştir.

2.1. Coğrafya Öğretimi

Coğrafya öğretimi bireylerin daha çok düşünmesine, anlamasına, kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarını ve kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenmeleri (Akınoğlu, 2005) ve öğrencilerin yaşadıkları alandan başlayarak ülkemiz ve tüm dünya ile ilgili coğrafi bilinç kazanmalarını, gelecekteki yaşantılarında etkin bir şekilde kullanabilecekleri bir birikime sahip olmalarını amaçlayan akademik süreçtir (MEB, 2005).

Coğrafya insanlığın var olduğu andan itibaren en önemli bilim dalı olmuştur. İnsanlığın ilk zamanlarında her ne kadar bilim dalı kavramı olmasa da yaşanan yeryüzüne uyum sağlamak ve kaynakları kullanmak yaşamın temelini oluşturur. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre, insanlar önce karnını doyurma daha sonra barınma ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Bunun için de ilk insandan günümüze kadar coğrafyadan faydalanılmaktadır. Diğer bilimlerin de temelinde coğrafyayı bulmak mümkündür. Yenilikler ihtiyaçlardan doğar, yaşadığımız yeryüzünü ihtiyaçlarımız için doğru kullanmak gerekir bunun içinde coğrafyayı iyi tanımak gerekmektedir. Tam bu noktada devreye coğrafya öğretimi girmektedir.

İnsanı tanımadan, yaşadığı yerin coğrafi özelliklerini tespit etmeden. Yer altı ve yer üstü kaynakların potansiyelini değerlendirmeden geleceğe yönelik planlama yapılamaz. (Biricik, 1999).Bunu yapabilmek için de bireylerde coğrafi bilinç oluşturmak gerekir. Coğrafi bilinç oluşturulmuş öğrenciler yetiştirmek ülke ve dünya için önemli bir adım olacaktır.

Okulların eğitim ve öğretim faaliyetlerindeki yeri ve önemi büyüktür. Ancak öğrenme sadece sınıflarda olmaz. Müzeler, doğal ortamlar, sanayi tesisleri, ormanlar vb.

yerler coğrafya dersinin dersliği olabilir. Daha verimli bir öğrenme için bu alanların eğitim faaliyetlerinde uygulanması oldukça önem arz etmektedir (Şahin ve Özur, 2017).

Coğrafya öğretimi ile öğrencilerin insana, hayvana, bitkiye ve cansız unsurlara yaklaşımı değiştirilebilir. Çevrenin sadece insanlar için olmadığı, diğer canlılarla beraber olduğumuz bu sistemde meydana gelebilecek aksamaların tüm canlıları etkileyeceği unutulmamalıdır. Ayrıca zaman ve enerji israfını önlemek için coğrafya öğretimi çok önemlidir. Coğrafya öğretimi amacına ulaştığı vakit dünya daha temiz, insanlar daha duyarlı olacaktır.

Toplumsal varlık olan insanın; sürdürülebilirliğin sağlanmasında kaynaklara ‘benim’ diye değil, ‘emanet’ gözüyle bakması gerekmektedir. Günümüzde yaşanan çevre ve iklim problemlerinin temelinde insanın bencilce düşünmesi yatmaktadır. Üretimi arttırmak için kirletilen çevre, plastik adalar, küresel ısınma ve iklim değişikliği insanın hırsı sonucunda meydana gelen sıkıntılardır. Bu sıkıntıları anlamada ve aşmada coğrafya dersi önemli bir basamaktır.

2.2. Coğrafya Öğretiminin Amacı ve Önemi

Coğrafya eğitimi; coğrafyayı yaşamın içerisinde örnekleyerek insanlara yaşadığı çevreyi, içinde bulunduğu yerin özelliklerini daha sonra dünyayı öğretmeli; yaşamın içinden olan unsurları ön plana çıkarmalıdır. Coğrafya eğitimi için en önemli unsurlardan bazıları da sadelik, açıklık ve karmaşadan uzaklık olup etkin ve kalıcı öğretim için karışıklıktan uzak durulmalıdır (Akınoğlu, 2005).

Coğrafya bilimi hayat için gerekli olan bilgileri insanlara sunmaktadır. Bu yüzden farklı meslek gruplarında bulunan insanların coğrafyayı öğrenmesi gerekmektedir. İnsanoğlu bu dünya da yaşamına başlayıp yine bu dünya da tamamlamaktadır. Yaşamı boyunca bulunduğu mekândan etkilenmektedir. Bu yüzden coğrafi bilgiye tüm insanlığın ihtiyacı vardır (Demirci ve diğerleri, 2002).

Şahin’e göre (2001) coğrafya dersi; bünyesinde terimleri, kavram ve yer adlarını bulundurduğundan dersin öğrenilmesi zorlaşmaktadır ve öğretimin ezbere dayalı bilgi yığılı olarak gerçekleşmesi, coğrafyanın daha az sevilen bir ders olmasına yol açmaktadır. Çağımızın özellikleri, değişen ve yenilenen şartlar, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler programlara yansıtılmamış olması sıkıcı ve az sevilen bir ders olarak görünmesine sebep olur.

Arı'ya göre (2008) yeryüzünde insan faaliyetleri artmakta, yeryüzüne ait bilgilerimiz günden güne artmakta, coğrafya konularının kolay öğretilmesi için de yeryüzünün parçalara ayrılarak incelenmesi gerekmektedir. Bu da yerel coğrafyanın önemini arttırmaktadır. Özelden genele ilkesiyle öğrenme daha kalıcı olacaktır.

Coğrafya eğitiminde önemli olan öğrencilere bilgileri verip sınav odaklı bir ders işlemek değil hayata hazırlamaktır. Yaşadığı çevreyi bilmeyen nesiller değil, yaşadığı çevreye uyum sağlamış çevresiyle barışık nesiller yetiştirmek önemlidir.

İnsan etkinlikleri açısından yeryüzünün incelenmesi, tabirine uygun olarak yapılan coğrafya eğitiminin pek çok soruna çözüm üretebildiği ortaya çıkacak ve önemi daha iyi anlaşılacaktır. Coğrafi konuları yaşama ilişkilendirmek, öğretim sürecinde çağın gerekliliklerini kullanmak (Dikmenli ve Çiftçi, 2016), coğrafyayı ezbere dayalı bir bilim olmaktan çıkarmak için yapılabilecek en önemli araştırmalardandır (Geçit, 2010).

Bütün olarak değerlendirildiğinde, coğrafya öğretim programı; ülkemiz ve dünya çapında; geçmiş-bugün-gelecek bağlantısı çerçevesinde, insan ve doğal çevre ilişkilerini sentezleyebilen, bu ilişkiler etrafında sorunları fark edip bunlara çözümler üretebilen, etkili bilgi edinme yollarını kullanan, evrensel bakış açısına sahip coğrafi bilinç düzeyi yüksek bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Gülersoy, 2017).

Bireylerin genel olarak; problem çözüme, bilimsel düşünme sorgulama, yargılama becerilerinin geliştiren coğrafya eğitimi, aynı zamanda öğrencilerin, soyut ve karmaşık olan kavramları hayatla özdeşleştirmelerinde önemli bir görev üstlenmektedir.

Coğrafya dersinde amaç, coğrafi ve beşerî sistemler arasındaki karşılıklı etkileşimi dağılım ve nedensellik ilkeleri ışığında irdeleyen, günlük yaşamda karşılaştığı güçlüklerle çeşitli çözümler üretebilen, yaşadığı çevreden yararlanan, çevresiyle sağlıklı etkileşim içinde olan, ülkemiz ve dünya ile ilgili coğrafi bilinci oluşmuş, dünyaya ve topluma uyum sağlayan, geleceğe yönelik planlar yaparken çevreyi göz ardı etmeyen bireyler yetiştirmektir.

Coğrafyada amaç; anlama, bilgiyi yeni durumlarda kullanma neden-sonuç ilişkisi kurma ise, bu dersin öğretiminde öğrencinin bilgiyi aktif olarak oluşturduğu TGA (Tahmin Gözlem Açıklama) gibi öğrenci merkezli yaklaşımlara yer verilmelidir.

2.3. Coğrafya Öğretiminde İçerik, Kapsam ve Yapı

Yapılandırmacı yaklaşımı temel alan coğrafya öğretimi, bu yaklaşımın gerektirdiği gibi konulara bütünsel bir bakış açısı getirmiştir. Programda coğrafya konuları bütün olarak ele alınırken sarmal yapı gözetilmiştir.

Akınoğlu'na (2005) göre coğrafya öğretimi öğrencilerin günlük yaşamından hareketle bütüncül ve anlamlı ilişkiler kurarak öğrencinin aktif katılımı süreciyle gerçekleşmeli ve konular işlenirken; farklı bilim dalları ve disiplinlerin konularından örnekler ele alınarak karşılıklı etkileşim vurgulanmalı, öğrencilerde olaylar ile ilgili çok boyutlu düşünebilme becerisi geliştirilmelidir.

Program; bilgi, değer ve beceri dengesini gözeterek öğrenmeyi, farklı öğrenme stillerini ve program geliştirmedeki yeni yaklaşımları dikkate alır ayrıca öğrencinin çevreyle etkileşimine imkân tanır (Karabağ, 2001).

Bu araştırmanın yapılandırılmasında faydalanılan; öğrenci deneyimlerini ve ön bilgilerini dikkate alan 2005 yılı öğretim programında öğrenci merkezli, dolayısıyla etkinlik merkezli, öğrencilerin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alan bir anlayış hayata geçirilmeye çalışılmıştır. MEB Öğretim Programlarını İzleme Değerlendirme Sistemi kapsamında ortaöğretim Coğrafya dersi öğretim programında redaksiyon ve tashih düzeyinde bir takım düzeltme ve düzenlemelerin yapıldığı ve 2018-2019 eğitim ve öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulanmaya başlanan mevcut öğretim programı coğrafya öğretim programında da bu anlayış varlığını korumaktadır.

2.3.1. Öğrenme alanları

Birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapılar öğrenme alanlarıdır.

Coğrafya dersi genel yapısı ile dört ünite çerçevesinde yapılandırılmıştır.

1. Doğal Sistemler
2. Beşeri Sistemler
3. Küresel Ortam: Bölgeler ve Ülkeler
4. Çevre ve Toplum (MEB, 2018).

2.3.2. Beceriler

Bilgi gerektiren ve performans içeren karmaşık eylemler beceri olarak nitelendirilmektedir. Beceri öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir.

Coğrafya öğretim programının (MEB, 2018) yapısında öğrencilere kazandırılması hedeflenen genel beceriler yer almaktadır. Bu genel becerileri şöyle sıralayabiliriz:

1. Eleştirel Düşünme
2. Yaratıcı Düşünme
3. İletişim
4. Araştırma
5. Problem Çözme
6. Karar Verme
7. Bilgi Teknolojilerini Kullanma
8. Girişimcilik
9. Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma becerileridir.

Bu becerilerin yanında, coğrafya dersine ait beceriler de mevcuttur. Bu beceriler 2018 Coğrafya öğretim programında de şu şekilde sıralanmaktadır (MEB, 2018):

1. Harita becerileri
2. Coğrafi gözlem becerisi
3. Arazide çalışma becerisi
4. Coğrafi sorgulama becerisi
5. Tablo, grafik ve diyagram hazırlama ve yorumlama becerisi
6. Zamanı algılama becerisi
7. Değişim ve sürekliliği algılama becerisi
8. Kanıt kullanma becerisi

ABD’de coğrafya eğitiminde önemli kaldırım taşlarından olan Ulusal Coğrafya Standartları 1994’te 4. 8. ve 12. sınıf sonunda öğrencilerin sahip olması gereken becerileri belirlemiştir. Buna göre coğrafi beceriler seviye ve algıları, sınıf ve yaş düzeylerine göre farklı olmakla birlikte beş başlık altında toplanmıştır. Bunlar; Coğrafi Sorular Sorabilme, Coğrafi Bilgi Edinebilme, Coğrafi Bilgileri Organize Edebilme, Coğrafi Bilgileri Analiz Edebilme ve Coğrafi Sorulara Cevap Verebilme şeklindedir (Ertürk ve Girgin, 2011).

Coğrafya eğitiminde öğretmenler fırsatları değerlendirerek coğrafi becerileri öğrencilere kazandırmak zorundadır. Öğretmen derste kullandığı uygun yöntem ve metotlarla coğrafyanın günlük hayatlarında nasıl kullanılacağını öğrencilerine gösterir (Taş, 2008).

Coğrafi beceriler, coğrafyayı günlük hayatımıza taşımamızı sağlar. Çevresini gözlemleyen, araziye tanıyan geleceğe yönelik yatırımları daha sağlıklı yapar. Yapılan yatırımları da daha iyiye daha ileriye götürebilir. Çünkü becerilerde duraganlık yoktur.

Ülkemizde beceri temelli eğitim esas alınmıştır. Coğrafya öğretim programıyla öğrencilere kazandırılmak istenen coğrafi beceriler ise şunlardır;

Coğrafi gözlem

Gözlem becerisi; olay ve olgulara dikkat etme, olay ve olguları algılama, tanımlama, olay ve olguların neden ve sonuçlarını açıklama, olay ve gözlemlediklerinin nedenlerini sorgulayıp sonuçlarını tahmin edebilme ile ilgilidir. Ayrıca olay ve olgular arasında ilişkiler kurabilme, olay ve olguların benzer ve farklı yönlerini ortaya koyma, gözlediklerini kaydetme ve aktarma, gözlemlediklerini daha önce öğrendikleri ile karşılaştırabilme ve bağdaştırabilme, gözlediklerini araştırmalarında veya gelecekle ilgili planlamalar yapmak için kullanabilme benzer olaylarla ilişkilendirme ve tekrar aynı olayla karşılaştığında ne yapması gerektiğine yönelik davranış geliştirme ile ilgilidir. Okul ve çevre şartlarının elverdiği ölçüde çevre gezileri ve alan çalışmaları düzenlenmesi, gözlemlemeye dayanan araştırma çalışmaları planlanması ve uygulanması bu becerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır (MEB, 2018).

Gözlemlerde öğrenciler olayları bilinçli bir şekilde değerlendirir, olaylar arasındaki ilişkiyi saptar. Gölgesinin boyunu ve yönünü gün içerisinde gözlemleyen, güneşin doğuş ve batış yönünü gözlemleyen öğrenci; tarım ürünlerini yetiştirirken, güneş panelleri kurulurken, evin hangi odasında hangi mevsimde oturulması gerektiği çıkarımında bulunabilir.

Gözlem sonucunda olayları sebep sonuç ilişkisiyle açıklanabilir. Doğadaki olayların benzer ve farklı yönlerini ayırt edebilir. Doğadaki değişimi fark edebilir. Ağaçların yapraklarına bakarak sıcaklık ile bitki örtüsü ilişkisini açıklayabilir.

Arazide Çalışma

Bu becerinin gelişmesi için sınıf dışında yapılan ve coğrafya dersi için bilimsel laboratuvar çalışmaları niteliğinde olan arazi çalışmalarına yer verilmesi önemlidir. Öğrencilerin sınıf dışında çevresinde olup biten olay ve olguları gözlemlenmeleri için teşvik edecek çalışmanın amaçlarını belirleme, araştırma için plan tasarlama (araştırma öncesi gerekli kaynak, malzeme toplama, takvimlendirme, arazide gerekli olan materyali hazırlama), gerekli araç-gereç ve teknolojiyi kullanma, arazide veri toplama ve kaydetme, verileri analiz etme, sonuçlar çıkarma, öneriler geliştirme, rapor yazma gibi uygulamaları gerçekleştirebilecekleri çalışmalara ve projelere yer verilmesi bu becerinin gelişimine katkı sağlayacaktır (MEB, 2018).

Arazi çalışmaları gezi-gözlem metodu olarak da ifade edilir. Ortaöğretimde önemli yeri olan coğrafyanın vazgeçilmez uygulamalı metotlardan birisidir (Garipağaoğlu, 2001).

Arazi çalışmaları sınıfın dışında yapılan çalışmalardır. Arazi coğrafyanın uygulama alanıdır. Sınıf dışında yapılan çalışmaların da öğrenmede etkisi yadsınamaz. Öğrenci gezip gördüğü arazide veriler toplar, topladığı verileri analiz ederse öğrenme kalıcı hale gelir. Arazi okulun bahçesi, park, pazar yeri gibi yakın çevreden olabilir ya da; dağ, mağara, göl gibi daha uzak bir çevreden de seçilebilir. Karapınar'ı coğrafya öğretmeni ile gezip gören öğrenci; rüzgârların yeryüzünü nasıl şekillendirdiğini, rüzgâr erozyonunda bitki örtüsünün önemini, obrukların oluşma sebeplerini, Dünya'nın nazar boncuğu olan Meke'nin önemini çok daha iyi kavrar. Arazi çalışması öğrenciler arasındaki ve öğrenci öğretmen arasındaki ilişkiyi de sağlamlaştırır. Öğrenciyi daha aktif hale getirir.

Coğrafi Sorgulama

Coğrafi sorgulama becerisi; konu veya problemin farkına varma, konu veya problemi tanımlama ve açıklama, konu veya problemi analiz etme ve yorumlama, gelecekle ilgili tahminlerde bulunma ve karar verme, kişisel çıkarımlarda bulunarak değerlendirmeler yapma ve yargılara varma süreçlerini içermektedir.

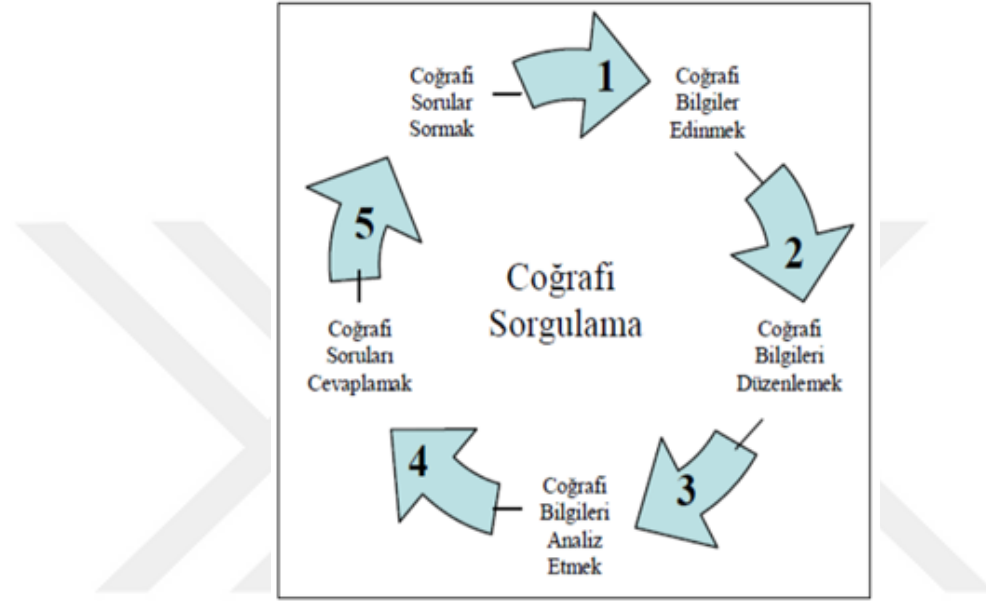
İyi bir coğrafya öğretimi ve öğrenimi sorgulama sürecini kullanarak çocukların fiziksel ve beşeri mekânlar ile bunlar arasındaki ilişkiye dair bir şeyler öğrenme konusunda teşvikini sağlar. Bu beceri öğrencileri, bildiklerine ve veri kaynaklarına dayalı olarak sorular sormak, bunlara yanıt arama konusunda onları cesaretlendirmeyi amaçlar. Bu becerileri geliştikçe çocuklar hipotezlerin geliştirilmesi ve test edilmesi düzeyindeki daha canlı bir sorgulama sürecine geçiş yapabilirler. Dolayısıyla öğrencilerdeki “Coğrafi Sorgulama” becerisinin geliştirilmesi için; onların programda belirtilen aşamaların kavratılmasına yönelik olarak “ne, nerede, ne zaman, niçin, nasıl, kim” gibi sorular sormayı öğrenmeleri sağlanmalıdır (Artvinli, 2010).

Öğrenci coğrafi sorgulama becerisi ile öğrenciler nesnelere ve olayların konumlarını ve dağılışını yorumlar. Neden sorusuyla yeryüzündeki olaylar arasındaki bağlantıyı kurar. Böylece insanın doğal çevre ile etkileşiminden ortaya çıkan sorunların temelinin ve bu sorunların çözüm yollarını bulur.

Coğrafi sorgulama, coğrafyanın temel becerilerden biridir. Çevredeki olayları ve nesnelere coğrafi bakış açısına göre yorumlamayı sağlar. Coğrafi sorgulama ile öğrenciler yaşadıkları coğrafyanın fiziki ve beşeri özelliklerini sorgular yargılar ve olayları coğrafi

bakış açısına göre ele alır ve anlamlandırır. Coğrafi sorgulama, öğrencilerin merakını ön plana çıkararak, coğrafi sorular sormalarını ve bunlara cevaplar vermelerini sağlar. Coğrafi sorgulama ile yaşanan mekân anlamlandırılır ve mekân maksimum fayda verecek şekilde kullanılır.

Coğrafi sorgulama becerisinin beş aşaması bulunmaktadır. Bunlar; 1- Coğrafi sorular sormak, 2-Coğrafi bilgiler edinmek, 3- Coğrafi bilgileri düzenlemek, 4- Coğrafi bilgileri analiz etmek, 5- Coğrafi soruları cevaplamaktır (Demirci, 2006), (Şekil 2.1).

Şekil 2.1 Coğrafi sorgulama becerisinin aşamaları (Demirci, 2006).

Zamanı Algılama

İnsan ve doğaya ait olay ve olgular meydana geliş, gelişim ve değişimlerinde belirli bir süreye ihtiyaç duyarlar. Bu süre zamanla bir sistem ve doku oluşturur ve zaman algısı ortaya çıkar. CDÖP’nda (MEB, 2018) zamanı algılama becerisi adı altında şu alt becerilerin bulunduğu belirtilmektedir: Jeolojik süreçler, yıllık, mevsimlik ve günlük süreçler, tarihî süreçler ve ekolojik döngülerle ilgili zamanı algılama becerisi şeklindedir (Ünlü, 2001).

Zamanı algılama becerisinde ‘süreç’ üzerinde durulması gerekmektedir. Madenler ve enerji kaynaklarının oluşum süreci, gece ve gündüzün oluşması, gece gündüz sürelerinin değişimi, Dünya’mızın oluşum süreci, jeolojik zamanların bir sürece yayılması, bu beceri ile kavratılabilir.

Değişim ve Sürekliliği Algılama

Değişim ve sürekliliği algılama; zaman ve süreç içindeki benzerlik ve farklılıkları bulmayı, mekândaki değişim ve sürekliliği algılamayı, coğrafi süreçlerdeki değişim ve sürekliliğin nedenlerini sorgulamayı gerektirir.

Jeolojik zaman tablosuna baktığımızda Dünya'mızın sürekli bir değişim içinde olduğu, akarsu, rüzgâr, buzul, volkanizmanın yeryüzünü değiştirdiğini, deniz ve okyanusların kara olduğunu, Konya Gölü'nün ortadan kalktığını bu beceri ile açıklayabiliriz. Petrolün öneminin geçmişe göre daha da artması, madenlerin ve enerji kaynaklarının vazgeçilmezliği belki ileride bunların yerini çok daha farklı unsurların alacağı değişim ve süreklilik ile açıklanabilir. Kültürlerin değişmesi, şehirlerin değişmesi gelişmesi ya da ortadan kalkması gibi örnekleri bu beceri en iyi şekilde açıklar.

Harita Becerileri

Coğrafya öğretiminde harita çalışmaları oldukça önemlidir. Gerek arazi çalışmalarında gerekse sınıfta coğrafi olay ve olguların dağılışlarında haritalardan faydalanılır. Harita becerileri şunları içerir: Harita üzerinde konum belirleme, harita üzerine bilgi aktarma, amacına uygun harita seçme, haritalardan yararlanarak hesaplamalar yapma, mekânsal dağılışı algılama, haritayı doğru şekilde yorumlama, taslak haritalar oluşturma. Bununla birlikte küre ve atlas kullanma becerisi de coğrafi beceriler içerisinde yer alır. Küre ve atlas kullanma becerisi, temelde ilköğretim programlarında kazandırılan coğrafi beceridir. (Ünlü, 2001).

Son yıllarda ÖSYM'nin yaptığı sınavlarda da harita becerisini ölçmeye yönelik soruların arttığını görmekteyiz. Haritaları doğru yorumlayan insanlar planlamayı da doğru yaparlar. Günümüzde kullanılan navigasyonların, insansız hava araçlarının temelinde koordinat sistemi vardır. Bir haritada yeryüzü şekillerine bakılarak nereden yolun geçeceğini, nerelerin yerleşmeye uygun olup olmadığını lise öğrencisi de yorumlayabilir. Buna uygun planlama yapabilir. Ülkelerin matematiksel konumlarına bakarak çıkarımlarda bulunabilir.

Lise düzeyindeki öğrenci ölçeklerine göre haritaları sınıflandırır, harita çeşitlerini bilir, haritayı okuyabilir, haritalardan yararlanarak kuş uçuşu mesafeyi hesaplayabilir, harita ile coğrafi olaylar arasındaki bağlantıyı kurar.

Harita becerisinin özelliklerini Catling sekiz aşamada ve beş ayrı yaş grubunda farklı şekilde düzenlemiştir. Bunlar; konum anlama, sembolleri okuma, mesafe algısı, ölçek belirleme, harita çeşidini bilme, çizim yapabilme, haritayı kullanabilme ve harita bilgisi şeklindedir (Ünlü, 2001).

Tablo, Grafik ve Diyagram Hazırlama ve Yorumlama

Tablo ve grafikleri anlamlandırma, grafik oluşturma konuyla ilgili görseller kullanma, verileri doğru okuma sentezleme, kesitlerden sonuçlar çıkarma bu becerinin temel hedeflerindedir. Nüfus verileri ve bu verilerin yorumlanması, jeolojik kesitler,

gündelik hayatta karşılaştıkları tabloların ve grafiklerin yorumlanmasında bu becerinin önemi büyüktür. Son yıllarda çok sık karşılaşılan soru tiplerinde de bu beceri sık sık karşımıza çıkmaktadır.

Kanıt Kullanma

Coğrafi olayları kanıtlara dayandırmaktır. Dağlarda deniz canlılarına ait fosillerin bulunması o yerin bir zamanlar deniz tabanında yer aldığı kanıtıdır. Bitki örtüsü o bölgede görülen iklimin kanıtıdır. Bölgede sıcak su kaynaklarının olması bölgenin kırıklı yapıya sahip olduğunun kanıtıdır.

Coğrafi olay ve olgularla ilgili doğa ve insan süreçlerine ait kanıtlar ile doğrudan araziden elde edilebilir nitelikte bulunabilirler. Coğrafyada kanıt kullanma şunları içerir: Öğrencinin jeolojik süreçlere ait fosil, taş, tektonik, iklim vb. ye ait bir doğa unsurunu kanıt olarak kullanması, tarihî, sosyal, ekonomik ve politik olay ve olgulara ait bir beşeri unsur kanıt olarak kullanması şeklindedir. Kanıt kullanma becerisinin direk uygulama imkânı olmadığı durumlarda fotoğraf, maket, film gibi görsel unsurların kanıt olarak kullanılabilir (Ünlü, 2001).

2.4. Öğretim Programının Temel Felsefesi ve Genel Amaçları

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler ile yerel, bölgesel, ulusal ve küresel etkileşimleri artırmıştır. İnsanlar gündelik yaşamlarında coğrafi bilgileri kullanma yüzdeleri her geçen gün artmaktadır. Farklı mekânsal ölçeklerdeki doğal ve beşerî süreçlerde yaşanan bu etkileşim ve değişimler dikkate alınarak Coğrafya Dersi Öğretim Programı güncellenmiştir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan Coğrafya Dersi Öğretim Programıyla amaçları Tablo 2.2'de verilmiştir.

1.Coğrafya biliminin temel kavram, kuram ve araştırma yöntemlerini kullanarak araştırmalar yapması ve sonucunu raporlaştırması,
2. İnsan-doğa ilişkisi çerçevesinde coğrafi becerileri kazanması,
3. Evrene ait temel unsurları hayatla ilişkilendirmesi,
4. Doğal ve beşerî sistemlerin işleyiş ve değişimini kavraması,
5. Yakın çevresinden başlayarak ülkesine ve dünyaya ait mekânsal değerleri anlama ve bu değerlere sahip çıkma bilinci geliştirmesi,
6. Ekosistemin işleyişine yönelik sorumluluk bilinci kazanması,
7. Doğa ve insanın uyumlu birlikteliği ve sürekliliği için mekânsal planlamanın önemini kavraması,
8. Doğal ve beşerî kaynakların kullanımında “tasarruf bilinci” geliştirmesi,
9.Doğal ve beşerî sistemlerin yerel ve küresel etkileşim içinde işleyişini anlamlandırması,
10. Kalkınma süreçlerinin doğayla uyumlu kılınmasının önemini kavraması,
11. Doğal afetler ve çevre sorunlarını değerlendirerek bunlardan korunma ve önlem alma yollarına yönelik uygulamalar geliştirmesi,
12. Bölgesel ve küresel düzeyde etkin olan çevresel, kültürel, siyasi ve ekonomik örgütlerin uluslararası ilişkilerdeki rolünü kavraması,
13.Coğrafi birikim ve sentez ülkesi olan Türkiye'nin bölgesel ve küresel ilişkiler açısından konum özelliklerini kavrayarak ülkesinin sahip olduğu potansiyelin bilincine varması,
14.Coğrafi bilgilere sahip olmanın “vatan bilinci” kazanılmasındaki önemini kavraması,
15.Türkiye'nin yeni vizyonuna uygun olarak başta Türkiye ile yakın ilişkisi bulunan bölgeler ve ülkeler olmak üzere dünyadaki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler hakkında bilgi sahibi olması,

Tablo 2.2. Coğrafya dersi öğretim programının amaçları (MEB, 2018).

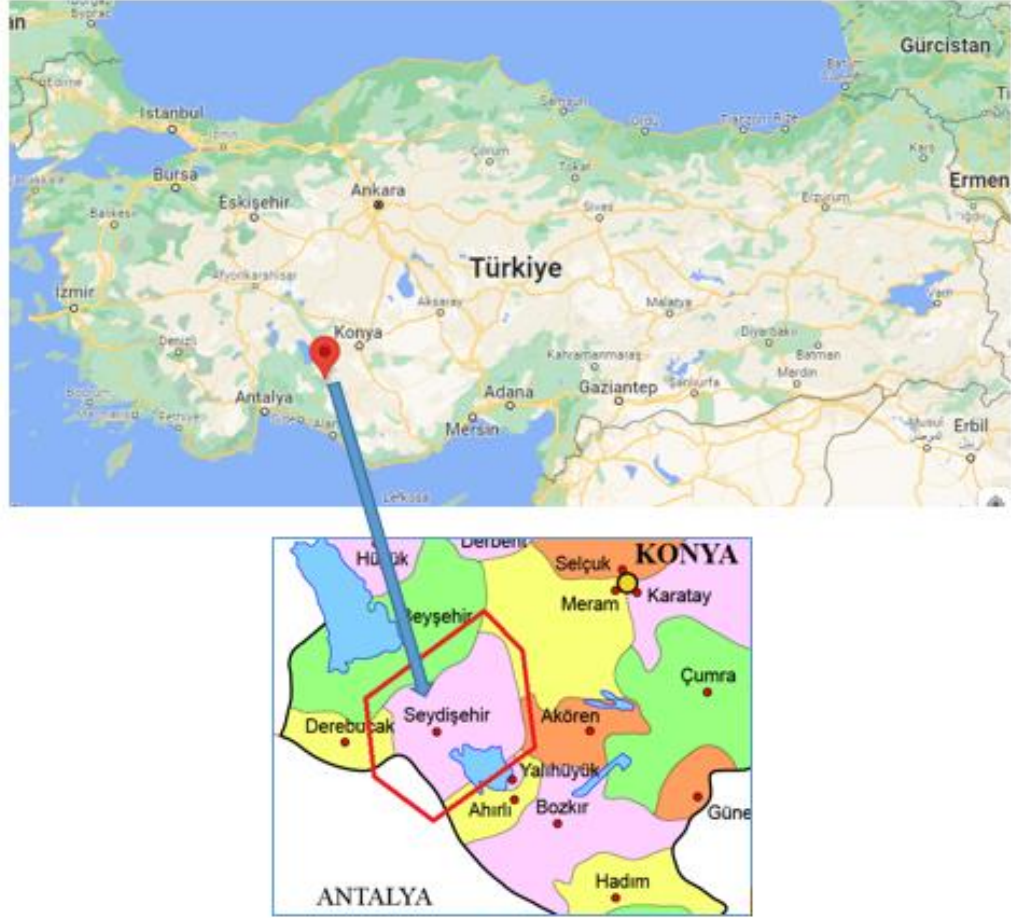
BÖLÜM 3

3. ARAŞTIRMA SAHASININ GENEL COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

‘12. sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrendiklerini Yaşadıkları Yerle İlişkilendirme Düzeylerinin Ölçülmesi (Seydişehir Örneği)’ konulu araştırmanın bu bölümünde araştırma sahasının genel coğrafi özelliklerinin verilerek konunun daha iyi anlaşılacağı düşünülmüştür.

3.1. Konum

Seydişehir 37° 22' kuzey paraleli 32° 05' doğu meridyeninin kesiştiği noktada yer alır. Konya-Antalya karayolu üzerinde, Torosların kuzey yamaçlarında, Çarşamba Kanalı boyunca uzanan verimli bir vadi olan Suğla Ovası'nda bulunur. Seydişehir ilçe merkezinin denizden yüksekliği yaklaşık 1120 m dir. İlçe, Konya'ya 90 km, Antalya'ya ise 210 km. mesafededir (Bozyiğit, 2005). Şekil 3.1. de Seydişehir lokasyon haritası mevcuttur.

Şekil 3.1. Seydişehir lokasyon haritası (Google Maps, 2021)

Seydişehir ilçesinin idari sınırları yer yer doğal sınırlarla örtüşür. Özellikle ilçenin kuzeydoğu, güney ve batı sınırları su bölüm çizgisi ile uyum halindedir. İlçe kuzeydoğu ve doğuda Erenler-Alacadağ dağlık kütlesi; güneydoğuda Suğla Gölü; güneyde Kocayusuf Dağı ile Gidengelmaz Dağı; batıda Kuyucak, Küpe ve Reze Dağları; kuzeybatısında ise Akdağ ve Karadağ ile çevrelenmektedir (Bozyiğit, 2005). Şekil 3.2. de Seydişehir bölgesinin topografya haritası görüntüsü verilmiştir.

Şekil 3.2. Seydişehir bölgesinin topografyasını gösterir uydu görüntüsü (Google Maps, 2021).

3.2. Araştırma Sahasının Fiziki Coğrafyası

2207 km²'lik ilçe toprakları, kuzeydoğuda Konya (Meram), doğuda Akören, güneyde Ahırlı, Yalılıyük ve Akseki (Antalya), batıda Derebucak, kuzeybatıda da Beyşehir ile çevrilidir. Kuzeybatıdaki Beyşehir Gölü ile güneydoğudaki Suğla Gölü arasındaki geniş ve uzun arazinin büyük kısmı verimli Suğla Ovası'dır (Şekil 3.3).

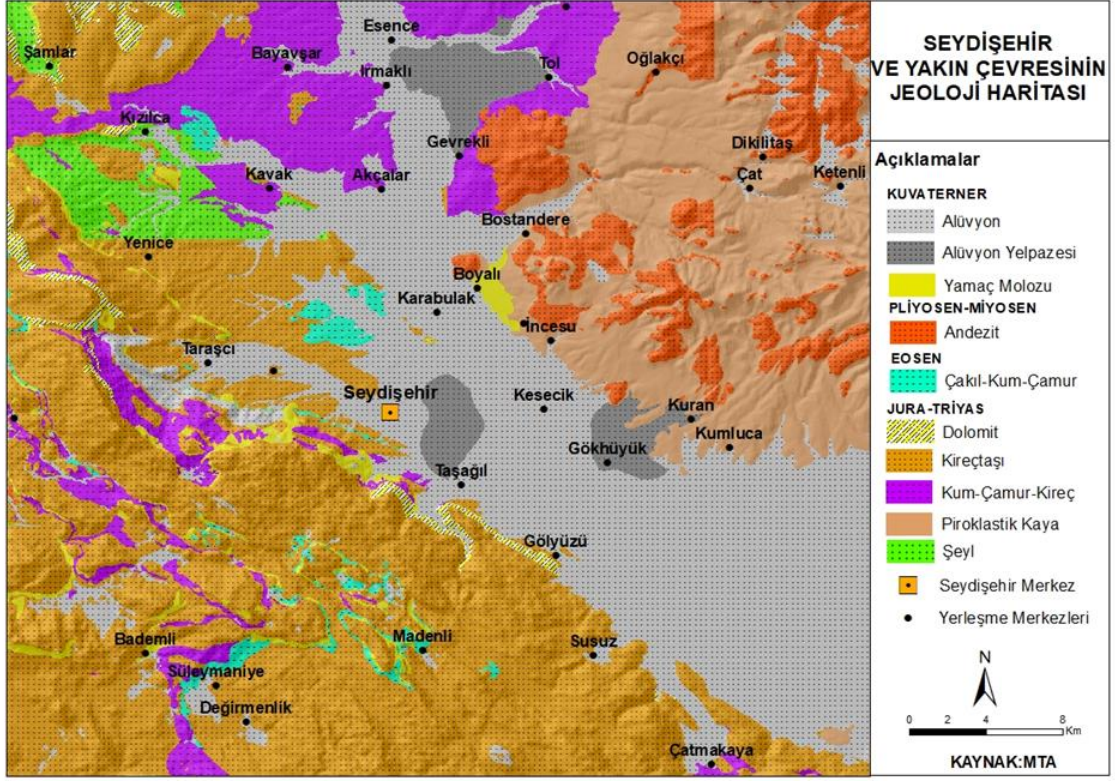
Şekil 3.3. Seydişehir fiziki haritası (Google Maps, 2021).

3.2.1. Jeolojik ve jeomorfolojik özellikler

Seydişehir ilçesi sınırları içerisinde kalan Paleozoik, Mesozoik, Tersiyer ve Kuartener'e ait formasyonlar yer almaktadır. Bu formasyonlar üzerinde Kaledonien, Hersinien ile Alp orojenezi ve sonrasında meydana gelen epirojenik-kratojenik hareketlerle oluşmuş strüktürler yer almaktadır (Bozyiğit, 2005).

Araştırma sahasını ovalar ve platolar oluşturmaktadır. Doğudaki Erenler-Alacadağ dağlık kütle ile batıda yer alan Karadağ-Akdağ, Reze Dağı ile Gidengelmiz Dağları arasındaki tektonik çukurlukta Beyşehir Kanal Çayı ile Suğla Ovası yer almaktadır. Çevresindeki yüksek kesimlerle ova tabanı arasındaki 1000-1500 m arasında değişmektedir (Bozyiğit, 2005).

Seydişehir, Konya bölgesinde jeolojik yapısı çeşitli zamanlarda iyi etüd edilmiş bir bölgedir. Maden Tetkik Arama Kurumu'nun hazırladığı 1:500 000 ölçekli Konya bölgesi jeolojik haritası Şekil 3.4 te verilmektedir (MTA, 2021).

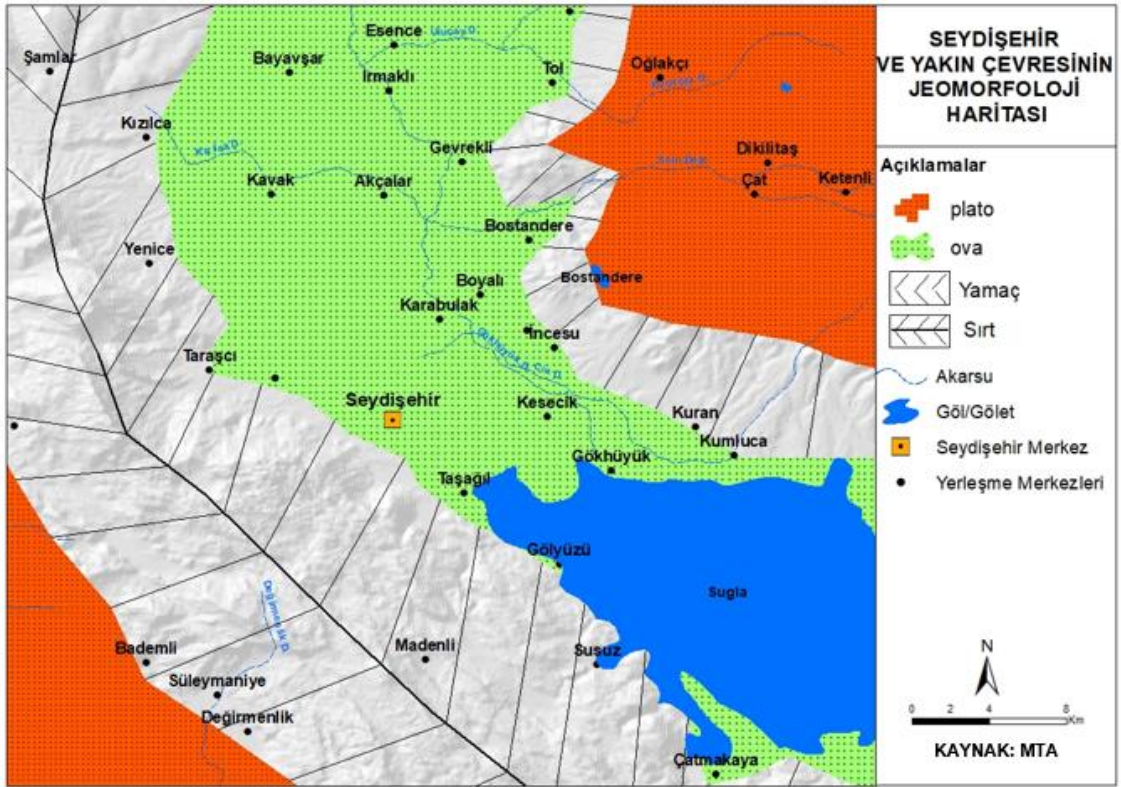

Şekil 3.4. Seydişehir jeoloji haritası (MTA, 2021).

Jeomorfoljik unsurlar olarak Seydişehir ilçesi sınırlarında kalan sahada dağlık ve ovalık bölgeler dikkati çekmektedir. Detay incelemeler yapıldığında karst, flüviyal, volkan ve limnik topografyaya ait oldukça fazla miktarda jeomorfoljik özellikleri barındırmaktadır. Seydişehir yöresinde dikkati çeken ana morfolojik unsurlar arasında dağlar, aşınım yüzeyleri (platolar) ve ovalar bulunmaktadır (Bozyiğit, 2005).

Araştırma sahasının kuzeybatı kesiminde Akdağ-Karadağ'ın doğu yamaçları yer almaktadır. Dağlık kütlelerin temelinde gre ve şistler, bunların üzerinde mermerleşmiş dolomitik kalkerler yer alır. Seydişehir ilçe merkezinin kuzeybatı ve güneyinde Küpe Dağı (2321 m), Kuyucak Dağı (1928 m) ile Gidengelmez Dağları kıvrımlı, kırıklı ve karstik strüktürler açısından dikkat çekmektedir (Bozyiğit, 2005).

Seydişehir'in kuzeydoğu ve doğu kesiminde Erenler-Alacadağ volkanik dağ kütleleri uzanmaktadır. Orta Miosen'den başlayıp Pliosen'e kadar süren volkanizma sonucu oluşan bu volkanitler genellikle andezitik ve trakiandezitik kayalardan oluşur. İlçe merkezinin kuzeyinde vadi tabanından yükseltisi ve arz ettiği görünüm ile dikkati çeken Büyük Çaltepe (1327 m) yer alır. Kıvrımlı bir strüktür içeren tepenin alt Ordovisien'e ait şist ve greler bulunmaktadır (Şekil 3.5), (MTA, 2021).

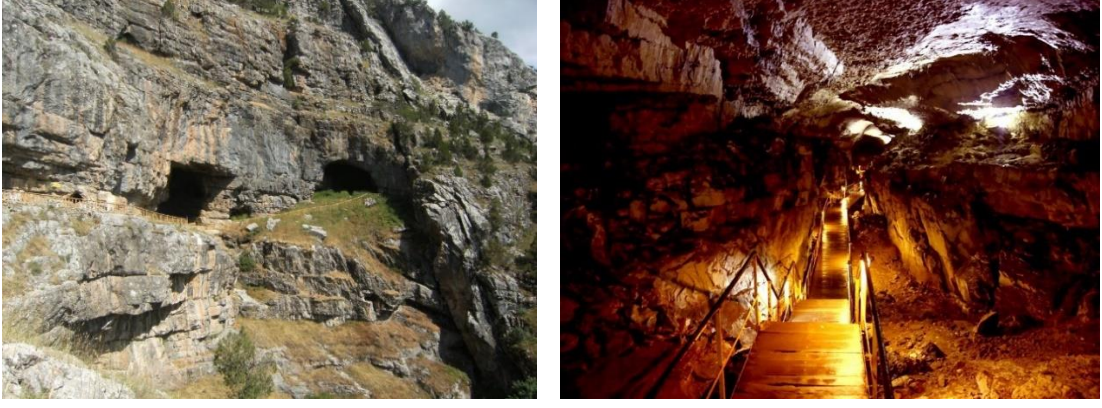

Şekil 3.5. Seydişehir jeomorfoloji haritası (MTA, 2021).

Seydişehir yöresinde dikkati çeken en önemli karstik unsurlardan biride mağaralarıdır. Tınaztepe, Ferzene, Susuz-Güvercinlik mağaraları başlıcalarıdır.

Türkiye’de çözünme ile oluşmuş pek çok mağara bulunmaktadır. Çözünme ile oluşan karstik mağaralar, kilometrelerce uzunluğa ve derinliğe sahip olabilir. Kalsiyum karbonatlı kayaların sedimentasyonundan sonra yer altı sularının bu kayaç türlerini aşındırması sonucu oluşurlar (Nazik, 2008)

Tınaztepe Mağaraları’nda büyük olan mağaranın uzunluğu yaklaşık 1650 metredir ve derinliği de 65 metre civarında olan Tınaztepe mağarası aktif ve fosil olarak iki bölüme ayrılmaktadır. 230 milyon yılda oluşan mağaralar, karstik yapıya sahipler (Şekil 3.6).

Şekil 3.6. Tinaztepe mağarası

Seydişehir-Kavak termal su kaynakları:

Yeraltından doğal yollarla yeryüzüne ulaşan sulara sıcaklık derecesi ne olursa olsun kaynak adı verilmektedir. Kaynak suları sıcaklıklarına göre sıcak (termal) ve soğuk sular olmak üzere esas olarak ikiye ayrılmaktadır. Ülkemizde çermik, ılıca, kaplıca, güç hamamı vb. gibi değişik isimler altında toplanan sıcak (termal) su kaynakları, yeraltına sızan suların magmaya yakın alanlarda ısınması ya da yeraltında birikmiş suların magma sokulumu sırasında sıcak su haline gelmesi ve bünyelerine eriyik haldeki mineral maddeleri alarak yerkabuğunun kırık hatları boyunca yeryüzüne çıkmaları sonucu oluşmaktadır. Bu yüzden yapılarında çeşitli çözülmüş halde maddeler (klor, sülfat, bikarbonat ve çeşitli mineral) bulunan bu kaynaklar ile kırık hatların dağılışı arasında yakın bir paralellik bulunmaktadır (Çetin ve Özşahin, 2011).

Seydişehir bölgesinde yapılan sondaj çalışmaları neticesinde, farklı sıcaklık ve debilerde pek çok termal su kaynağı bulunmuştur. Kaynaklar, Çaltepe'nin batısındaki Ketirağulları mevkiinde, Ilica Tepe ve Kavakköy batısındadır. Kavakköy'dekiler bol miktarda CO₂ içerirken, diğerler termal su kuyularında bu değer daha düşüktür. Hüyük Tepe kaynağı dışındakilerde traverten oluşumu gözlemlenmiştir. Kavakköy'de eski termal su çıkışlarından çıkan sular demirli olduğundan, bu demir mineralleri çıkış noktalarını kırmızıya renge boyamaktadır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Bölgede çıkan termal su kaynakları (Geocities, 2021).

Lokasyon	Sıcaklık (°C)	Debi (lt/sn)	Özellikler
Kavak köyü kaynak grubu	43-47	20-25	CO ₂ 'li ve demirli (inşa halinde)
Seydişehir-İlca kaynak grubu	30-31.5	1-3	Küçük hamam (faal değil)
Ketirağlıları (Akçalar Kasabası)	23	0.1	-
Hastane kaynağı (Devlet Has.)	20	Küçük debili	-
Hüyük Tepe (Karabulak K. Yolu)	23	0.3	-

Kavak Köyü Termal Su kaynağı:

Seydişehir'e 14 kilometre uzaklıkta bulunan Kavak köyünde, 2000 yılında Seydişehir Kaymakamlığı'nın girişimleri ile finansmanı Özel İdare tarafından karşılanan artezyen çalışması sonucu 94 metre derinlikten kükürtlü su çıkarılmıştır (Şekil 3.7), (Geocities, 2021).

Şekil 3.7. Termal su kaynağı (Geocities, 2021).

Seydişehir termal suyunun 41- 43 derece sıcaklıkta, mineralleri bakımından oldukça zengin bir sudur. Soda Bikarbonat olarak denilen kalsiyumun yüksek bulunduğunu bu özelliğe ki suyun ana karakteri termal için özel bir sudur. Bu termal su banyo olarak değil aynı zamanda içme olarak da kullanılmaktadır.

Seydişehir'deki termal sular: Florür, Çinko, Metasilikat, Selenyum, Bakır, Bromür, Hidrosenat mineralleri bakımından zengin olması nedeniyle ağrı giderici, iltihap giderici, antiromatizma, mide asidi giderici, idrar taşlarını engelleyici, deride tahriş önleyici, kas giriş ve eklemlerin gerginliklerini çözücü, kan basıncını düşürücü,

iyileştirici ve giderici etkileri vardır. Ayrıca metabolizmayı kemik ve diş sağlığını, deri fonksiyonlarını, kalp ve damarı destekleyici etkileri bulunmaktadır (Karagülle, 2017).

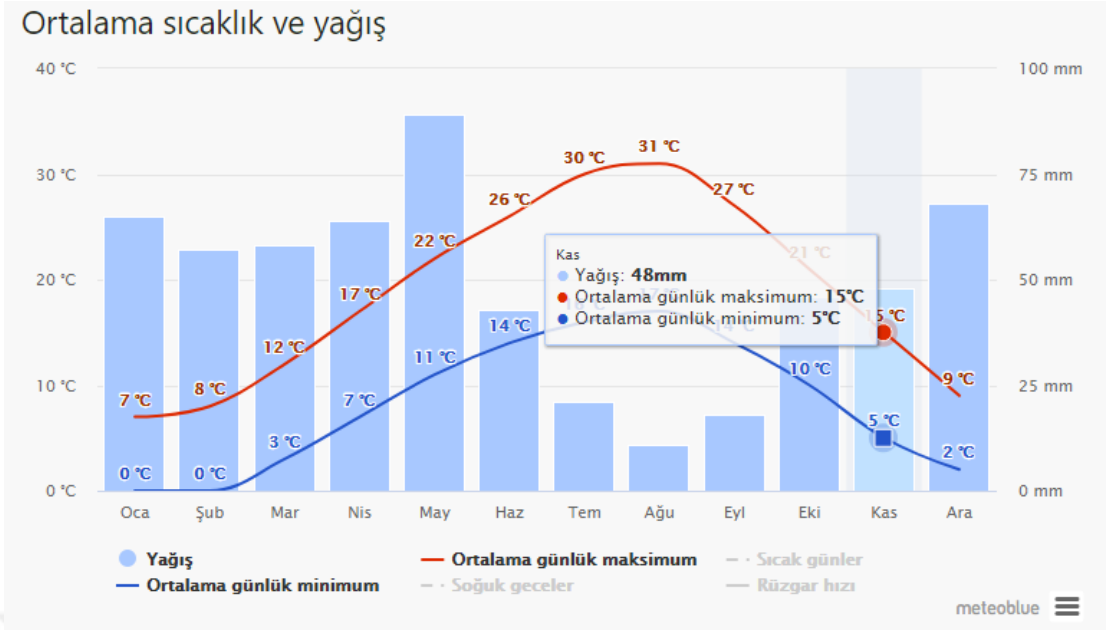
3.2.2. Klimatolojik özellikler

Seydişehir, Akdeniz makro iklimi içerisinde bulunmaktadır. Sahada artan yükselti, karasallık ve hava kütlelerinin tesir derecelerindeki farklılıklar, karakteristik Akdeniz İkliminin buralarda değişmesine yol açmıştır. İlçenin iklimi, Akdeniz ve karasal iklimlerinin geçiş özelliğini taşır. Bunun yanı sıra kış mevsimlerinde ilçede her yıl yoğun kar yağışları da görülmektedir. Artan yükselti ve karasallık sebebiyle karla kaplı gün sayısı fazladır. Bölgede Akdeniz Dağ İklimi hâkimdir. Yıllık ortalama sıcaklık 11,8 °C don olaylı gün sayısı ise Seydişehir’de 81,9’u bulur. Yıllık ortalama yağış miktarı 750,3 mm’dir (Sarı ve İnan, 2011). Tablo 3.2’de Seydişehir ilçesine ait meteorolojik değerler verilmiştir.

Tablo 3.2. Seydişehir ilçesine ait meteorolojik veriler (1976 – 2020), (Envis, 2013).

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Min. Sıcaklık, °C	-17,2	-18,4	-10,2	-3,6	2,1	10,8	12,6	14,4	9,2	0,2	-11,8	-15,9
Ort. Sıcaklık, °C	0,3	1,5	5,6	10,9	15,7	20,2	23,7	23,4	19,0	13,0	6,6	2,2
Max. Sıcaklık, °C	12,7	14,8	18,6	21,6	25,2	28,0	30,3	30,6	25,8	22,2	16,2	13,2
Ort. Yağış (mm)	120,5	92,5	75,5	62,1	45,7	24,5	10,2	11,1	16,1	55,9	102,4	138,0

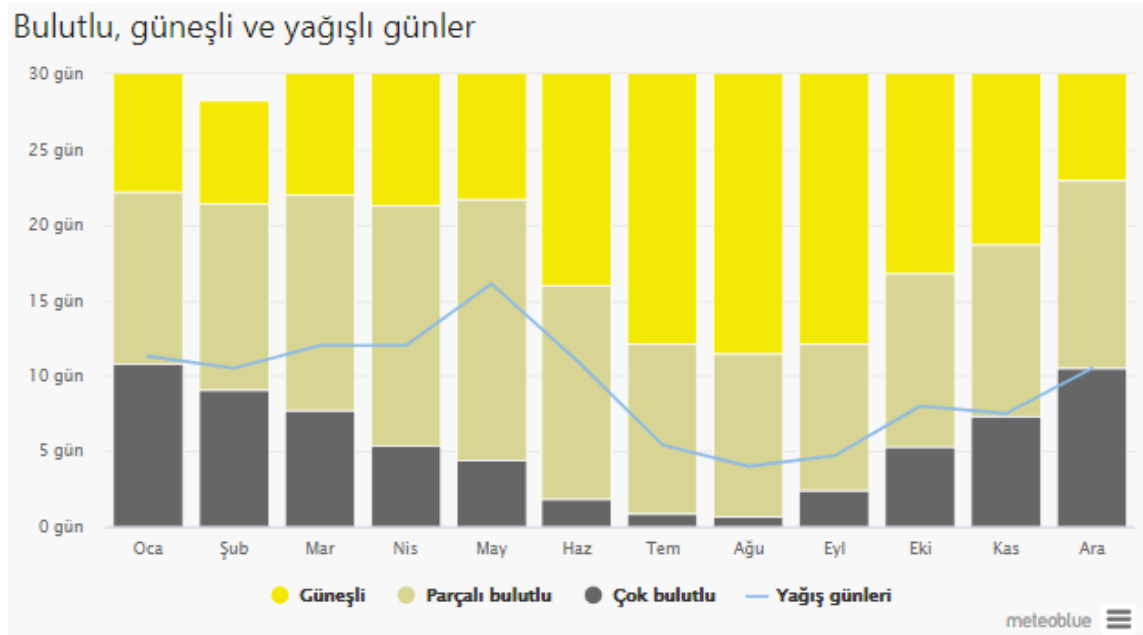
İlçe yıllık yağışın %46’sını kış mevsiminde alır. Kış mevsiminde yağışlar kar kökenli diğer mevsimlerde yağmur şeklindedir. Kışın Akdeniz üzerinden gelen depresyonlardan etkilenmektedir. Yaz mevsiminde ise tropikal hava kütlelerinin etkisindedir. (Sarı ve İnan, 2011).

Şekil 3.8. Seydişehir sıcaklık, yağış ortalaması (30yıl), (Meteoblue, 2021).

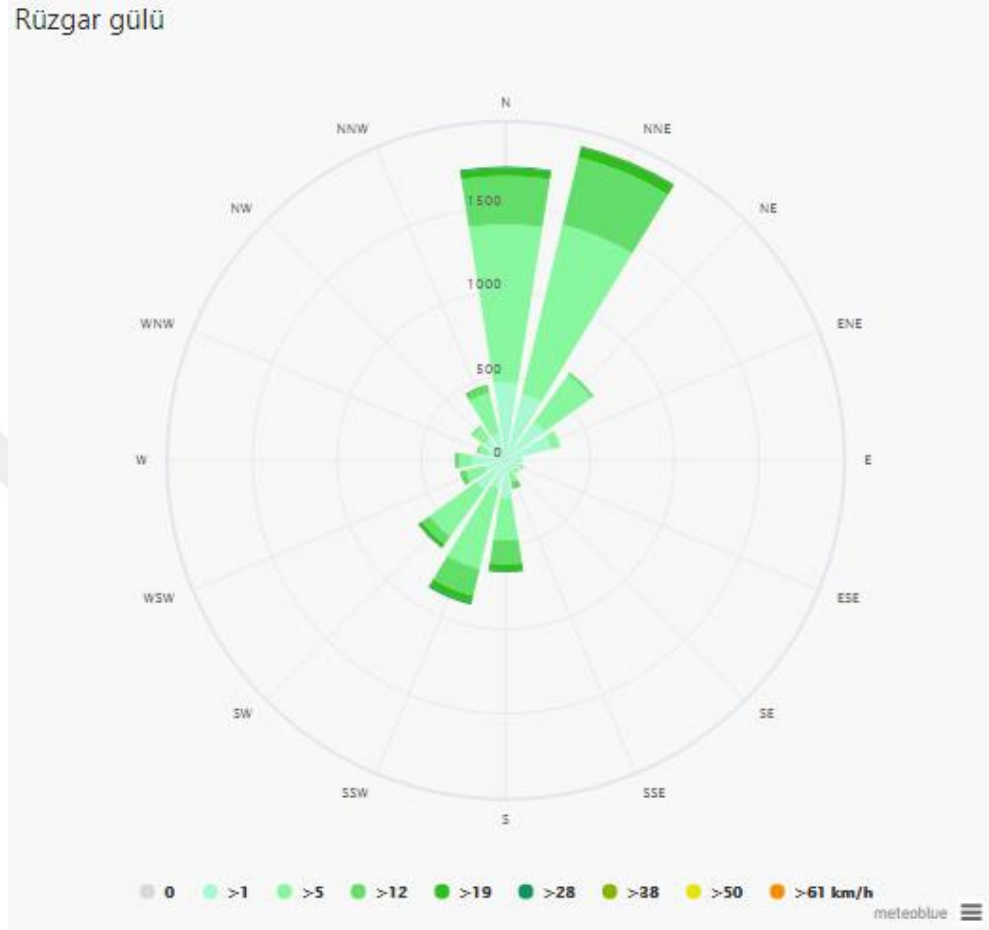
Şekil 3.8’de Seydişehir ilçesine ait son 30 yıla ait sıcaklık ve yağış ortalaması verilmiştir.

Grafik aylık güneşli, parçalı bulutlu, bulutlu ve yağışlı gün sayısını gösterir. %20’den az bulutlu günler güneşli olarak, %20-80 arasındaki bulut örtüsüne sahip olanlar parçalı bulutlu olarak ve %80 den fazla olanlar kapalı günler olarak kabul edilir (Şekil 3.9).

Şekil 3.9. Seydişehir bulutlu, güneşli ve yağışlı gün sayısı (30yıl) (Meteoblue, 2021)

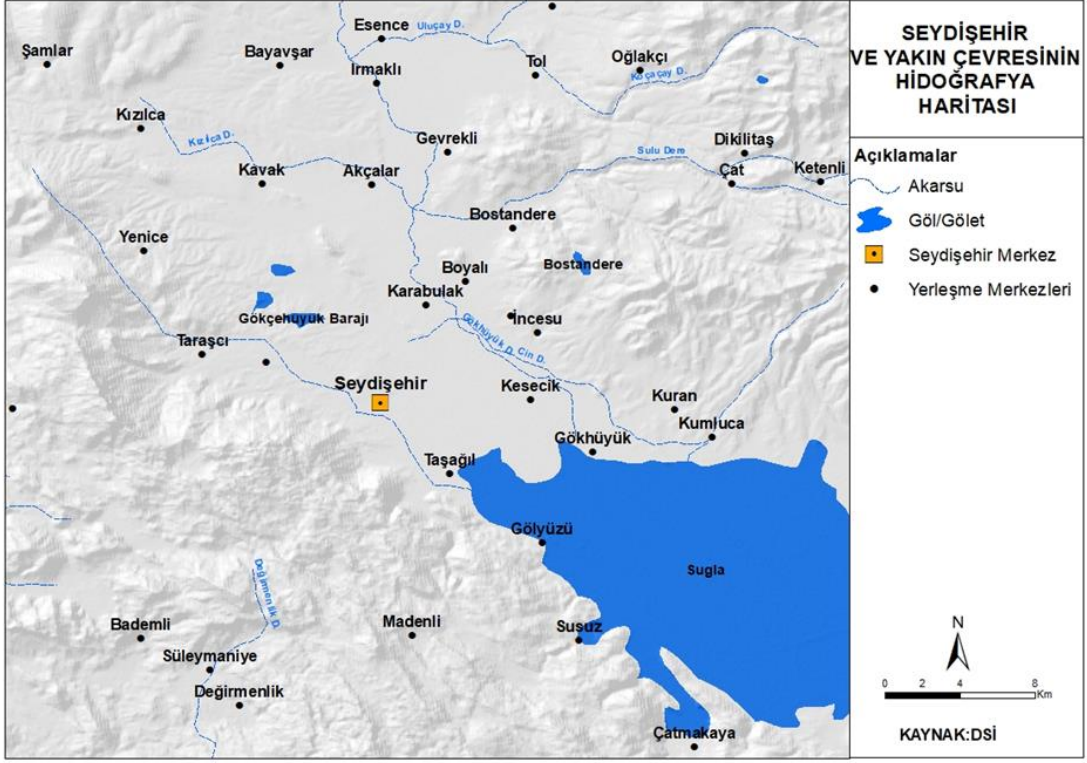
Rüzgâr istikametleri dağların uzanış yönüne paraleldir. Hâkim rüzgâr yönleri, Seydişehir’de NW-SE (North West-South East) dir. Şekil 3.10’da Seydişehir rüzgâr gülü grafiği gösterilmektedir.

Şekil 3.10. Seydişehir rüzgârgülü grafiği (30yıl), (Meteoblue, 2021).

3.2.3. Hidrografik özellikleri

Seydişehir, hidrografik özelliği bakımından Türkiye’de şanslı yörelerden sayılabilir. Bölgede hidrolojik unsurların meydana gelişinde topografik, jeolojik ve iklim özelliklerinin etkisi görülür. Bölgedeki başlıca hidrolojik unsurlar göller, akarsular, kaynaklar, yeraltı suları ve baraj gölleridir. Şekil 3.11’de Seydişehir hidrografya haritası gösterilmektedir.

Şekil 3.11. Seydişehir Hidrografya haritası (DSİ, 2021).

En önemli ve en büyük akarsu Beyşehir-Çarşamba Kanal çayıdır. Göl ayağı şeklinde oluşan akarsu önceleri Suğla Gölü'ne akarken daha sonra yapılan kanallarla Mavi Boğaz'a oradan da Apa Barajı'na akmaktadır (Bozyiğit, 2005). Buradan da Çumra ovasının sulanmasında kullanılmaktadır. Son dönemlerde yaşanan kuraklıkla birlikte kanaldaki su seviyesi ve debisi her geçen gün azalmaktadır.

Suğla Gölü, karstik kaynaklarla beslenir (Şekil 3.12). Çevresinde çok verimli topraklar bulunmaktadır (Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, KOP Bölgesi Göller, Depolamalar ve Sulak Alanları, 2012).

Şekil 3.12. Sugla gölü'ne ait uydu görüntüleri (Google Maps, 2021).

3.2.4. Bitki örtüsü (Flora)

Seydişehir Akdeniz bitki örtüsü özelliklerini taşımaktadır. Yüksekliğe ve yağış miktarına bağlı olarak ormanlar zenginleşmiştir. Bölge ormanları, karaçam, sedir, ardıç. (Şekil 3.13).

Karaçam

Ladin

Köknar

Şekil 3.13. Seydişehir bölgesi ağaç türleri (Wikipedia, 2021).

Ayrıca taksonların ait oldukları fitocoğrafik bölgelere göre dağılış oranları şöyledir: İran –Turan %16, Akdeniz %12, Avrupa – Sibiryaya %5, Geniş yayılışlı %21 ve yayılış alanı belirlenemeyenler %46'dır. Bölgedeki endemik oranı ise %11'dir (Aslan, 2006).

Bölgede stepler meşelerin tahribiyle ortaya çıkmıştır. Çok sayıda geven türü bu bölgede mevcuttur. Acıyavşan, karahindiba, sığırkuyruğu, papatya, devedikeni, çakırdikeni, böğürtlen, gövem, kızılıçık, geven, çoban yastığı, üzerlik, gelincik, kılıçotu, çayır üçgülü, peygamber çiçeği yaygın ot türlerindedir (Şekil 3.14).

Acıyavsan

Karahindiba

Sığır kuyruğu

Papatya

Devedikeni

Çakırdikeni

Böğürtlen

Gövem

Kızılcık

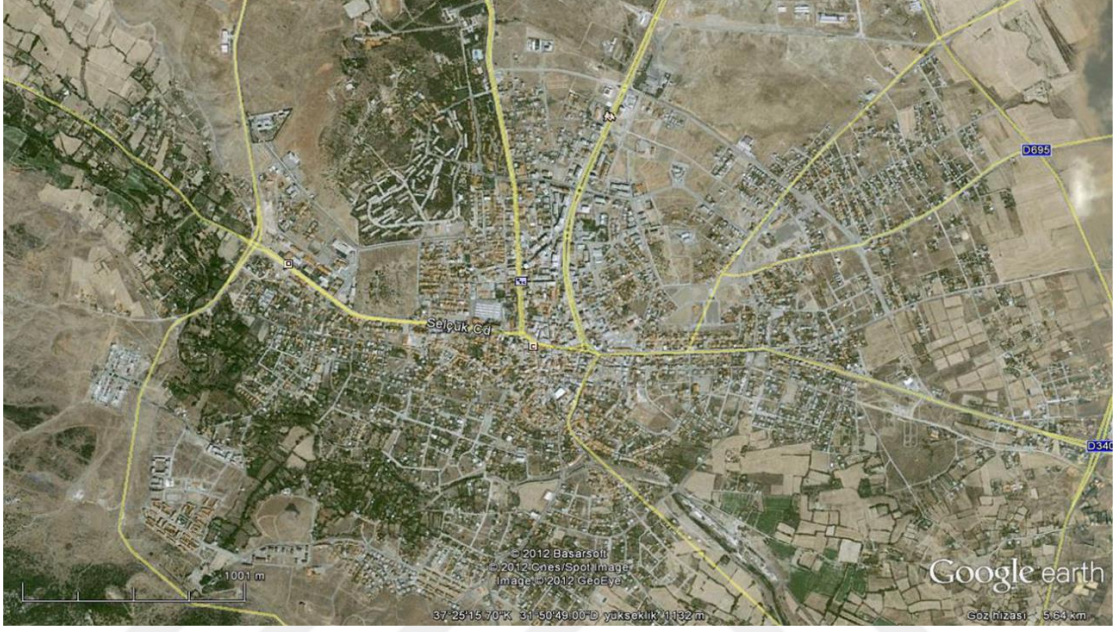
Şekil 3.14. Seydişehir bölgesinde görülen başlıca bitki toplulukları (Wikipedia, 2021).

Dağ çayırlarını oluşturan başlıca ot türleri; yumak, tarla sarmaşığı, düğün çiçeği, sarı çiçekli orman gülü, mine, kar çiçekleri, kardelen, yıldız ve çayırdır.

3.3. Araştırma Sahasının Beşeri ve Ekonomik Özellikleri

3.3.1. Seydişehir tarihi

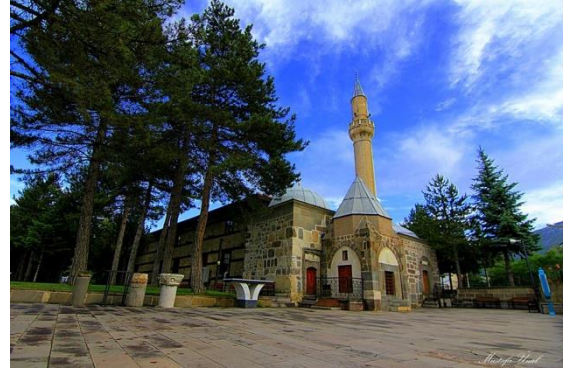
Seydişehir'in tarihi M.Ö. 5500 yıllarına kadar uzanır. Prehistorik Çağ'da (Tarih Öncesi), Psidia (Göller Yöresi) sınırları içindeki Seydişehir çok eski bir yerleşim yeridir (Şekil 3.15).

Şekil 3.15. Seydişehir genel yerleşimi uydu görüntüsü (Google Maps, 2021).

Suberde (Gölyüzü Köyü) höyüğünde yapılan kazılarda M.Ö. 5500-5000 yıllarına ait Neolitik (Cilalıtaş) Çağ yerleşmesi ortaya çıkarılmıştır. Seydişehir ve Beyşehir arasında M.Ö.2000-700 arasında hüküm sürmüş Hitit devri kaya kabartmaları ve höyükler bulunmuştur. (Envis, 2013).

Anadolu Selçuklu Devleti, Eşrefogullar Beyliği, 1381'de de Osmanlı Devleti egemenliğine giren Seydişehir, Cumhuriyete kadar Osmanlı idaresinde kalmıştır. Konya Sancağına bağlı bir kaza olan Seydişehir 1871 yılında belediye, 1915 yılında da ilçe olmuştur. Cumhuriyet kurulduktan sonra 1928 yılında tekrar ilçelik unvanına kavuşur. (Envis, 2013). Şekil 3.17 de Seydişehir'de ki tarihi yerlerden görüntüler verilmiştir.

Şekil 3.17. Seydişehir kültürel mirasları (Vasada antik kenti ve Seyit Harun Cami) (Wikipedia, 2021).

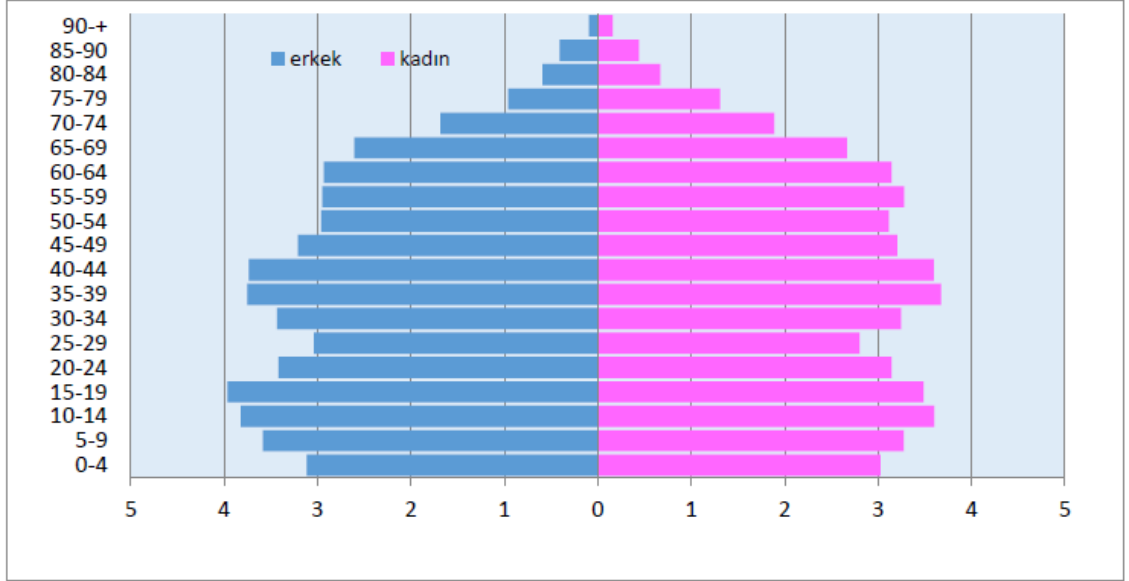
3.3.2. Nüfus ve yerleşme

TÜİK ADNKS (Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi) verilerine göre Seydişehir'in 2020 yılında nüfusu 65.385'tir. Bunun, 32.774'i erkek, 32.611'i kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %50,11'i erkek, %49,89'u kadındır. 2007-2020 yılları arasında ilçenin nüfusunda artış görülmüştür. Tablo 3.3'te yıllara göre Seydişehir nüfusu gösterilmektedir.

Tablo 3.3. Seydişehir ilçesinin yıllara göre nüfus dağılımı. (TÜİK, 2020).

Yıl	Seydişehir Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2020	65.384	32.773	32.612
2019	64.820	32.628	32.192
2018	64.688	32.515	32.173
2017	64.896	32.770	32.126
2016	64.823	32.777	32.046
2015	64.029	32.048	31.981
2014	63.775	31.764	32.011
2013	63.626	31.688	31.938
2012	63.637	31.555	32.084
2011	64.089	31.844	32.245
2010	64.292	31.927	32.367
2009	64.346	31.913	32.433
2008	64.145	31.646	32.499
2007	63.796	31.483	32.313

İlçenin yaş piramidi incelendiğinde; son 15 yılda doğum oranlarında düşme olduğu görülmektedir. Doğum oranları Konya ve Türkiye ortalamasının altında bir yapı sergilemektedir. Nüfus artış hızı düşüktür. 20-34 yaş grubunun göç ettiği görülmekte olup üniversite eğitimi ya da çalışmak amacıyla gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir. Genç nüfusun göç etmesi ilçedeki yaşlı nüfus oranını artırmıştır. 90 yaş üzeri nüfus oranları Konya il geneli ile benzer değerlerde olup yaşam süresi bakımından görece farklılıklar bulunmamaktadır.

Şekil 3.18. Seydişehir nüfusunun yaş piramidi (TÜİK, 2020).

3.3.3. Seydişehir ekonomik özellikleri

Sanayi

İlçede sanayi yapısı Eti Alüminyum A.Ş ile önem kazanmaktadır. Etibank Alüminyum Tesisleri 1967 yılında kurulmuştur. Tesis yılda 500.000 ton boksit cevheri işleyerek 220.000 ton Alümina ve 90.000 ton sıvı Alüminyum üretim kapasitesine sahiptir. Tesis 2005 yılı içerisinde özelleştirme idaresi tarafından Cengiz Holding firmasına satılmıştır. Tesiste işlenen Boksit cevheri ilçemizin Mortaş, Doğanlı, Değirmenlik ve Çatmakaya mevkiilerinde bulunan açık işletme şeklinde üretim yapan maden ocaklarından temin edilmektedir. Seydişehir ve Akseki bölgesinde tespit edilen toplam rezerv 45 milyon ton olup, bu miktar tesise 80 yıl yetecek durumdadır. Alümina Müdürlüğü içerisinde gerçekleştirilen projeler sonucu üretebilme kabiliyetinin kazanıldığı ince kristallendirilmiş hidrat ürünü ile Avrupa'da 4. şirket olmuştur. 30.000 ton/yıl kapasitesi ile özellikle kablo sektörü için önemli hammadde Eti Alüminyum A.Ş. tarafından sağlanır konuma gelmiştir (MEVKA, 2019).

Eti Alüminyum A.Ş.'nin en büyük enerji kaynağı Oymapınar hidroelektrik santralidir. Manavgat' ta bulunan Oymapınar Hidroelektrik Santrali, 540 MW gücünde, yaklaşık olarak 1.620.000.000 kwh/yıl üretim kapasitesine sahiptir (Şekil 3.19).

Şekil 3.19. Oymapınar hidroelektrik santrali (MATSO, 2021).

Ülkemizde faaliyet gösteren sanayi tesisleri artmakta olan enerji maliyetleri ile birlikte üretim maliyetlerini azaltmak için güneş enerjisi santrallerine olan talepleri artırmışlardır. Türkiye' de GES kurulum maliyetlerinin azalması ile beraber ilk yatırım maliyetlerinin geri dönüş sürelerini aşağılara çekmek isteyen kuruluşlar hızlı bir şekilde yenilenebilir enerji yatırımlarına hız vermektedir. Bu yatırımların günümüzde en iyi örneklerinden biri ise, Türkiye'de ve dünyada alüminyum üreten sayılı entegre tesislerden biri Eti Alüminyum A.Ş ye aittir.

Bu tür yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanan Eti Alüminyum A.Ş. enerji tüketiminde ve maliyetlerinin aşağı çekilmesinde hızlı bir yol almıştır. Eti Alüminyum uzun vadeli çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliğini teşvik etmeyi amaçlayan bir kuruluştur. Fabrikada son teknoloji ile üretilen güneş enerji paneller kullanılmaktadır (GES, 2021).

Kırmızı Çamur barajı ve Taraşçı Mahallesi arazisinde kurulan enerji panel sahalarıyla 25,6 MWp elektrik üreten kuruluş, bunun üstüne Eti Alüminyum A.Ş. tesislerinin elektrik ihtiyacını karşılayacak 41,5 MWp'lık kuracağı Güneş Enerjisi santralinin çalışmalarına devam etmektedir. 621.500 mt karelik alanda kurulacak olan ETİ-2 GÜNEŞ ENERJİSİ santrali yaklaşık olarak maliyeti 20 milyon dolar civarında olması planlanmaktadır. Böylelikle bu proje 13,4 MWp olarak planlanan ETİ-1 GES projesine eklenerek yapımı 2021 de tamamlanması planlanmaktadır. Şekil 3.20'de Eti Alüminyum' a ait GES projesi görüntüsü gösterilmektedir.

Şekil 3.20. Eti Alüminyum' a ait GES projesi görüntüsü (GES, 2021).

İlçede bunun yanında Akkanat Holding bünyesinde bulunan Beybo Tekstil Fabrikasını 2002 yılında bugüne kadar çalışmalarına devam etmektedir. Konya Şeker kapsamında 2009 yılında Seydibey Tarım Ürünleri Entegre Tesisi faaliyete geçmiştir. Konya Şeker, bu yatırım ile Konya'da patates tarımının en büyük teşvikçisi durumundadır. Seydişehir'deki bu tür sanayi kuruluşlarını açılması ile bölge için göçün durduğu, hatta tersine göçün yaşandığı bir süreç başlamıştır (Konya Şeker, 2021).

Tarım

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler :

Seydişehir ilçesinde 2018 yılındaki tarımsal faaliyetler üretim istatistikleri incelendiğinde en fazla ekim yapılan ürün buğdaydır. Ürünün toplam ekilen alanı 92.062 dekadır. İkinci sırada durum buğdayı gelmektedir. Durum buğdayı 2018 yılında ilçede

81.692 dekarlık bir alanda ekimi yapılmıştır. Buğday dışında en fazla üretimi yapılan tarımsal ürünler sırasıyla 60.053 dekarlık alanda arpa ve 37.863 dekarlık alanda şekerpancarı üretimidir.

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler grubunda ilçede en fazla üretimi yapılan ürünlere bakıldığında ise ilk sırada 271.383 tonluk bir üretimle şeker pancarı gelmektedir. Şekerpancarını sırasıyla mısır (slaj) 65.000 ton, buğday 71.617 ton, patates 37.072 ton ile takip etmektedir (MEVKA, 2019).

BÖLÜM 4

4. YÖNTEM

Bu bölümde "12. sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrendiklerini Yaşadıkları Yerle İlişkilendirme Düzeylerinin Ölçülmesi (Seydişehir Örneği)" konulu araştırmanın yöntemi, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analiz edilmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu çalışma nicel ve nitel yöntemler kullanılarak hazırlanmıştır.

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Coğrafya da kavramlar başta olmak üzere, nüfus, çevre ve ülkeler arasındaki ilişkileri nasıl etkilediklerini hatta uluslararası siyasete ne ölçüde yön verdiklerini algılamaları açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada coğrafya öğretim programı içerisinde geçen bölge kavramını öğrenciler önemini kavrayabilmiş mi, istenilen düzeyde öğrencilerde bölge kavramı kullanımıyla ilgili bilinç oluşmuş mu, öğrenme gerçekleşmiş, yapılan eğitim amacına ulaşmış mı? Bu soruların cevabını bulabilmektir. Buradan hareketle çalışmamızda nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

Bu çalışmada, verilerin toplanma sürecinde nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Nicel yöntem olarak tarama (survey) yöntemi kullanılmış, nitel yöntem olarak yarı yapılandırılmış sorular kullanılarak sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır.

Nitel araştırmayı, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık ve Diğerleri, 2010).

Nicel araştırmanın temelinde araştırma neticesinde elde edilen verilerin sayısal değerler ile gösterilebilmesi ve analiz edilebilmesidir. Bununla beraber araştırmanın hipotezlere dayandırılması ve test edilmesi nicel araştırmanın üzerinde durduğu başlıca kuraldır (Ekiz, 2009).

Nicel araştırmanın avantajları Büyüköztürk, (2010) şöyle ifade etmektedir;

- Genelleştirilebilir sonuçlar çıkarılır.
- Birbirinden farklı özellikteki grupların karşılaştırması yapılabilir.
- Teorilerin doğruluğu test edilir.
- Bir yapı içindeki ilişkileri araştırılır.

Nitel araştırmayı kullanan araştırmacılar, bireyin tecrübelerini, bu tecrübeleri nasıl yorumladıklarını, dünyayı algılama biçimlerini ve deneyimlerine hangi anlamları yüklediklerini irdelemektedir (Ertaş, 2019).

Nitel Araştırma desenlerini gerçekleştirecek araştırmalarda bulunması gereken özellikler şunlardır:

- Sorgulayıcı bir yaklaşım,
- Tüm durumlarda hoşgörülü olmak,
- Dikkatli gözlem yapmak,
- Tümevarımsal düşünmek,
- Yazma rahatlığı (Merriam, 2018).

Öğrencilere uygulanan çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Bölüm A da demografik bilgiler, Bölüm B de nitel (yarı yapılandırılmış) sorular, Bölüm C de ise nicel araştırma (5 li Likert) soruları bulunmaktadır.

4.2. Araştırma Çalışma Grubu (Örneklem)

Çalışmada ‘12. sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrendiklerini Yaşadıkları Yerle İlişkilendirme Düzeylerinin Ölçülmesi’ üzerine bir araştırma yapılmıştır. Konunun kavramsal çerçevesi detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda insanın yaşadığı yeri tanıması ve coğrafya dersinin amacına ulaşma düzeyi ölçülmeye çalışılmıştır.

Ölçme sonuçlarının geçerliliğinin ve güvenilirliğinin çeşitli istatistiksel teknikler kullanılarak ölçülmesi gerekmektedir. Bu sebeple anketin yeterince geniş bir grup üzerinde uygulanması gerekir. Örneklem büyüklüğü arttıkça gerçek puanlara daha çok yaklaşılabileceği, daha duyarlı tahminler yapılabileceği dikkate alınmalıdır.

Yapılan araştırmada 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Konya ili Seydişehir ilçesinde MEB bağlı ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrenciler çalışma grubunu oluşturmuştur. Yarı yapılandırılmış soru anketinde 12 adet, likert tipi ankette ise 15 soruyu cevaplayacak bir örneklem grubu oluşturulmuştur. Bu kapsamda araştırmaya gönüllü olarak katılan 107 öğrenci ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Aşağıdaki Bölüm A' da, araştırma katılımcılarına ait demografik bilgiler verilmiş ve analizleri yapılmıştır.

Bölüm A

1- Cinsiyetiniz nedir?

Tablo 4.1. Cinsiyet dağılımı analizi.

	Frekans	%
Kız	50	46,73
Erkek	57	53,27
Toplam	107	100,00

Tablo 4.1. incelendiğinde anket çalışmasına 50 kız (%46,73) 57 erkek (%53,27) toplamda 107 öğrenci katıldığı görülmektedir.

2- Eğitim gördüğünüz okulun ismi?

Tablo 4.2. Eğitim görülen okul türü analizi.

	Frekans	%
Seydişehir AİHL	12	11,21
Seydişehir MEAL	51	47,66
Seydişehir ŞMKFL	44	41,12
Toplam	107	100,00

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin 12 si (%11,21) Seydişehir Anadolu İmam Hatip Lisesi, 51 tanesi (%47,66) Seydişehir Mahmut Esat Anadolu Lisesi, 44 tanesi de (%41,12) Seydişehir Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi öğrenim görmektedir.

3- Coğrafya dersi not ortalaması

Tablo 4.3. Öğrencilerin coğrafya dersi not ortalamaları analizi.

	Frekans	%	
Seydişehir AİHL	0-20	0	0,00
	21-40	0	0,00
	41-60	0	0,00
	61-80	12	100,00
	81-100	0	0,00
	Toplam	12	100,00
	Frekans	%	
Seydişehir MEAL	0-20	0	0,00
	21-40	0	0,00
	41-60	2	3,92
	61-80	13	25,49

	81-100	36	70,59
	Toplam	51	100,00
		Frekans	%
	0-20	0	0,00
	21-40	0	0,00
Seydişehir ŞMKFL	41-60	0	0,00
	61-80	3	6,82
	81-100	41	93,18
	Toplam	44	100,00

Tablo 4.3'e göre ankete katılan öğrencilerin Coğrafya dersine karşı olan ilgilerini ölçmek amacıyla bu soru sorulmuştur. Seydişehir AİHL öğrencilerinin tamamının (%100'ü) ders ortalaması 61-80 puanına sahiptir. Seydişehir MEAL öğrencilerinde ise %3,92 sinin ders ortalaması 41-60, %25,49'nun ders ortalaması 61-80, %70,59'nun ise coğrafya ders ortalaması 81-100 puanına sahiptir. Seydişehir ŞMKFL ise ankete katılan tüm öğrencilerin %6,82'sinin ders ortalaması 61-80, %93,18'inin coğrafya ders ortalaması 81-100 puan aralığındadır. Her üç okul kıyaslandığında coğrafya dersindeki başarı oranı en yüksek olan okul Seydişehir ŞMKFL olduğu verisi elde edilmiştir.

4-Coğrafyayı sevme durumu

Tablo 4.4. Öğrencilerin coğrafya dersine ilgisinin analizi.

		Frekans	%
Seydişehir AİHL	Evet	12	100,00
	Hayır	0	0,00
	Toplam	12	100,00
		Frekans	%
Seydişehir MEAL	Evet	49	96,08
	Hayır	2	3,92
	Toplam	51	100,00
		Frekans	%
Seydişehir ŞMKFL	Evet	24	54,55
	Hayır	20	45,45
	Toplam	44	100,00

Tablo 4.4 te ankete katılan öğrencilerin coğrafya dersine olan ilgisini ve sevgisini ölçmek amaçlanmıştır. Seydişehir AİHL öğrencilerinin tamamı (%100'ü) coğrafya dersini sevdiğini, Seydişehir MEAL öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu (%96'sı) dersi sevdiğini belirtmiştir. Seydişehir ŞMKFL ise durum biraz daha farklıdır. Bu okuldaki öğrencilerin %55'i coğrafya dersini sevdiğini, geriye kalanlar ise %45'i sevmediğini

belirtmiştir. Burada fen lisesi öğrencilerinin not ortalamaları yüksek olmasına rağmen coğrafya dersini sevmemelerinin nedeni; üniversite sınavının ilk basamağı olan TYT sınavında coğrafya soru sayısının az olması (5 tane), 9. ve 10. Sınıftan sonra coğrafya dersi görmemeleri sebebiyle coğrafya dersinden soğumaları olabilir.

4.3. Verilerin Güvenirliği

Sosyal bilim araştırmalarında kullanılan tüm ölçme araçlarında olduğu gibi, anket sonuçlarının da geçerli ve güvenilir olması gerekir. Yapılan anketlerin geçerliliği, araştırması yapılan konulara ve sorulara uygun cevaplar alabilme gücünü; güvenilirliğini ise, anket tekrarlandığında yakın sonuçlar verme gücünü gösterir (Özoğlu, 1992).

Güvenirlik, araştırmada elde edilen olguların tekrar aynı sonuçları verip vermemesiyle alakalıdır. Sosyal bilimlerde, insan görüşlerine başvuru yapılan araştırmalarda güvenilirlik konusu sorunlu bir alan olarak görülmektedir. Zira nicel araştırmalarda, tek bir doğrunun kabulü söz konusudur, bunun bir sonucu olarak olay ve olgulara nesnel ve tek bir doğru ile yaklaşılmaktadır. Nitel araştırmalar ise bir olguya yönelik birden fazla doğrunun olabileceğini kabul etmektedir. Dolayısıyla nitel araştırmalarda, aynı şartlar altında birden fazla gerçekleştirilen çalışmalarda aynı sonucu almak mümkün olmayacaktır. Nitel araştırmalarda asıl önemli husus süreç içerisinde toplanan verilerle süreç sonunda ulaşılan sonuçların birbiriyle ne kadar tutarlı olduğudur. Dolayısıyla nitel araştırmalarda bulguların aynı şartlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceği değil; toplanan veriler ile sonuç ve bulguların tutarlı olup olmaması önem arz etmektedir. Nitel bir araştırmanın sonuçları, araştırma verileriyle tutarlıysa o çalışma güvenilir olarak kabul edilmektedir (Lincoln ve Guba, 1985).

Her Őeyden önce nitel araştırma daha çok bir olgunun “varlığına ve anlamına” yönelirken, nicel araştırma bir olgunun “ne derece var olduğuna” yönelmektedir. Yani nitel araştırma araştırılan olgu ve olayların niteliğini ön plana çıkarırken nicel araştırma “sayısal özellikleri” ön plana çıkarır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

4.4. Verilerin Toplanması

Lise coğrafya müfredatında var olan bölge kavramını tüm yönleriyle inceleyip, öğrencilerin derste edindiği bilgileri ifade edebilme, kullanabilme ve bilgiyi transfer edebilme eğilimlerini ölçebilecek nitelikte sorulardan oluşan bir anket oluşturulmuştur.

Bu tez çalışmasında kullanılacak olan anket çalışması 3 bölümden oluşmaktadır. İlk olarak demografik bilgilerin olduğu bölüm (Bölüm A), daha sonra yarı yapılandırılmış

görüşme soruları (Bölüm B) ve son olarak da nicel araştırma (Bölüm C) sorularından meydana gelmektedir. Böylelikle araştırmanın amacına yönelik öğrencilerin coğrafya dersinde öğrendiklerini yaşadıkları yerle ilişkilendirme düzeylerini günlük yaşama aktarma durumlarına yönelik bilgi ve becerileri ölçülmeye çalışılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formunda 4 adet kişisel soru, 12 adet yarı yapılandırılmış açık uçlu soru ve 15 sorudan oluşan 5’li Likert tipi anket soruları bulunmaktadır (Ek-1).

Seydişehir ilçesinde bulunan Şehit Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi, Seydişehir Mahmut Esat Anadolu Lisesi ve Seydişehir Anadolu İmam Hatip Lisesi 12. sınıfında eğitim gören 107 adet öğrenci ile yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların verdiği cevapları, düzenlenen anket formalarına yazmış ve doldurmuştur.

Veri toplama aracının ilk bölümünde (Bölüm A) çeşitli kişisel sorular yer almaktadır, katılımcıların kendileri ile alakalı bilgileri vermeleri istenmiştir. Bu süreçte katılımcıların objektifliğini korumaları konusu özellikle rica edilmiştir.

İkinci bölümde (Bölüm B) ise katılımcılara 12 adet yarı yapılandırılmış görüşme soruları sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki 12 adet açık uçlu soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar Frekans (N) ve yüzdesel (%) olarak hesaplanmış ve yorumlanmıştır.

Üçüncü bölümde (Bölüm C) ise 15 sorudan oluşan 5’li likert tipi anket uygulanmıştır. Nicel araştırmada toplam katılımcı sayısı (107 lise öğrenci) yani toplam frekans (N), cevaplama yüzdeleri (%), aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (s.s.) değerleri hesaplanmış ve değerlendirilmiştir.

Çalışması esnasında gizlilik ilkesi kapsamında öğrencilerin isimlerinin hiçbir suretle yer almayacağı belirtilmiştir. Çalışmadaki öğrenciler “Ö” harfi ile 1’den 107’ye kadar numaralandırılmıştır (Ö1, Ö2, Ö3...) ve ankette verdikleri cevaplar doğrudan alıntılanarak tezde verilmiştir. Verilerin toplanılma ve çözümlenmesi sürecinde daha sağlıklı sonuçlar elde etmek için danışman desteği alınmıştır.

Ankete katılan öğrencilere rahat bir şekilde cevaplandırabilecekleri kadar makul bir süre verilmiştir. Verilerin toplanması süreci yaklaşık olarak 3 haftaya civarında zaman almıştır. Ölçme aracı özelindeki veri bir araya toplanması ve değerlendirilmesi süreci yaklaşık 2 ay sürmüştür.

4.5. Verilerin Analizi

Bölüm A da çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri analiz edilmiştir. Katılımcıların cinsiyetine göre, okuluna göre, coğrafya ders ortalamasına göre ve coğrafya dersini sevip sevmeme değişkenine göre incelenmiştir.

Nicel araştırma yönteminde kullanılan 5 li Likert tipi sorularında SPSS programından faydalanılmıştır. SPSS, İngilizce açılımı Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) olan ve Sosyal Bilimler başta olmak üzere Eğitim Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Fen Bilimleri alanlarında sıklıkla kullanılan bir bilgisayar programıdır. Verilerin sayısal olarak dağılımlarının (adet bazında) belirlenmesinde frekans analizi kullanılır. Elde edilen verilere ilişkin ortalama, standart sapma, mod, medyan gibi değerlerin hesaplanmasında ise tanımlayıcı istatistiklerden yararlanır. Frekans analizi ile tanımlayıcı istatistikler temel analizler olup kolaylıkla yapılabilmektedir. SPSS, istatistiksel analizin yapılmasını sağlamak amacıyla yazılan bir programdır. Bu nedenle homojen veya normal dağılıma uygun olan verilerin ayrıştırılması, analiz edilmesi, sonuca ulaşılması amacıyla kullanılabilir.

5'li Likert tipi anket formunda sorulan sorulara cevap olarak verilen seçeneklerin program yardımıyla aritmetik ortalama ve standart sapmalarını hesaplanmasında kullanılmak üzere 1 den 5' e kadar puanlama yapılmıştır (Tablo 4.5).

Tablo 4.5. SPSS programında kullanılan seçeneklerin hesaplama puanları

Seçenek tipi	Puan
Kesinlikle katılmıyorum	1
Katılmıyorum	2
Kararsızım	3
Katılıyorum	4
Kesinlikle katılıyorum	5

Nitel araştırma yönteminde betimsel analiz metodu uygulanmıştır. Araştırmada öğrencilerin coğrafya dersinde öğrendiklerini yaşadıkları yerle ilişkilendirme düzeylerini günlük yaşama aktarma durumlarına yönelik bilgi ve becerileri ölçülmeye çalışıldığı anket formu sonuçlarının betimsel analizinde toplam katılımcı sayısı (107 lise öğrenci) yani toplam frekans (N), cevaplama yüzdeleri (%), aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (s.s.) değerleri kullanılmıştır. Elde edilen aritmetik ortalama değeri Tablo 4.6'da verilen ortalama değer aralıkları ve gerçekleşme düzeyine göre değerlendirilmesi yapılır.

Standart sapma değeri büyük olduğunda ise;

- Testin yapıldığı grup heterojen özellik gösterir.
- Öğrenciler arasındaki farklılıklar artış gösterir.
- Bilen öğrenciler ile bilmeyen öğrenciler birbirlerinden ayrışır.
- Uygulanan testin ayırt edici özelliği yüksektir denebilir.
- Standart sapma değeri küçük olduğunda yukardaki maddelerin tam tersi düşünülür (İstmer, 2021)

Tablo 4.6. Ortalama değer aralıkları ile gerçekleşme düzeyi.

Ortalama Puan	Gerçekleşme Düzeyi
1,00 - 1,79	Çok düşük
1,80 - 2,59	Düşük
2,60 - 3,39	Orta
3,40 - 4,19	Yüksek
4,20 - 5,00	Çok yüksek

Anket formunda yer alan nicel maddelerin analizinde 5'li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu ölçek değerleri; Kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), ne katılıyorum ne de katılmıyorum (3), katılmıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde puanlanmıştır. Ölçek beş aralık üzerinden hesaplanmıştır. Her bir aralığın yaklaşık 0,80'lik bir değeri içerdiği varsayılmıştır. Minimum ve maksimum ortalama değer aralığı (1,00-5,00) beş eşit alt aralığa bölünerek her bir boyuttaki bilgi ve becerilen günlük yaşama aktarma düzeyleri bulunmuştur. Bunun neticesinde Gerçekleşme düzeyi olarak 'Çok düşük', 'Düşük', 'Orta', 'Yüksek', 'Çok yüksek' olacak şekilde değerlendirilmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Yarı yapılandırılmış anket görüşme formu tarafında ise yine 107 lise öğrencisine bu anket uygulanmıştır. Öğrencilere soruları cevaplandırmaya başlamadan önce kısaca bölge kavramının ele alınmasından yola çıkarak bu anket çalışmanın gerekçesi ve önemi öğrencilere açıklanmıştır. Anket cevaplanması sırasında öğrencilerin sorulan sorulara daha tarafsız cevaplar vermesi için ortam rahat olmasına ve gönüllülük ilkesinden ayrılmamaya azami dikkat edilmiştir. Bu anket çalışmasının sonucunda hiçbir öğrencinin notla değerlendirilmeyeceği aktarılmıştır. Anketin geçerlilik ve güvenilirliğinin artması için öğrencilerin tamamen sorulara ne biliyorsa onu cevaplamaları şeklinde telkinde bulunulmuştur.

Yarı yapılandırılmış görüşme anket formundaki 12 adet açık uçlu soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar Frekans (N) ve yüzdesel (%) olarak tez çalışmasının anket bulguları ve analizleri bölümünde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 5

5. BULGULAR

Çalışmada elde edilen bulgular alt problemler ile ilişkilendirilmiştir. 12. sınıf öğrencilerinin coğrafyayı yaşadıkları yerle ilişkilendirme düzeyleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu bölümde, demografik yapı ile ilgili 4 adet soru, yarı yapılandırılmış 12 adet soru ile 15 adet likert tipi sorularından oluşan ölçme aracına katılımcıların verdiği cevaplar belirtilmiş ve yorumlanmıştır. Veri toplama çalışması esnasında valilik olundaki genelgeye uygun olarak sosyal mesafe hususuna dikkat edilerek gerçekleştirilmiştir. Verilerin özgün formu korunarak doğrudan alıntılarla anlatım güçlendirilmiştir.

Yapılan analiz sürecinde, katılımcıların vermiş olduğu cevaplar hiçbir şekilde değiştirilmemiştir. Gerek çalışmanın geçerliliği, güvenilirliği gerekse de katılımcıların görüşlerinin doğrudan yansıtması adına herhangi bir düzeltme ve uyarılarda bulunulmamıştır. Bunun dışında katılımcıların perspektifinin dışına çıkacak yahut onların öznel gerçekliklerini manipüle edecek her türlü davranıştan imtina edilmiştir.

5.1. Öğrenci Anketi

Çalışmanın bu bölümünde anket bulguları ve bu bulguların analizlerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler aşağıda belirtilen değişkenler kapsamında analiz edilmeye çalışılmıştır.

‘12.Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrendiklerini Yaşadıkları Yerle İlişkilendirme Düzeylerinin Ölçülmesi (Seydişehir Örneği)’ başlıklı tez çalışmamda kullanılmak üzere hazırlanan ve bölüm A, B ve C den oluşan veri toplama araçlarından elde edilen tüm veriler ve değerlendirmeler aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

5.1.1. Demografik özelliklerin analizi

(Bölüm A)

Bölüm A da çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri analiz edilmiştir. Katılımcıların cinsiyetine göre, okuluna göre, coğrafya ders ortalamasına göre ve coğrafya dersini sevip sevmeme değişkenine göre incelenmiştir.

Tablo 5.1. Ders ortalamasına göre başarı yüzdelerine ait bulgular.

Ders başarı puanı	Frekans	%	Nicel sorulardaki başarı yüzdesi, %
<81	30	28	50,22
>81	77	72	58,01
Toplam	107	100,0	

Ders notu ortalaması 81'in altında olan öğrencilerin %28'i nicel soruların %50,22'sini doğru cevaplamış, ders notu ortalaması 81'in üzerinde olan öğrencileri ise %58,01'i soruları doğru olarak cevaplamıştır. Ders notu ortalaması yüksek olan öğrenciler coğrafya ve yaşadığı çevre arasındaki bağlantıyı daha iyi kurabilmiştir.

Tablo 5.2. Coğrafyayı sevme durumlarına göre nicel sorulara verilen cevaplara ait bulgular.

	Frekans	%	Nicel sorulardaki başarı yüzdesi, %
Coğrafya dersini sevmeyenler	22	21	51,21
Coğrafya dersini sevenler	85	79	57,96
Toplam	107	100,0	

Coğrafya dersini sevmeyen öğrencilerin nicel sorulara doğru cevap verme oranı %51,21 iken, coğrafya dersini seven öğrencilerin ise %57,96'dır. Dersi seven öğrenciler coğrafya ve yaşadıkları çevre arasındaki bağlantıyı daha iyi kurmuştur.

Çalışmaya katılan 107 öğrenciden 22 tanesi coğrafya dersini sevmediğini ifade etmiş. Coğrafya dersinin sevilip sevilmemesi yaşanan çevreyi tanımalarında etkili olup olmadığı öğrencilerin nitel (yarı yapılandırılmış) sorulara verdikleri cevaplarla incelenmeye çalışılmıştır. . Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö104) İlçe sularının kireçli olmasına sebebini “Bilmiyorum” demiş ve Coğrafya dersinde öğrendiklerini günlük hayatında “Sınav için çalışıyorum” diye ifade etmiştir. “ Bir yatırımcı olsam Seydişehir'den koşarak kaçırdım” cevabı ilçeyi sevmediğini, not ortalamasının da 81-100 aralığında olması da sınav odaklı çalışmasının kanıtıdır.

(Ö95) İlçedeki sıcak su kaynağının oluşumunu açıklayamamış ve “Coğrafya dersini günlük hayatta kullanmıyorum “cevabını vermiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö77) “Coğrafya dersini genel kültür olarak kullanıyorum” cevabını vermiş. Öğrencinin not ortalaması 41-60 aralığındadır.

(Ö23) Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumunu, ilçe sularının kireçli olmasını açıklayamamış ve “Coğrafya dersini günlük hayatta kullanmıyorum” cevabını vermiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö51) “Coğrafya dersini genel kültür sorularında kullanıyorum” demiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö106) Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumunu, toprak türünü, suların kireçli olmasının sebeplerini, alüminyum fabrikasının enerjisiyi nereden temin ettiğini cevaplayamamış ve “Coğrafyayı günlük hayatta kullanmıyorum” cevabını vermiştir. Öğrencinin not ortalaması 61-80 aralığındadır.

(Ö75) İlçeye yatırım yapmayacağını belirtmiş, ilçe sularının kireçli olmasının sebebini açıklayamamış ve “Coğrafyayı sınavda kullanıyorum” cevabını vermiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö107) Tınaz Tepe Mağarası’nın oluşumunu, Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumunu, Suğla Gölü çevresindeki toprak türünü, rüzgar tribünleri için en uygun yeri, ilçe sularının kireçli olmasını açıklayamamış ve coğrafya dersini günlük hayatta kullanmadığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 61-80 aralığındadır.

(Ö92) Kavak Mahallesi’ndeki sıcak suyun oluşumunu açıklayamamış, “Gezdiğim gördüğüm yerlerde doğal oluşumların nasıl olduğunu bilebilirim” diyerek dersi sevmemesine rağmen günlük hayatında kullandığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 61-80 aralığındadır.

(Ö76) İlçede hangi sanayi kolunu açmak isterdiniz? Neden? Sorusuna “Buraya değmez” demiş ve “Coğrafya dersini kullandığımı zannetmiyorum. Eğer kullanıyorsam da şu ana kadar fark etmedim” cevabını vermiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö91) Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağını açıklayamamış, ilçeye yatırım yapmak istemediğini “İstemezdim” diye belirtmiş ve coğrafya dersini “Haritalarda” kullandığını yazmıştır. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö65)Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumunu açıklayamamış ve coğrafyayı günlük hayatında “Seyahat edeceğim şehirlerin ikliminde kullanıyorum” demiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö66) Sıcak su kaynağının oluşumunu, Tınaz Tepe’nin oluşumunu açıklayamamış ve coğrafyayı “Sınavlarda” kullandığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö68) Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumunu açıklayamamış, coğrafya dersini “Hiçbir alanda” kullanmadığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö97) Mağaranın oluşumunu, sıcak su kaynağının oluşumunu açıklayamamış, Karakavak Mahallesi’nin yerleşmesini değerlendirememiş ve “Etrafa ve bulutlara bakarken zevkli oluyor” diyerek coğrafyanın günlük hayatındaki yerini açıklamış. Öğrencinin not ortalaması 61-80 aralığındadır.

(Ö94) Suğla Gölü etrafındaki toprak türünü açıklayamamış ve coğrafya dersini günlük hayatında “Denemeler ve TYT” için kullandığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö69) Tınaz Tepe mağarasının oluşumunu, sıcak su kaynağının oluşumunu, ilçe sularının kireçli olmasının sebeplerini açıklayamamış coğrafyayı bitki türlerini tanımada kullandığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö98) Soruların çoğunu cevaplayamamış. Seydişehir’e yatırım yapmak istemediğini belirtmiş, coğrafya dersini günlük hayatında kullanma durumunu “Kullanmıyorum, çünkü sistem sadece ezber yapmamızı istediği için sınav odaklı çalışıyorum. Uygulamalı ve görsel olarak ders almıyoruz” şeklinde ifade etmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö88) İlçe sularının kireçli olmasını açıklayamamış, coğrafyayı günlük hayatında “Bazı ülkelerin yerini bulurken” kullandığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö72) sorularda 4 tanesini cevaplayamamış ve coğrafya dersini “Tarımda” kullandığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö78) Soruları cevaplamış ancak coğrafya dersini “Genel olarak deneme sınavlarında” kullandığını belirtmiştir. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

(Ö103) Suğla Gölü etrafındaki toprak türünü “Bilmiyorum” diye belirtmiş, coğrafya dersini de günlük hayatındaki kullanım alanına “ÖSYM için” ifadesini yazmıştır. Öğrencinin not ortalaması 81-100 aralığındadır.

Öğrencilerin not ortalaması yüksek olmasına rağmen dersi sevmeyen öğrencilerin sınav odaklı çalıştığı ve coğrafyayı günlük hayatlarına aktarmadıklarını söyledikleri halde soruların büyük bir kısmına doğru cevap verdikleri görülmüştür. (Ö76) da “Coğrafya dersini kullandığımı zannetmiyorum. Eğer kullanıyorsam da şu ana kadar fark etmedim” cevabıyla bunu belirtmiştir. Ö98- Ö91-Ö76-Ö104 Seydişehir’e yatırım yapmayacaklarını bu ilçede yaşamak istemedikleri sonucuna rağmen yaşadıkları çevreyi tanıdıklarına verdikleri doğru cevaplarla ulaşabiliriz.

Tablo 5.3. Nitel (Yarı yapılandırılmış) sorulara verilen ‘doğru cevaplara’ ait bulgular.

	Kız Öğrenciler		Erkek Öğrenciler	
	Doğru cevap, Frekans	%	Doğru cevap, Frekans	%
Soru 1	47	94,0	55	96,5
Soru 2	39	78,0	47	82,5
Soru 3	48	96,0	55	96,5
Soru 4	45	90,0	55	96,5
Soru 5	45	90,0	52	91,2
Soru 6	42	84,0	42	73,7
Soru 7	40	80,0	51	89,5
Soru 8	44	88,0	54	94,7
Soru 9	47	94,0	53	93,0
Soru 10	49	98,0	56	98,2
Soru 11	47	94,0	53	93,0
Soru 12	44	88,0	49	86,0

Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde erkek öğrenciler Karakavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağını oluşumuna verdiği doğru cevap oranı, TOKİ binalarının yer seçiminde etkili olan unsurlara verdikleri doğru cevap oranı kız öğrencilere göre daha yüksektir. ‘Bir yatırımcı olsaydınız ilçemize hangi sanayi kolunu açmak isterdiniz? Neden sorusuna makul cevap verme oranı erkek %89,5 iken, kız öğrencilerde bu oran %80,0 olarak tesbit edilmiştir. Erkek öğrencilerin %94,7’si ‘Coğrafya dersinde öğrendiklerini hayatınızda hangi alanda kullanıyorsunuz?’ sorusuna

örnek verebilirken, kız öğrencilerde bu oran %88,0’da kalmıştır. Suğla Gölü etrafındaki toprak türünü ve ilçe sularının kireçli olmasının sebebinin kız öğrencilerin doğru cevaplama oranı erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Tablo 5.4. Kız ve erkek öğrencilerin nicel sorulardaki ‘kararsızım’ cevaplarına ait bulgular.

	Kız Öğrenciler		Erkek Öğrenciler	
	Kararsızlar, Frekans	%	Kararsızlar, Frekans	%
Soru 1	6	12,0	4	3,9
Soru 2	10	20,0	12	11,6
Soru 3	18	36,0	21	20,3
Soru 4	6	12,0	6	5,8
Soru 5	10	20,0	17	16,4
Soru 6	10	20,0	15	14,5
Soru 7	11	22,0	13	12,5
Soru 8	5	10,0	13	12,5
Soru 9	25	50,0	19	18,3
Soru 10	10	20,0	5	4,8
Soru 11	3	6,0	4	3,9
Soru 12	16	32,0	13	12,5
Soru 13	11	22,0	6	5,8
Soru 14	1	2,0	6	5,8
Soru 15	14	28,0	10	9,6

5.1.2. Nicel ve nitel soruların analizi

(Bölüm B ve C)

Bölüm B kısmında ankete katılan öğrencilere yarı yapılandırılmış 12 adet soru sorulmuştur. Katılımcıların sorulara vermiş oldukları yanlış cevaplar doğru cevaplar ile karıştırılmaması amacıyla ‘*italik*’ yazı tipi ile gösterilmiştir. Bölüm C de ise ankete katılan öğrencilere toplam 15 sorudan oluşan 5’ li Likert tipi anket testi uygulanmıştır. Tablo 5.5. de Likert tipi sorularından elde edilen bulgular, Tablo 5.6. de Likert tipi sorulardan elde edilen verilerin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmalarına ait bulgular verilmektedir.

Tablo 5.5. Likert tipi sorularından elde edilen aritmetik ortalama ve standart sapmalara ait bulgular.

	Soru 1	Soru 2	Soru 3	Soru 4	Soru 5	Soru 6	Soru 7	Soru 8	Soru 9	Soru 10	Soru 11	Soru 12	Soru 13	Soru 14	Soru 15
Toplam puan	431	225	346	392	359	326	352	375	265	341	435	291	389	423	354
Aritmetik ortalama, \bar{x}	4,03	2,10	3,23	3,66	3,36	3,05	3,29	3,50	2,48	3,19	4,07	2,72	3,64	3,95	3,31
Standart sapma, Ss	1,03	1,07	1,12	1,23	1,15	1,21	1,35	1,17	1,11	1,36	1,11	1,21	1,13	1,09	1,28

Tablo 5.6’de 15 soruluk likert testi sonuçlarının analizlerinin yapıldığı özet hali gösterilmektedir. Her bir soruda öğrencilerin sunulan seçeneklerden hangisini cevap olarak seçtiği bilgisine ulaşılmış ve seçeneklerin frekans ve yüzdesi gösterilmiştir. Daha sonra SPSS programı vasıtasıyla o soruya ait aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (Ss) değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen bu matematiksel sonuçlar eşliğinde her bir soru için Tablo 4.5’te verilen ortalama değer aralıkları ve gerçekleşme düzeyine göre değerlendirilmesi yapılmıştır.

Tablo 5.6. Likert tipi sorulardan elde edilen verilerin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmalarına ait bulgular.

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Aritmetik ortalama	Standart sapma
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Soru 1	2	1,87	7	6,54	11	10,28	28	26,17	59	55,14	4,26	1,01
Soru 2	28	26,17	43	40,19	23	21,50	7	6,54	6	5,61	2,25	1,09
Soru 3	8	7,48	10	9,35	44	41,12	25	23,36	20	18,69	3,36	1,12
Soru 4	9	8,41	6	5,61	12	11,21	41	38,32	39	36,45	3,89	1,21
Soru 5	7	6,54	11	10,28	27	25,23	39	36,45	23	21,50	3,56	1,13
Soru 6	10	9,35	20	18,69	29	27,10	32	29,91	16	14,95	3,22	1,19
Soru 7	13	12,15	13	12,15	25	23,36	27	25,23	29	27,10	3,43	1,33
Soru 8	6	5,61	14	13,08	18	16,82	41	38,32	28	26,17	3,66	1,17
Soru 9	22	20,56	17	15,89	46	42,99	16	14,95	6	5,61	2,69	1,13
Soru 10	17	15,89	14	13,08	15	14,02	37	34,58	24	22,43	3,35	1,38
Soru 11	6	5,61	3	2,80	6	5,61	29	27,10	63	58,88	4,31	1,09
Soru 12	16	14,95	27	25,23	31	28,97	20	18,69	13	12,15	2,88	1,23
Soru 13	4	3,74	10	9,35	20	18,69	37	34,58	36	33,64	3,85	1,11
Soru 14	7	6,54	1	0,93	7	6,54	41	38,32	51	47,66	4,20	1,07
Soru 15	8	7,48	17	15,89	30	28,04	21	19,63	31	28,97	3,47	1,27

Coğrafyanın günlük hayattaki rolünü ne kadar anlamış? Alt problemine ait bulgular

Soru 4- İlçemizdeki TOKİ binalarının yerinin seçilmesinde hangi unsurlar dikkate alınmıştır?

Tablo 5.7. İlçedeki TOKİ binalarının yerinin seçilmesinde etkili olan unsurların frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Fabrikaya uzak olması nedeniyle havasının temiz olması	23	21,50
Tarım arazisi içinde olmaması	21	19,63
Dağlık arazi olması nedeniyle zeminin uygun olması	20	18,69
Şehirden uzak ve sakin olması	15	14,02
Boş arazi olması	11	10,28
Arsasının ucuz olması	7	6,54
İlçe yönetiminin talebi	1	0,93

<i>Hiçbir unsur dikkate alınmamıştır</i>	1	0,93
Bilmiyorum	8	7,48
Toplam	107	100,00

4. Soru “9.4.1.İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir (9.4.1.)” kazanımını ve *Öz denetim, doğa sevgisi* değeri ile Arazide çalışma, Coğrafi gözlem, Coğrafi sorgulama becerisini ölçmeye yöneliktir. Tablo 5.7’de TOKİ (Toplu Konut İdaresi) binalarının inşa edilen yerlerin seçilmesinde nelere dikkat edilebileceği hakkında görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %21,5 ‘i ‘Fabrikaya uzak olması nedeniyle havasının temiz olması’ sebebiyle şehrin dışına inşa edilmiştir cevabını vermiştir. %20’si ‘Tarım arazisi içinde olmaması sebebiyle yerleşmeye uygundur’ cevabını, %19’luk bir öğrenci grubu da ‘Dağlık arazi olması nedeniyle zemininin uygun olması’ cevabını vermiştir. Şehirden uzak olması, boş arazilerde olması, arsanın ucuz olması gibi cevaplar da verilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmının soruya farklı şekillerde de olsa doğru cevap verdikleri görülmüştür. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö14-Ö15) “Fabrikaya uzak olması”, (Ö16) “Tarım arazisi olmaması”, (Ö21-Ö23) “Çevreye zarar vermemek için boş araziye yapılması”, (Ö70-Ö74) “Havasının temiz olması”, (Ö77) “Şehrin dışında ucuz ve kısmen dağlık bölgede kurulmuş, normal evlere göre daha ucuza mal ederek insanların ev sahibi olması amaçlanmıştır”, (Ö4) “Tarım arazilerini boşa harcamamak için dağlık alana yapılmıştır” şeklinde cevaplar vermiştir.

Soru 5- İlçemizdeki yerleşmelerin Karakavak Mahallesi’ne doğru yayılmasını nasıl değerlendirebilirsiniz?

Tablo 5.8. İlçedeki yerleşmelerin Karakavak Mahallesi’ne doğru yayılması unsurlarının frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Şehrin fabrikaya ve dağa doğru gelişmemesi nedeniyle mecburen ovaya doğru gidilmiştir. Doğrudur.	30	28,04
Düz arazi olması nedeniyle yapı maliyeti düşük ve yerleşmeye uygundur.	29	27,10
Gürültüden uzak olması, kalabalıktan uzak olması	13	12,15
Nüfus artışı sebebiyle, mecburiyetten.	7	6,54
Tarım alanları yerleşmeye açıldığı için doğru bulmuyorum.	6	5,61
Su kaynaklarının çok olması	3	2,80
Şehir merkezine yakın olması nedeniyle	2	1,87
Önceki yerleşmelerin devamı olması	2	1,87
Bilmiyorum	15	14,02
Toplam	107	100,00

5. Soru 9. sınıf 2.Ünite 3.Kazanım olan “Türkiye’de yerleşmelerin dağılışıını etkileyen faktörleri örneklerle açıklar” kazanımını “Coğrafi sorgulama, Değişim ve sürekliliği algılama, Harita becerisini” ölçmeye yöneliktir. Tablo 5.8’de öğrencilere ilçede yeni yerleşim alanlarının neden düz bir yerleşim yeri olan Kavak Mahallesi’ne doğru yayıldığı sorulmuştur. Ankete katılan öğrencilerin %28’i ‘Şehrin fabrikaya ve dağa doğru gelişmemesi nedeniyle mecburen ovaya doğru gidilmiştir. Bu yaklaşım da Doğrudur’ cevabı alınmıştır. %27 lik bir kısım ‘Düz arazi olması nedeniyle yapı maliyeti düşük ve yerleşmeye uygundur.’ cevabını vermiştir. %12 lik bir kısımda ‘Gürültüden uzak olması, kalabalıktan uzak olması’ sebebini öne sürmüştür. Verilen tüm cevaplar incelendiğinde ise genel olarak yerleşim yerinin seçilmesindeki parametrelerin doğru olarak tespit edildiği söylenebilir. Karakavak Mahallesi’ndeki yerleşmeleri değerlendirirken “bilmiyorum” cevabı verenlerin oranının 3.sırada olması öğrencilerin coğrafi bakış açısı geliştiremediklerini gösteriyor. O bölgede su kaynakları çok olmamasına rağmen 3 öğrencinin su kaynakları cevabını vermesi bu mahalle hakkında pek de bilgi sahibi olmadığını sonucunu verir. 6 öğrenci istenilen cevap olan “Tarım alanları yerleşmeye açıldığı için doğru bulmuyorum” cevabını vermiştir. %67’lik bir kısmı da soruyu coğrafi açıdan değerlendirmeye çalışmıştır. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö35) “Tarım alanlarının yerleşime açık bulunmasını uygun bulmuyorum”, (Ö43) “Seydişehir’in başka gelişebileceği yer yoktur, düz olduğu için yapım maliyeti düşüktür”, (Ö52) “Fabrika dumanından kaçmak istiyorlar, dumanlar havayı kirletiyor insanlar rahatsız oluyorlar”, (Ö85) “İnsanlar çarşıdan uzak yerlere gitmek istiyor, çünkü şehrin içi günlük yaşamda yorucu olabilir”, (Ö95) “Ulaşım kolaylığı”, (Ö96) “Düzlük arazi olduğu için yerleşmenin daha uygun olduğunu düşünüyorum” şeklinde cevaplar vermiştir.

Likert Ölçeğindeki Soru 13’de ‘İlçemizde bir evin hangi cephesine güneş enerjisi kurulacağını tahmin edebilirim’ sorusunda “9.1.5. Koordinat sistemini kullanarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur” kazanımı ile Harita becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,85$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %34,58’i ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerden her teneffüste gölgesinin boyunu ve yönünü takip etmesi istenir. Takibinin sonuçları anlattırılarak doğru çıkarımlar yapması sağlanabilir.

Coğrafi becerileri günlük hayatta ne kadar kullanabiliyor? Alt problemine ait bulgular

Soru 1- Tınaztepe Mağarasının oluşumunda etkili olan faktörler nelerdir?

Tablo 5.9. Tınaztepe Mağarası'nın oluşumunda etkili olan unsurların frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Kireç taşının çözünmesi	79	73,83
Sarkıt-dikit, kalsiyum karbonat	10	9,35
Suların etkisi	8	7,48
Rüzgâr aşındırması	2	1,87
Şiddetli depremler	1	0,93
Çevresel faktörler	1	0,93
Büyük patlama	1	0,93
Sıcaklık farkı	1	0,93
Bilmiyorum	4	3,74
Toplam	107	100,00

1. Soru 10.sınıf doğal sistemler ünitesinde “10.1.6. Dış kuvvetleri yer şekillerinin oluşum sürecine etkileri açısından açıklar” kazanımını “Arazide çalışma, Coğrafi gözlem, Değişim ve sürekliliği algılama” becerisini ölçmeye yöneliktir.

Tablo 5.9’da ankete katılan öğrencilere Tınaztepe Mağarası’nın oluşumunda etkili olan faktörlerin neler olabileceği sorulmuştur. Ankete katılan 107 adet öğrencinin %73,8’ i ‘Kireç taşının çözünmesi’ cevabını vermiştir. Bunun yanında diğer verilen cevaplar tabloda verilmiştir. Coğrafya dersi yaşadıkları çevrenin coğrafi özelliklerini tanımlarında yardımcı olmuştur ki öğrencilerin büyük bir kısmı soruyu doğru cevaplamıştır. Tınaztepe Mağarasının oluşumunu öğrencilerin büyük bir kısmı doğru açıklamış ya da doğruya yakın cevaplar vermiştir. Bunda etkili olan faktör öğrencilerin büyük bir kısmının mağarayı görmüş olması ya da öğretmenleri tarafından düzenlenen gezi çalışmalarına katılmış olmasıdır. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö64-Ö13-Ö18-Ö21) ‘Kireç taşının çözünmesi ile oluşmuştur’, (Ö90)-(Ö92) “Sarkıt, dikit”, (Ö55-Ö60) “Yeraltı sularının aşındırması”, (Ö77) “Çevresel faktörler”,(Ö84) “Eski zamanlarda oluşan şiddetli depremler sayesinde ortaya çıkan kırıklar mağaraları oluşturmuştur” şeklinde yanıt vermiştir.

Soru 2- Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumu hakkında yorum yapabilir misiniz?

Tablo 5.10. Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumunda etkili olan unsurların frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Yeraltından magmaya temas eden suyun yüzeye çıkması	60	56,07
Minerali sudur	15	14,02
Fayların etkisi	6	5,61
Genç oluşumlu olması	4	3,74
<i>Kireçlenme</i>	1	0,93
<i>Termik patlamalar</i>	1	0,93
<i>Güneş etkisi</i>	1	0,93
Bilmiyorum	19	17,76
Toplam	107	100,00

2. Soru “10.1.5.Türkiye’deki yer şekillerinin oluşum sürecine iç kuvvetlerin etkisini açıkla” kazanımını ve Coğrafi sorgulama, Değişim ve sürekliliği algılama becerisini ölçmeye yöneliktir. Tablo 5.10’da yörede bulunan Kavak Mahallesi’ndeki sıcak su kaynağının oluşumu hakkındaki bilgi düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %56’sı ‘Yeraltından magmaya temas eden suyun yüzeye çıkması’ cevabını, %14’ü ‘Minerali su’ olduğu, %6’sı da sıcak suyun nedeninin ‘Fayların etkisi’ olduğu cevabını vermiştir. Öğrencilerin çoğunun soruyu doğru cevapladıkları ancak %17.7 oranında ‘Bilmiyorum’ cevabının olması soruda dikkat çeken diğer bir husustur. %17.7’lik oran bu öğrencilerimizin yaşadıkları yerden habersiz olduklarını, bu konular işlenirken konuyla, yaşadığı yerin bağlantısını kuramamış geçer not alabilmek için ders çalışmış olduğunun göstergesidir. Büyük bir kısmının doğru cevaplar vermesinde yakın çevresinden haberdar olduğunu, coğrafya dersi kazanımlarının ve temel coğrafi becerilerinin yaşadıkları çevreye aktarıldığını göstermektedir. Bu alanı tanıyan öğrenciler Seydişehir’de Jeotermal Enerjiye yönelik yatırım yapabileceğini belirtmiştir. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö67-Ö76-Ö74-Ö78-Ö79-Ö100-Ö103) “Magmaya yakın kısımdaki yeraltı suları ısınır, yukarıya çıkar”, (Ö71-Ö105-Ö1-Ö75-Ö83-Ö45) “Fayların etkisi”, (Ö13-Ö16-Ö9) “Mineral bakımından zengin sulardır”, (Ö12-Ö4) “Yerleşim yerinin genç oluşumlu olması sebebiyle” şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Likert Ölçeğindeki Soru 1’de ‘Seydişehir’de güneşin nereden doğduğunu ve battığını gösterebilirim’ sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. “Dünya’nın şekli ve

hareketlerinin etkilerini değerlendirir (9. sınıf 1. Ünite 4. kazanım) “ kazanımı ile Değişim ve sürekliliği algılama, Zamanı algılama becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=4,26$ çıkmıştır. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Çok Yüksek” seviyede gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %55,14’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Bu seviye ile öğrencilerin büyük çoğunluğunun güneşin hareketleri konusunu kavradığı anlaşılmaktadır. Ancak bu kavramın daha da iyi kavranabilmesi için uygulamalı eğitimler ile güneşin hareketleri gözleme ödevleri verilebilir. Sınıfta yapılan gözlemler anlatılır, konunun daha iyi kavranması sağlanır.

Likert Ölçeğindeki Soru 4’te ‘Dilsiz haritada ilçemizin yerini işaretleyebilirim.’ sorusu ile “Koordinat sistemini kullanarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur (9.1.5.)” kazanımı ve harita becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,22$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %38,32’si ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Son yıllarda harita sorularının oranı giderek artmaktadır. Her öğrenci derse atlas getirmeli bazen dersin sonlarına doğru öğrencilere atlastan önce yaşadığı yerden başlanıp, Türkiye ve Dünya’dan bazı yerler sorulmalıdır.

Öğrencilerin yakın çevrelerinden ne kadar haberdar? Alt problemine ait bulgular

Soru 10- İlçemizin kültürel mirasına bir tane örnek verebilir misiniz?

Tablo 5.11. İlçedeki kültürel miras bölgelerinin frekans ve % değerleri

Cevaplar	Frekans	%
Seyit Harun Cami	69	64,49
Vasada Antik Kenti	16	14,95
Memiş Efendi Türbesi	6	5,61
Abdullah Efendi Cami	4	3,74
Muallimhane Cami	3	2,80
Camiler	2	1,87
Kuğulu park	1	0,93
Gökçehüyük	1	0,93
Adile Baysal Müzesi	1	0,93
Mahmut Esat Efendi	1	0,93
100 yıllık kavak ağacı	1	0,93
Bilmiyorum	2	1,87
Toplam	107	100,00

10. Soru “Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar (12.2.14.)” kazanım ile Vatanseverlik değeri Arazide çalışma, Coğrafi gözlem becerisini ölçmeye yöneliktir.

Tablo 5.11’de yaşadıkları yörede ki kültürel miras örneklerinin neler olabileceği sorusu sorulmuştur. Ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%64) ü şehrin kurucusu olan Seyit Harun Veli hazretlerinin türbesinin de bulunduğu ‘Seyit Harun Cami’ cevabını vermiştir. %15’lik bir öğrenci grubu da yöredeki Bostandere Mahallesi sınırlarında bulunan Roma devrine ait bir yerleşim yeri olan ‘Vasada Antik Kenti’ cevabını vermiştir. Bu iki kültürel mirasın ardından Memiş Efendi Türbesi, Abdullah Efendi Türbesi, Muallimhane Camisi öne çıkan cevaplar arasında yer almaktadır. Öğrencilerin tamamına yakını *Somut Kültürel Mirasa* örnek vermiş “Somut Olmayan Kültürel Mirasa” dair cevap verilmemiştir. Seydişehir’in yöresel yemekleri, kına gecesi, nişan, düğün gibi kutlamalarını öğrenciler kültürel miras olarak değerlendirmemiştir. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö22-Ö9-Ö28-Ö32-Ö86-Ö75-Ö46-Ö79) “Seyit Harun Camisi”, (Ö20-Ö79-Ö56) “Kuğulu Park”, (Ö27-Ö31-Ö53-Ö79-Ö42) “Memiş Efendi Türbesi”, (Ö26) “Muallimhane Camisi”, (Ö33-Ö38-Ö30-Ö51-Ö43-Ö40) “Vasada Antik Kenti”, (Ö54-Ö101-Ö47) “Adile Baysal Kültür ve Sanat Evi”, (Ö73) “Yüzyıl yıllık kavak ağacı”, (Ö87) “Mahmut Esat Efendi”, (Ö58-) “Abdullah Efendi Türbesi” şeklinde cevaplar vermiştir.

Soru 3- İlçemizin bitki örtüsüne ait iki tane bitki söyler misiniz?

Tablo 5.12. İlçedeki bitki örtüsü çeşitliliğine ait frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Acı yavşan	26	12,15
Çam ağacı	23	10,75
Kekik	20	9,35
Alıç	16	7,48
Kuşburnu	15	7,01
Bozkır	14	6,54
Meşe	13	6,07
Karaçam	10	4,67
Çalı	10	4,67
Gelincik	5	2,34
Eğrelti otu	5	2,34
Papatya	5	2,34
Diken	3	1,40

Gövem	4	1,87
Sığırkuyruğu	4	1,87
Kızılıcak	4	1,87
Çiğdem	4	1,87
Diken	3	1,40
Geven	3	1,40
Menengiç	2	0,93
Dağ çayı	2	0,93
Karahindiba	2	0,93
Gül	2	0,93
Tere otu	2	0,93
Mantar	2	0,93
Karamuk	2	0,93
Kantaron	2	0,93
Güneyik	1	0,47
Salep	1	0,47
Dağ eriği	1	0,47
Kavak	1	0,47
Ihlamur	1	0,47
Bilmiyorum	6	2,80
Toplam	214	100,00

3. Soru “10.1.17. Türkiye’deki doğal bitki topluluklarının dağılımını yetiştirme şartları açısından analiz eder” kazanımını; *Vatanseverlik değerini*, “Harita becerisi ve Kanıt kullanma” becerisini ölçmeye yöneliktir. Tablo 5.12’de öğrencilerin yaşadıkları yöredeki bitki örtüsü hakkındaki farkındalıkları ölçülmeye çalışılmıştır. Toplamda 32 çeşit bitki türü cevabı verilmiştir. Acı yavşan %12, çam ağacı %10, kekik %9 bitkileri öğrencilerin en fazla verilen cevaplar arasındadır. *‘Bilmiyorum’* cevabını veren öğrenciler bunun sebebi ilçede doğup büyümediklerini sadece okumak amacıyla ilçede olduklarını belirtmişlerdir. İlçede yetişen bitki türlerini öğrencilerin büyük ölçüde bildiği doğadan kopuk yaşamadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Yöresel ilaç olan “acıyavşan” denilen ve yörede soğuk algınlığı ilacı olarak kullanılan bitkiyle daha çocukken tanışmış olmaları, pazara giden öğrencilerin alıç, gövem, kekiği görmeleri öğrenmeyi kalıcı hale getirmiştir denilebilir. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö45) “Papatya, gül”, (Ö53) Kızılıcak kekik, (Ö13) “Acı yavşan, kekik”, (Ö18) “Bitki örtüsü bozkırdır ayrıca çalılıktır, Şifalı olduğu düşünülen acı yavşan, kekik, geven, kuşburnu bitkileri vardır.” (Ö50) “Sığırkuyruğu, meşe”, (Ö21) “Kısa boylu otlar, çeşitli

çalı türleri”, (Ö24) “İğne yapraklı çam ağaçları, çeşitli çalı türlerine ilçemizde rastlanır.” (Ö57) “Bozkır, çalı, Kuşburnu, karaçam”, (Ö69) “Alıç, karamuk” şeklinde cevaplar vermiştir.

Soru 9- İlçemizde rüzgâr türbinleri için en uygun yerler nereler olabilir?

Tablo 5.13. Rüzgâr türbinleri için ilçedeki uygun yerlerin frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Toroslar	28	26,17
Küpe Dağı	25	23,36
Dağlık yerler	20	18,69
Ilıca Tepesi	7	6,54
Rezebeli	5	4,67
Alacabel	3	2,80
Tepeler	2	1,87
Taraşçı	2	1,87
İncesu	1	0,93
Otlak alanlar	1	0,93
Ovalar	1	0,93
Bilmiyorum	12	11,21
Toplam	107	100,00

9. Soru “İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir (9.4.1.)” kazanımı; Öz denetim, doğa sevgisi değeri; Arazide çalışma, Coğrafi gözlem, Coğrafi sorgulama becerisini ölçmeye yöneliktir. Tablo 5.13’te ilçemizde rüzgâr türbinleri için en uygun yerler nereler olabilir sorusuna öğrencilerin %26’sı Toroslar, %23’ü Küpe Dağı, %19’u Dağlık yerler, %6’sı Ilıca Tepesi cevabını vermiştir. Öğrencilerin rüzgâr türbininin kurulma şartlarının farkında oldukları anlaşılmaktadır. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö28-Ö24-Ö83-Ö45-Ö50) “Toroslar”, (Ö20-Ö23-Ö38-Ö76-Ö23) “Küpe Dağı”, (Ö79) “Alacabel”, (Ö86) “Konya Ovası”, (Ö86) “Rüzgârı bol olan yüksek yerler”, (Ö48) “Taraşçı”, (Ö20-Ö15) “Rezebeli”, (Ö25) “Bilmiyorum”, (Ö13) “Ilıca Tepesi” şeklinde cevaplar vermiştir.

Likert Ölçeğindeki Soru 5’te ‘İçme suyumuzu nereden temin ettiğimizi biliyorum.’ sorusunda “Yeryüzündeki su varlıklarını özelliklerine göre sınıflandırır (10.1.9.)” kazanımı ile coğrafi sorgulama becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,56$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde

gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %36,45'i 'Katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Seydişehir içme suyunu yeraltı sularından temin etmektedir. Öğrencilere sular konusunda bu detaylı bir şekilde anlatılmalı Beyşehir'le Seydişehir kıyaslanarak anlatılırsa daha da akılda akılı olabilir.

Likert Ölçeğindeki Soru 12'de 'Seydibey Tarım ürünleri Entegre Tesisinin kurulmasında etkili olan faktörleri söyleyebilirim.' sorusunda öğrencilerin "11.2.19. Türkiye'de sanayi sektörünün özelliklerini açıklar" kazanımı ile coğrafi sorgulama becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=2,88$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi "Orta" seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %28,97'si 'Kararsızım' seçeneğini işaretlemiştir. 'Seydibey Tarım ürünleri Entegre Tesisinin kurulmasının sebeplerini öğrenciler açıklayamamaktadır. Oysa bu tesis kurulduktan sonra Seydişehir'de patates ekim alanları genişlemiştir. Türkiye'de Sanayi konusu işlenirken bu tesise gezi düzenlenebilir ya da tesisin çalışanlarından birinin tesisi öğrencilere anlatması istenebilir.

Likert Ölçeğindeki Soru 15'de 'İlçemizde şekerpancarı ekim alanlarının nerelerde yaygın olduğunu söyleyebilirim' sorusunda "11.2.16. Tarımın Türkiye ekonomisindeki yerini açıklar" kazanımı ile Harita becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,47$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi "Yüksek" seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %28,87'si 'Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Şekerpancarı yetiştiren öğrencilerden pancarı yetiştirme şartları ve yetiştirildiği yerlerin seçilmesinde etkili olan unsurları açıklamaları, sunum yapmaları istenebilir.

Coğrafya dersi yaşadıkları çevreyi tanımalarına yardımcı oluyor mu? Alt problemine ait bulgular

Soru 6- Sizce Suğla Gölü etrafındaki toprak türü ne olabilir?

Tablo 5.14. Suğla Gölü etrafındaki toprak türlerini frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Alüvyal toprak	33	30,84
Killi toprak	18	16,82
Kırmızı toprak	12	11,21
Kireçli toprak	11	10,28
Göl tabanı toprağı	5	4,67
Verimli bir toprak	4	3,74
Bataklık	4	3,74
Kara toprak	4	3,74
Tuzlu toprak	2	1,87
Kuru toprak	1	0,93
Bilmiyorum	13	12,15
Toplam	107	100,00

6. Soru “10.1.13. Türkiye’deki toprakların dağılışını etkileyen faktörler ile toprak tiplerini ilişkilendirir” kazanımı ile Arazide çalışma, Coğrafi gözlem, Harita becerisi ve Kanıt kullanma becerisini ölçmeye yöneliktir. Tablo 5.14’te Suğla Gölü etrafındaki toprak türünün ne olabileceğı sorulmuştur. Ankete katılan öğrencilerin %31’i ‘Alüvyal toprak’ tır demiştir. ‘17’si ‘Killi toprak’, %11’i ‘Kırmızı toprak’ %4.67’si ‘göl tabanı toprağı’ %3.74’ü verimli toprak cevabını vermiştir. %13 lük bir kesimde ‘Bilmiyorum’ cevabını vermiştir. Suğla Gölü yağışlı yıllarda alanı genişler kurak yıllarda ise çekilir ve alüvyal göl tabanı ortaya çıkar. Verimli bir tarım alanıdır. Öğrencilerin %38’lik kısmı soruya doğru cevap vermiştir. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö49-Ö51-54-105-Ö56) “Alüvyal”, (Ö52-Ö43) “Kil oranı yüksek”, (Ö96) “Karstik”, (Ö103) “Bilmiyorum”, (Ö46) “Bataklık”, (Ö5) “kuru toprak”, (Ö51) “Bataklık çamuru”, (Ö55) “Latarit kırmızı toprak”, (Ö12) “İncedir ve tarıma uygundur” şeklinde cevaplar vermiştir.

Soru 12- İlçemizin sularının kireçli olmasının sebebi ne olabilir?

Tablo 5.15. İlçe sularının kireçli olma sebebinin frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Kayaç yapısının kalkerli olması	84	78,50
Aritma sisteminin yetersiz olması	7	6,54
Suların klorlu olması	3	2,80
Toprağın suyu kirletmesi	3	2,80
Zengin mineralli olması	2	1,87
Sularının sert olması	1	0,93
Doğal kaynaklar	1	0,93
Bilmiyorum	6	5,61
Toplam	107	100,00

12. Soru 10.sınıf doğal sistemler ünitesinde (10.1.4) “Kayaçların özellikleri ile yeryüzü şekillerinin oluşum süreçlerini ilişkilendirir” kazanımını ve “Arazide çalışma, Coğrafi gözlem, Kanıt kullanma” becerisini ölçmeye yöneliktir.

Tablo 5.15’te ilçemizin sularının kireçli olmasının sebebi ne olabilir? sorusuna cevap aranmıştır. Ankete katılan öğrencilerin Büyük çoğunluğu (%79’u) ‘Kayaç yapısının kalkerli olması’ cevabını vermiştir. Bunun yanında öğrencilerin %7’si ‘Aritma sisteminin yetersiz olması’ cevabını vererek yerel yönetimlerin su arıtması üzerinde biraz daha dikkat etmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö80-Ö89-Ö78-Ö9) “Çünkü toprak kalkerli”, (Ö89-Ö67) “Kayaçların kireçli olması”, (Ö54) “Bölgeden dolayı”, (Ö43) “Bölgede kireç taşı fazlalığından kaynaklı olduğunu düşünüyorum”, (Ö53) “Aritma sistemlerini çok kötü olması”, (Ö79-Ö90) “Dağlarımızın kalkerli olması”, (Ö93) “Kalkerli arazi üzerinde olmamız, Akdeniz havzası kalkerli”, (Ö61-Ö57) “Arazi yapısı”, (Ö44-Ö92) “Mineral bakımından zengin olabilir” şeklinde cevaplar vermiştir.

Likert Ölçeğindeki Soru 3’te ‘Suğla Gölü’nün Beyşehir Gölü’nden beslendiğini düşünüyorum.’ sorusu ile onların “Türkiye’deki su varlıklarının genel özelliklerini ve dağılımını açıklar (10.1.10)” kazanımı ile “Harita becerisi” ölçülmeye çalışılmıştır. Beyşehir Gölü’nden akıp gelen sular Suğla Gölü’ne dökülmektedir. Beyşehir Gölü çıkışına regülatör kurularak suların kanalize edilmesi sağlanmıştır. Beyşehir Gölü’nden çıkan sular Çarşamba Suyu’na bağlandı ve Suğla Gölü önemli ölçüde küçüldü. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,36$ olarak

gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %41,12’si ‘Kararsızım’ seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin bu konudaki bilgi düzeyinin çok düşük olduğu Türkiye’nin Gölleri konusu işlenirken mümkünse arazi çalışması yapılarak değilse de görsel destekli işlenerek konu daha iyi kavratılmalıdır.

Likert Ölçeğindeki Soru 6’da ‘İlçemizde yaşamış medeniyetler hakkında bilgi sahibiyim.’ sorusunda öğrencilerin “11.3.2. Farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılışına etki eden faktörleri açıklar” kazanımı ile Saygı değeri, Coğrafi sorgulama, Harita becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,56$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %29,91’i ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Başarı yüzdesini arttırmak için tarih öğretmenleri ile iş birliği yapılarak konuyla ilgili sunumlar yapılabilir bilgi yarışmaları düzenlenebilir.

Yakın çevresini tanıyarak geleceğe yönelik planlar yapıyor mu? Alt probleminin bulgular

Soru 7- Bir yatırımcı olsaydınız ilçemizde hangi sanayi kolunu açmak isterdiniz? Neden?

Tablo 5.16. Bir yatırımcı olsaydınız ilçede hangi sanayi kolunu açmak isterdiniz sorusunun frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Tarıma dayalı sanayi	21	19,63
Yenilenebilir enerji	18	16,82
Alüminyum yan sanayi	14	13,08
Et ve süt entegre tesisi	7	6,54
Otomotiv	6	5,61
Tarım aletleri	5	4,67
Maden sanayi	5	4,67
Eğlence sektörü	4	3,74
Seydişehir'e yatırım yapmazdım	3	2,80
Demir Çelik	2	1,87
Kozmetik	2	1,87
Tekstil	2	1,87
Dokuma ve deri sanayi	1	0,93
Havacılık sanayi	1	0,93
Soda sanayi	1	0,93
Elektronik çip üretimi sanayi	1	0,93

Bilmiyorum	14	13,08
Toplam	107	100,00

7. Soru “11.2.12. Türkiye’deki doğal kaynaklar ile ekonomi arasındaki ilişkiyi analiz eder” kazanımı ile “Türkiye’nin maden ve enerji kaynaklarının etkin kullanımını ülke ekonomisine katkısı açısından değerlendirir (11.2.12)” kazanımlarını Tablo, grafik ve diyagram hazırlama ve yorumlama becerisi ile coğrafi sorgulama becerisini ölçmeye yöneliktir.

Tablo 5.16’da öğrencilere ‘Bir yatırımcı olsaydınız ilçemizde hangi sanayi kolunu açmak isterdiniz? Neden?’ anket sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin %20’si ‘Tarıma dayalı sanayi’ kolunu açacağını, sebebi olarak bölge arazi yapısının tarıma elverişli olmasını belirtmiştir. %17’lik bir grup ise ‘Yenilenebilir enerji’ sektöründe yatırım yapabileceğini belirtmiştir. Sebebi olarak da enerjinin günümüzde çok önemli ve ekonomik açıdan değerli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %13’ü ise ‘Alüminyum yan sanayi’ cevabını vermiştir. Sebep olarak şehrin Türkiye’deki tek alüminyum fabrikasına sahip olması, hammaddeye yakın olunması alüminyum yan sanayinin kurulmasının ekonomik açıdan avantajlar sağlayacağını belirtmişlerdir. Et ve süt entegre tesisinin kurulabileceğini 7 öğrenci belirtmiş. Otomotiv, tarım aletleri, maden sanayi gibi coğrafi yaklaşımların yanında Seydişehir’e yatırım yapmam diyen, Seydişehir’i sıkıcı bulan 3 öğrenci mevcuttur. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö58) “Milyonlarca güneş paneli açıp elektrik üretir satardım”, (Ö60-Ö93) “Alüminyum işletme”, (Ö56) “Alüminyum doğrama, sebebi ise alüminyum bakımından bölgenin zengin olması”, (Ö52) “Yenilenebilir enerji”, (Ö51) “Seydişehir’e yatırım yapmazdım”, (Ö104) “Bir yatırımcı olsam Seydişehir’den koşarak kaçardım”, (Ö95) “Jeotermal enerji, sıcak su kaynağına yakın olması nedeniyle”, (Ö92) “ Tarım, çünkü düz ve elverişli toprak arazileri fazla, ayrıca su bolluğu var”, (Ö85) “ Tekstil sanayisi olabilir” (Ö73) “Tarım aletleri üretip satmak” şeklinde cevaplar vermiştir.

Likert Ölçeğindeki Soru 2’de ‘KOP’un (Konya Ovası Projesi) Seydişehir’e kazandırdıkları hakkında bilgi sahibiyim’ sorusunda öğrencilerin 12.2.4. Ülkemizdeki işlevsel bölgeleri özelliklerine göre analiz eder (12.2.4.) kazanımı ile Coğrafi sorgulama, Harita becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=2,25$ çıkmıştır. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Düşük” seviyede gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %40,19’u

‘Katılmıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Bu seviye ile öğrencilerin büyük çoğunluğunun Konya ovası sulama projesinden ve bu projenin Seydişehir ilçesine olan katkılarından haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bu soruyu doğru cevaplayamamalarının bu projelerin uzun bir süreçte gerçekleşmesi öğrencinin bu süreci takip edememesi olabilir. Konunun kavratılması için uzman kişilerle telekonferansla ders işlenebilir.

Coğrafya dersinin kazanımları kalıcı oluyor mu? Alt problemine bulgular

Soru 8- Coğrafya dersinde öğrendiklerinizi hayatınızda hangi alanlarda kullanıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?

Tablo 5.17. Coğrafya dersinde öğrenilen bilgilerin hayatınızda hangi alanlarda kullanıldığının frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Arazilerde	25	23,36
Sadece sınavlarda	24	22,43
Hava şartlarında değerlendirebiliyorum	13	12,15
Daha bilinçli davranıyorum, kaynakları israf etmiyorum	11	10,28
Tarımsal alanlarda	10	9,35
Arkadaşlarla genel kültür sorularını tartışırken	8	7,48
Haritalarda	8	7,48
Yer bulmada, yön tayininde	2	1,87
NBA maçlarında saat farkını hesaplıyorum	2	1,87
İklim	2	1,87
Deprem	1	0,93
Bitki türlerinde	1	0,93
Toplam	107	100,00

8. Soru coğrafi sorgulama becerisini ölçmeye yöneliktir. Tablo 5.17’de ‘Coğrafya dersinde öğrendiklerinizi hayatınızda hangi alanlarda kullanıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?’ sorusuna öğrencilerin %23’ü ‘Arazilerde’ kullandıklarını yazmıştır. Bunun yanında bitki örtüsü, toprak türü, ağaçları tanımada kullandıklarını, yönlerini tayin etmede, harita kullanımında vb. cevaplar vermişlerdir. %8’lik bir grup ise coğrafya dersinde öğrendiklerini ‘Arkadaşlarla genel kültür sorularını tartışırken’ kullandıklarını belirtmişlerdir. %22.43’lük kısmının sadece sınav odaklı çalışıyorum kullanmıyorum cevabını vermesi coğrafi bilincin oluşmadığının göstergesidir. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö73) “Yer bulmada kullanırım”, (Ö75-Ö79-Ö103) “Sınavlarda”, (Ö77) “Genel kültür olarak, arkadaşlarımla genel kültür tartışması yaparken”, (Ö90) “Kullanmıyorum”, (Ö92) “Gördüğüm gezdiğim yerlerdeki doğal oluşumların neden, nasıl oluştuğunu

bilebilirim”, (Ö48) “Yön tarif ederken”, (Ö46) “Hava durumu tahmininde”, (Ö38) “Arazide kullanıyorum”, (Ö30) “Su israfı konusunda duyarlı oluyorum”, (Ö98) “Kullanmıyorum, çünkü sistem sadece ezber yapmamızı istediği için sınav odaklı çalışıyorum. Uygulamalı ve görsel olarak ders almıyoruz” şeklinde cevaplar vermiştir.

Likert Ölçeğindeki Soru 8'de ‘İlçemiz bitki tür ve çeşidi bakımından zengin bir bölgededir. sorusunda “10.1.17. Türkiye’deki doğal bitki topluluklarının dağılışını yetiştirme şartları açısından analiz eder” kazanımı ile Vatanseverlik değeri, Harita becerisi, Kanıt kullanma becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,66$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %38,32’si ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

Likert Soru 9'da ‘İlçemizdeki kırmızı toprakların laterit toprak türü olduğunu düşünüyorum’ sorusunda öğrencilerin “10.1.13. Türkiye’deki toprakların dağılışını etkileyen faktörler ile toprak tiplerini ilişkilendirir” kazanımı; Arazide çalışma, Coğrafi gözlem, Harita becerisi, Kanıt kullanma becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. ÖSYM tarafından da sık sorulan kırmızı toprakları öğrencilerin ayırt etme durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=2,69$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %42,99’u ‘Kararsızım’ seçeneğini işaretlemesi konunun iyi anlaşılmadığının kanıtıdır. Topraklar konusu işlenmeden önce bir grup öğrenciden farklı yerlerden topraklar getirmeleri istenir. Bu öğrencilerden getirdikleri toprakları tanıtmaları istenir, öğrencilere toprakları getirdikleri yerlerin özellikleri sorulur. Topraklar konusu okul bahçesinde öğrencilerin getirdikleri topraklarla işlenebilir. Farklı bir ders olması sebebiyle kalıcı olma olasılığı yüksektir.

Doğal ve beşeri unsurlar arasındaki bağlantıyı yaşadıkları yerle ilişkilendirebiliyor mu? Alt problemine ait bulgular

Soru 11- Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikası gerekli olan enerjiyi nerelerden temin ediyor olabilir?

Tablo 5.18. Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikasının enerji kaynaklarının frekans ve % değerleri.

Cevaplar	Frekans	%
Güneş paneli	49	45,79
Oymapınar barajı	28	26,17
Termik santral, kömür	14	13,08
Rüzgâr	4	3,74
Jeotermal	2	1,87
Doğal gaz	1	0,93
Bilmiyorum	9	8,41
Toplam	107	100,00

11. Soru “11.2.19.Türkiye’de sanayi sektörünün özelliklerini açıkla” kazanımı ile Coğrafi sorgulama ve Harita becerisini ölçmeye yöneliktir.

Tablo 5.18’te Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikası gerekli olan enerjiyi nerelerden temin ediyor olabilir? sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruya öğrencilerin %46’sı ‘Güneş paneli’, %26’sı ‘Oymapınar barajı’, %13’ü ‘Termik santral’ cevabını vermiştir. Eti Alüminyum A.Ş gerekli olan enerjinin büyük bir kısmını Oymapınar Hidroelektrik Santrali’nden sağlamasına rağmen “Güneş Panelleri” cevabının %46 olmasının sebebi öğrencilerin panelleri görmüş olmalarıdır. Bu soru ile ilgili öğrenciler tarafından yazılan örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

(Ö86-Ö77) “Barajlar”, (Ö20-Ö12) “Güneş paneli, termik santraller”, (Ö11-Ö53-Ö54-Ö60) “Oymapınar barajı”, (Ö83-47-Ö100) “Rüzgâr”, (Ö76-Ö52-Ö56-Ö78) “Güneş enerjisi”, (Ö43) “Termik santral”, (Ö87-Ö73) “Güneş paneli”, (Ö90-Ö101) “Fosil yakıt”, (Ö81) “Jeotermal” şeklinde cevaplar vermiştir.

Likert Soru 7’de ‘Seydişehir’in ekonomik nedenlerden göç aldığını düşünüyorum.’ sorusunda öğrencilerin “10.2.9. Türkiye’deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir” kazanımı, saygı, yardımseverlik değeri ve coğrafi sorgulama, zamanı algılama becerisi; “11.2.12. Türkiye’deki doğal kaynaklar ile ekonomi arasındaki ilişkiyi analiz eder” kazanımı ile tablo, grafik ve diyagram hazırlama ve yorumlama becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,43$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi

“Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %27,10’u ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Seydişehir Alüminyum Tesisleri açıldığında ilçeye göçler olmuştur, ancak günümüzde ilçenin ekonomik nedenlerle yoğun bir göç aldığı söylenemez.

Likert Ölçeğindeki Soru 10’da ‘Seydişehir de modern anlamda hayvancılık yapan yerleri gezip incelemek isterim.’ sorusunda “11.2.16. Tarımın Türkiye ekonomisindeki yerini açıklar” kazanımı ile Harita becerisi, Tablo, grafik ve diyagram hazırlama ve yorumlama öğrencilerin becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,35$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %34,58’i ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. ‘Katılmıyorum ve Kararsızım’ diyenlerin oranı %42,99 olması hayvancılık sektörünün öğrencilerin ilgisini çekmemesiyle açıklanabilir.

Likert Ölçeğindeki Soru 11’de ‘Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikasının ilçe ekonomisinde önemli bir paya sahip olduğunu düşünüyorum.’ sorusunda öğrencilerin “11.2.20. Türkiye sanayisini, ülke ekonomisindeki yeri açısından analiz eder” kazanımı ile; Tablo, grafik ve diyagram hazırlama ve yorumlama becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=4,31$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Çok Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %58,88’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Eti Alüminyum tesislerinde 1500’e yakın kişi çalıştığı düşünüldüğünde bu tesisin Seydişehir için önemi ortaya çıkmaktadır.

Likert Ölçeğindeki Soru 14’de ‘Seydişehir’in Konya-Antalya karayolu üzerinde bulunması ekonomisine katkı sağlamıştır’ sorusunda “12.2.8. Ulaşım ağları ile yerleşme ve ekonomik faaliyetler arasında ilişki kurar” kazanımı ile Coğrafi sorgulama, Kanıt kullanma becerisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=4,20$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Çok Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 4.6). Ankete katılan öğrencilerin %47,66’sı ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin ulaşım ve gelişmişlik arasındaki bağlantıyı kurdukları görülmektedir.

BÖLÜM 6

6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışma sonucunda elde edilen verilerin sonuçları ifade edilmiş ve bu veriler doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

6.1. Sonuç ve Tartışma

Coğrafya; yaşadığı çevreyi tanıyan, çevresine duyarlı bireyler yetiştiren, coğrafi olayları sorgulayan yargılayan ve coğrafi sorunlara çözüm önerileri getirebilen bireyler yetiştirdiği sürece önemini yitirmeyecektir. Hatta önemi gittikçe artan bir bilim olacaktır.

Öğretim sürecinde coğrafya öğretmenlerinin, kullanılan öğretim teknik ve stratejilerinin, ders kitaplarının ve kullanılan materyallerin önemi büyüktür. Öğretmen özelden genele ilkesi ile dersin öğrenilmesini kolaylaştırabilir. Okul bahçesi bile coğrafyanın laboratuvarıdır.

Akcan (2016) araştırmasında yaşanan bölgede coğrafya öğretiminden eğitim - öğretim süreçlerinden faydalanılmasının coğrafyaya konularının daha kalıcı ve anlamlı öğrenilebileceği düşünülmektedir. Bunun yanında araştırmasında öğretmen, öğrenciler ve yöre halkının bu süreçte yerel unsurlardan faydalanılmasının öğrencilerin dikkatini daha çok çekeceği ve yakın çevresini daha iyi tanıyacağını düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Selanik-Ay (2010) çalışmasında yaşanan çevreye yapılan gezilerin öğrencilerin konuları günlük yaşamla ilişkilendirmesinde büyük fayda sağladığı sonucuna varmıştır.

Köşker (2012) çalışmasında öğretmenler yer temelli öğretimin, öğrencilerin yaşadıkları yerdeki doğal ve kültürel zenginliklerin önemini anlamalarında, çevrelerindeki sorunların farkındalık düzeylerinin artmasında ve yaşadıkları yer ile insan arasında ilişkiyi kavranmalarında etkili olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır.

Yılmaz (2021) çalışmasında öğrencilerin fiziki coğrafyaya ait kazanımları günlük yaşantıda ilişkilendirmede güçlük çektiği sonucuna, beşeri ve ekonomik coğrafya konularını ise öğrencilerin hayatlarına daha iyi aktarabildikleri sonucuna ulaşmıştır.

Okulda öğrenilen bilgileri hayatımıza ne kadar aktarabildiysek bilgi o kadar değerli olmaktadır. Kullanmadığımız bilgiler, sadece sınav için çalışılan dersler tabii ki bilginin ve bilimin değerini düşürmez. Ancak kullanabildiğimiz bilgilerin hayatımızdaki anlamı daha büyüktür. Hayatın kendisi olan coğrafya dersinde bunu yapmak çok daha kolaydır. Öğrenci yaşadığı coğrafyayı gözlemleyerek, analiz ederek hem dersi daha kolay öğrenir, hem de öğrencinin sınavlarda başarısı artar.

Araştırma kapsamında ele alınan konu coğrafya dersinde öğrenilen bilgilerin yaşadığımız alanla ilişkilendirilmesi, coğrafya ve Seydişehir bağlantısının kurulup kurulmadığıdır. Çalışmada 12. sınıf (17-18 yaş aralığındaki) öğrencilerine uygulanmıştır. Coğrafi kavramların öğrenilmesi ve günlük yaşama adapte edilip kullanılabilmesi açısından 12. sınıfların gerekli becerilere diğer sınıflara nazaran daha hâkim oldukları düşünülmüştür ve araştırma 12. sınıflara yapılmıştır.

Yapılan çalışmada öncelikle coğrafya tanımlanmış, coğrafi becerilere ve coğrafya dersinin kazanımlarına ve Seydişehir ilçesinin coğrafi özelliklerine yer verilmiştir. Yaşadıkları yerle coğrafya dersinde öğrendiği bilgi ilişkilendirebilmek adına coğrafi beceriler ve kazanımlar ele alınarak bazı değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmaya Seydişehir Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden 12 öğrenci, Mahmut Esat Anadolu Lisesi'nden 51 öğrenci, Şehit Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi'nden 44 öğrenci katılmıştır. Çalışmada farklı lise türleri baz alınmıştır. Milli Eğitimden gerekli izinler alınarak öğrencilere yaşadıkları ilçe olan Seydişehir'in coğrafi özellikleri ile ilgili sorular sorulmuştur.

12. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersinde öğrendiklerini yaşadıkları yerle ilişkilendirme düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışma 3 bölümden oluşmaktadır. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. Birinci bölümde kişisel bilgilerden oluşmaktadır. Bu bölümde cinsiyet, okul, ders notu ortalaması ve coğrafya dersini sevip sevmeme durumları sorulmuştur. İkinci bölüm yarı yapılandırılmış görüşme formundan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 12 sorudan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun cevapları tablo, frekans ve yüzde olarak değerlendirilmiştir. Üçüncü bölüm de ise 15 tane 5'li Likert tipi sorudan oluşmaktadır. Öğrencilerin verdikleri cevaplar analiz edilmiş, anlaşılmayan konuların nasıl anlatılabileceği hakkında önerilerde bulunulmuştur.

• **Öğrenciler coğrafyanın günlük hayattaki rolünü ne kadar anlayabilmiş? Alt problemi analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.**

İlçemizdeki TOKİ binalarının yerinin seçilmesinde hangi unsurlar dikkate alınmıştır? Sorusuna ankete katılan öğrencilerin %21,5 'i 'Fabrikaya uzak olması nedeniyle havasının temiz olması' sebebiyle şehrin dışına inşa edilmiştir cevabını vermiştir. %20'si 'Tarım arazisi içinde olmaması sebebiyle yerleşmeye uygundur' cevabını vermiştir. Şehirden uzak olması, boş arazilerde olması, arsanın ucuz olması gibi cevaplar da verilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmının soruya farklı şekillerde de olsa doğru cevap verdikleri görülmüştür.

İlçemizdeki yerleşmelerin Karakavak Mahallesi'ne doğru yayılmasını nasıl değerlendirebilirsiniz? Ankete katılan öğrencilerin %28'i 'Şehrin fabrikaya ve dağa doğru gelişmemesi nedeniyle mecburen ovaya doğru gidilmiştir'. Bu yaklaşım da doğrudur' cevabı alınmıştır. %27'lik bir kısım 'Düz arazi olması nedeniyle yapı maliyeti düşük ve yerleşmeye uygundur.' cevabını vermiştir. %12'lik bir kısımda 'Gürültüden uzak olması, kalabalıktan uzak olması' sebebinin öne sürmüştür. Verilen tüm cevaplar incelendiğinde ise genel olarak yerleşim yerinin seçilmesindeki parametrelerin doğru olarak tespit edildiği söylenebilir. Karakavak Mahallesi'ndeki yerleşmeleri değerlendirirken "bilmiyorum" cevabı verenlerin oranının 3.sırada olması öğrencilerin coğrafi bakış açısı geliştiremediklerini gösteriyor. O bölgede su kaynakları çok olmamasına rağmen 3 öğrencinin su kaynakları cevabını vermesi bu mahalle hakkında pek de bilgi sahibi olmadığını sonucunu verir. 6 öğrenci istenilen cevap olan "Tarım alanları yerleşmeye açıldığı için doğru bulmuyorum" cevabını vererek en doğru bakış açısıyla soruyu cevaplamıştır. %67'lik bir kısmı da soruyu coğrafi açıdan değerlendirmeye çalışmıştır.

'İlçemizde bir evin hangi cephesine güneş enerjisi kurulacağını tahmin edebilirim.' Sorusuna beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi "Yüksek" seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %34,58'i 'Katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerden her teneffüste gölgesinin boyunu ve yönünü takip etmesi istenir. Takibinin sonuçları anlatılarak doğru çıkarımlar yapılması sağlanabilir.

• **Coğrafi becerileri günlük hayatta ne kadar kullanabiliyor? Alt problemi analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.**

Tınaztepe Mağarasının oluşumunda etkili olan faktörler nelerdir? Sorusunda ankete katılan 107 adet öğrencinin %73,8' i 'Kireç taşının aşınması' cevabını vermiştir. Bunun yanında diğer verilen cevaplar tabloda verilmiştir. Coğrafya dersi yaşadıkları çevrenin coğrafi özelliklerini tanımlarında yardımcı olmuştur ki öğrencilerin büyük bir kısmı soruyu doğru cevaplamıştır. Tınaztepe Mağarasının oluşumunu öğrencilerin büyük bir kısmı doğru açıklamış ya da doğruya yakın cevaplar vermesinde etkili olan faktör öğrencilerin büyük bir kısmının kendi imkânlarıyla mağarayı görmüş olması ya da öğretmenleri tarafından mağaraya gezi düzenlemiş olmasıdır.

Kavak Mahallesi'ndeki sıcak su kaynağının oluşumu hakkında yorum yapabilir misiniz? Sorusuna ankete katılan öğrencilerin %56'sı 'Yeraltından magmaya temas eden suyun yüzeye çıkması' cevabını vermiştir. Öğrencilerin çoğunun soruyu doğru

cevapladıkları ancak %17.7 oranında ‘Bilmiyorum’ cevabının olması soruda dikkat çeken diğer bir husustur. %17.7’lik oran bu öğrencilerimizin yaşadıkları yerden habersiz olduklarını, bu konular işlenirken konuyla, yaşadığı yerin bağlantısını kuramamış geçer not alabilmek için ders çalışmış olduğunun göstergesidir. Büyük bir kısmının doğru cevaplar vermesinde yakın çevresinden haberdar olduğunu, coğrafya dersi kazanımlarının ve temel coğrafi becerilerinin yaşadıkları çevreye aktarıldığını göstermektedir. Bu alanı tanıyan öğrenciler Seydişehir’de Jeotermal Enerjiye yönelik yatırım yapabileceğini belirtmiştir.

‘Seydişehir’de güneşin nereden doğduğunu ve battığını gösterebilirim’ sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Çok Yüksek” seviyede gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %55,14’ü ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Bu seviye ile öğrencilerin büyük çoğunluğunun güneşin hareketleri konusunu kavradığı anlaşılmaktadır. Ancak bu kavramın daha da iyi kavranabilmesi için uygulamalı eğitimler ile güneşin hareketleri gözleme ödevleri verilebilir. Sınıfta yapılan gözlemler anlatılır, konunun daha iyi kavranması sağlanır.

‘Dilsiz haritada ilçemizin yerini işaretleyebilirim.’ Sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %38,32’si ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Son yıllarda ÖSYM’nin yaptığı sınavlarda da harita sorularının oranı giderek artmaktadır. Her öğrenci derse atlas getirmeli bazen dersin sonlarına doğru öğrencilere atlasın önce yaşadığı yerden başlanıp, Türkiye ve Dünya’da bazı yerler sorulmalıdır. Telefonlarına yer ve yön bulma oyunlarını indirmeleri tavsiye edilmelidir.

• **Öğrenciler yakın çevrelerinden ne kadar haberdar? Alt problemi analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.**

İlçemizin kültürel mirasına bir tane örnek verebilir misiniz? Sorusuna ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%64) ü şehrin kurucusu olan Seyit Harun Veli hazretlerinin türbesinin de bulunduğu ‘Seyit Harun Cami’ cevabını vermiştir. %15’lik bir öğrenci grubu da yöredeki Bostandere Mahallesi sınırlarında bulunan Roma devrine ait bir yerleşim yeri olan ‘Vasada Antik Kenti’ cevabını vermiştir. Bu iki kültürel mirasın ardından Memiş Efendi Türbesi, Abdullah Efendi Türbesi, Muallimhane Camisi öne çıkan cevaplar arasında yer almaktadır. Öğrencilerin tamamına yakını Somut Kültürel Mirasa örnek vermiş “Somut Olmayan Kültürel Mirasa” dair cevap verilmemiştir. Seydişehir’in yöresel yemekleri, kına gecesi, nişan, düğün gibi kutlamalarını öğrenciler

kültürel miras olarak değerlendirmemiştir. Yöresel yemeklerimizi yapıp video çekmeleri yöresel kıyafetlerimizi giyip fotoğraf çekip paylaşımları, düğün ve bayramlarda neler yaptıklarını anlatmaları istenerek dersin kazanımları kalıcı hale getirilmelidir.

İlçemizin bitki örtüsüne ait iki tane bitki söyler misiniz? Sorusuna toplamda 32 çeşit bitki türü cevabı verilmiştir. Acı yavşan %12, çam ağacı %10, kekik %9 bitkileri öğrencilerin en fazla verilen cevaplar arasındadır. ‘Bilmiyorum’ cevabını veren öğrenciler bunun sebebi ilçede doğup büyümediklerini sadece okumak amacıyla ilçede olduklarını belirtmişlerdir. İlçede yetişen bitki türlerini öğrencilerin büyük ölçüde bildiği doğadan kopuk yaşamadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Yöresel ilaç olan “acıyavşan” denilen ve yörede soğuk algınlığı ilacı olarak kullanılan bitkiyle daha çocukken tanışmış olmaları, pazara giden öğrencilerin alıç, gövem, kekiği görmeleri öğrenmeyi kalıcı hale getirmiştir denilebilir. Bu bitkilerden bazılarını öğrencilerin sınıfa getirmeleri sağlanmalı, bu bitkileri bilmeyen öğrencilere de bu bitkiler tanıtılmalıdır.

İlçemizde rüzgâr türbinleri için en uygun yerler nereler olabilir? Sorusuna öğrencilerin %26’sı Toroslar, %23’ü Küpe Dağı’, %19’u Dağlık yerler, %6’sı Ilıca Tepesi cevabını vermiştir. Öğrencilerin rüzgâr türbininin kurulma şartlarının farkında oldukları anlaşılmaktadır.

‘İçme suyumuzu nereden temin ettiğimizi biliyorum.’ Sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %36,45’i ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Seydişehir içme suyunu yeraltı sularından temin etmektedir. Öğrencilere sular konusunda bu detaylı bir şekilde anlatılmalı Beyşehir’le Seydişehir kıyaslanarak anlatılırsa daha da akılda kalıcı olabilir.

‘Seydibey Tarım ürünleri Entegre Tesisinin kurulmasında etkili olan faktörleri söyleyebilirim’ sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %28,97’si ‘Kararsızım’ seçeneğini işaretlemiştir. ‘Seydibey Tarım ürünleri Entegre Tesisinin kurulmasının sebeplerini öğrenciler açıklayamamaktadır. Oysa bu tesis kurulduktan sonra Seydişehir’de patates ekim alanları genişlemiştir. Türkiye’de Sanayi ünitesi işlenirken bu tesise gezi düzenlenebilir ya da tesisin çalışanlarından birinin tesisi video konferans ile öğrencilere anlatması istenebilir.

‘İlçemizde şekerpancarı ekim alanlarının nerelerde yaygın olduğunu söyleyebilirim’ Sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %28,87’si ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Şekerpancarı yetiştiren öğrencilerden pancarı yetiştirme şartları

ve yetiştirildiği yerlerin seçilmesinde etkili olan unsurları açıklamaları, sunum yapmaları istenebilir.

• **Coğrafya dersi yaşadıkları çevreyi tanımalarına yardımcı oluyor mu? Alt problemi analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.**

Sizce Suğla Gölü etrafındaki toprak türü ne olabilir? Sorusunda ankete katılan öğrencilerin %31'i 'Alüvyal toprak' tır demiştir. '17'si 'Killi toprak', %11'i 'Kırmızı toprak' %4.67'si göl tabanı toprağı, %3.74'ü verimli toprak cevabını vermiştir. %13 lük bir kesimde 'Bilmiyorum' cevabını vermiştir. Suğla Gölü yağışlı yıllarda alanı genişler kurak yıllarda ise çekilir ve alüvyal göl tabanı ortaya çıkar. Verimli bir tarım alanıdır. Öğrencilerin %38'lik kısmı soruya doğru cevap vermiştir.

Problem durumunu daha iyi açıklamak için şu örnekler dikkat çekici olabilir. Öğrenci öğrendikleri toprak türlerini (laterit, kahverengi orman toprakları, podzol topraklar, alüvyal topraklar, vb.) yaşadığı yerle ilişkilendiremiyorsa, coğrafya dersinde öğrendiği bilgiler sorgulanabilir. Kullandığı telefonun, bilgisayarın nerede üretildiğini, bunlar için gerekli hammaddenin nasıl sağlandığını bilmiyorsa, coğrafya dersinde öğrendiği sanayi faaliyetleri konusu önemini yitirecektir. Derste işlenen konuların yakın çevre ile bağlantısının kurulması ve kavratılması gerekir. Böylece öğrenciler öğrendiği bilginin değerini görür (Özden, 2005).

İlçemizin sularının kireçli olmasının sebebi ne olabilir? sorusuna ankete katılan öğrencilerin Büyük çoğunluğu (%79'u) 'Kayaç yapısının kalkerli olması' cevabını vermiştir. Bunun yanında öğrencilerin %7'si 'Arıtma sisteminin yetersiz olması' cevabını vererek yerel yönetimlerin su arıtması üzerinde biraz daha dikkat etmesi gerektiği belirtilmiştir.

'Suğla Gölü'nün Beyşehir Gölü'nden beslendiğini düşünüyorum.' Bu soruda ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,36$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi "Orta" seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %41,12'si 'Kararsızım' seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin bu konudaki bilgi düzeyinin çok düşük olduğu Türkiye'nin Gölleri konusu işlenirken mümkünse arazi çalışması yapılarak değilse de görsel destekli işlenerek konu daha iyi kavratılmalıdır.

'İlçemizde yaşamış medeniyetler hakkında bilgi sahibiyim.' Bu soruya ilişkin öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyinin aritmetik ortalaması $\bar{x}=3,56$ olarak gerçekleşmiştir. Beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi "Yüksek" seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %29,91'i 'Katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Başarı yüzdesini arttırmak

için tarih öğretmenleri ile iş birliği yapılarak konuyla ilgili sunumlar yapılabilir bilgi yarışmaları düzenlenebilir.

- **Yakın çevresini tanıyarak geleceğe yönelik planlar yapabiliyor mu? Alt problemi analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.**

‘Bir yatırımcı olsaydınız ilçemizde hangi sanayi kolunu açmak isterdiniz? Neden?’ anket sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin %20’si ‘Tarıma dayalı sanayi’ kolunu açacağını, sebebi olarak bölge arazi yapısının tarıma elverişli olmasını belirtmiştir. %17’lik bir grup ise ‘Yenilenebilir enerji’ sektöründe yatırım yapabileceğini belirtmiştir. Sebebi olarak da enerjinin günümüzde çok önemli ve ekonomik açıdan değerli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %13’ü ise ‘Alüminyum yan sanayi’ cevabını vermiştir. Sebep olarak şehrin Türkiye’deki tek alüminyum fabrikasına sahip olması, hammaddeye yakın olunması alüminyum yan sanayinin kurulmasının ekonomik açıdan avantajlar sağlayacağını belirtmişlerdir. Et ve süt entegre tesisinin kurulabileceğini 7 öğrenci belirtmiş. Otomotiv, tarım aletleri, maden sanayi gibi coğrafi yaklaşımların yanından Seydişehir’e yatırım yapmam diyen, Seydişehir’i sıkıcı bulan 3 öğrenci mevcuttur.

‘KOP’un (Konya Ovası Projesi) Seydişehir’e kazandırdıkları hakkında bilgi sahibiyim’ sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Düşük” seviyede gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %40,19’u ‘Katılmıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Bu seviye ile öğrencilerin büyük çoğunluğunun Konya ovası sulama projesinden ve bu projenin Seydişehir ilçesine olan katkılarında haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bu soruyu doğru cevaplayamamalarının bu projelerin uzun bir süreçte gerçekleşmesi öğrencinin bu süreci takip edememesi olabilir. Konunun kavratılması için uzman kişilerle telekonferansla ders işlenebilir.

- **Coğrafya dersi kazanımları kalıcı oluyor mu? Alt problemi analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.**

Coğrafya dersinde öğrendiklerinizi hayatınızda hangi alanlarda kullanıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz? Sorusuna öğrencilerin %23’ü ‘Arazilerde’ kullandıklarını yazmıştır. Bunun yanında bitki örtüsü, toprak türü, ağaçları tanımada kullandıklarını, yönlerini tayin etmede, harita kullanımında vb. cevaplar vermişlerdir. %8’lik bir grup ise coğrafya dersinde öğrendiklerini ‘Arkadaşlarla genel kültür sorularını tartışırken’ kullandıklarını belirtmişlerdir. %22.43’lük kısmının sadece sınav odaklı çalışıyorum kullanmıyorum cevabını vermesi coğrafi bilincin oluşmadığının göstergesidir.

‘İlçemiz bitki tür ve çeşidi bakımından zengin bir bölgededir’ Sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %38,32’si ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir.

‘İlçemizdeki kırmızı toprakların laterit toprak türü olduğunu düşünüyorum’ sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %42,99’u ‘Kararsızım’ seçeneğini işaretlemesi konunun iyi anlaşılmadığının kanıtıdır. Topraklar konusu işlenmeden önce bir grup öğrenciden farklı yerlerden topraklar getirmeleri istenir. Bu öğrencilerden getirdikleri toprakları tanıtmaları istenir, öğrencilere toprakları getirdikleri yerlerin özellikleri sorulur. Topraklar konusu okul bahçesinde öğrencilerin getirdikleri topraklarla işlenebilir. Farklı bir ders olması sebebiyle kalıcı olma olasılığı yüksektir.

• **Doğal ve beşerî unsurlar arasındaki bağlantıyı yaşadıkları yerle ilişkilendirebiliyor mu? Alt problemi analiz edilmiş ve sonuçlandırılmıştır.**

Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikası gerekli olan enerjiyi nerelerden temin ediyor olabilir? Sorusuna öğrencilerin %46’sı ‘Güneş paneli’, %26’sı ‘Oymapınar barajı’, %11’i ‘Termik santral’ cevabını vermiştir. Eti Alüminyum A.Ş gerekli olan enerjinin büyük bir kısmını Oymapınar Hidroelektrik Santrali’nden sağlamasına rağmen “Güneş Panelleri” cevabının %46 olmasının sebebi öğrencilerin panelleri görmüş olmalarıdır.

‘Seydişehir’in ekonomik nedenlerden göç aldığını düşünüyorum.’ Sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %27,10’u ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Seydişehir Alüminyum Tesisleri açıldığında ilçeye göçler olmuştur, ancak günümüzde ilçenin ekonomik nedenlerle yoğun bir göç aldığı söylenemez.

‘Seydişehir de modern anlamda hayvancılık yapan yerleri gezip incelemek isterim.’ Sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Orta” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %34,58’i ‘Katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. ‘Katılmıyorum ve Kararsızım’ diyenlerin oranı %42,99 olması hayvancılık sektörünün öğrencilerin ilgisini çekmemesiyle açıklanabilir.

‘Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikasının ilçe ekonomisinde önemli bir paya sahip olduğunu düşünüyorum.’ sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi “Çok Yüksek” seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %58,88’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ seçeneğini işaretlemiştir. Eti Alüminyum tesislerinde 1500’e yakın kişi çalıştığı düşünüldüğünde bu tesisin Seydişehir için önemi ortaya çıkmaktadır.

'Seydişehir'in Konya-Antalya karayolu üzerinde bulunması ekonomisine katkı sağlamıştır' sorusunda beceri ve bilgi gerçekleşme düzeyi "Çok Yüksek" seviyesinde gerçekleşmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %47,66'sı 'Kesinlikle katılıyorum' seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin ulaşım ve gelişmişlik arasındaki bağlantıyı kurdukları görülmektedir.

Bu sonuçları destekler nitelikte, Taş (2008)'in yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerimize niteliksiz, herhangi bir beceri kazandırmayan, ezberci eğitim anlayışının önüne geçmek için, coğrafya öğretmenlerimiz, kendilerine verilen imkân ve fırsatları en iyi şekilde kullanarak, coğrafyanın günlük hayatta nasıl kullanılabileceği ile ilgili coğrafi becerileri öğrencilerine kazandırmak zorundadırlar. Lise coğrafya dersi öğretim programında belirtilen 8 coğrafya becerisi ve diğerleri, takip edilecek uygun metotlarla öğrencilerimize kazandırılmak zorundadır. Bu becerileri kazanan öğrenci, hem kendi hem de ülkesi için düşünen, planlayan ve problemlere çözüm üretebilen bir birey olarak yetişecektir. Doğal olarak burada en büyük görev her seviyedeki eğitimcilerimize düşmektedir.

Öğretmen ders esnasında konuyu günlük hayata bağlamalı öğrenmeyi zevkli ve kalıcı hale getirmelidir. "Siz olsaydınız çevrenize hangi yatırımı yapardınız? Neden?" sorusunu yöneltip öğrencilerin çevreyle bağlantısını sağlayabilir. Ya da "İlçemize gelen turist sayısını arttırmak için ne yapardınız" projesi hazırlanıp ilçe belediyesi ile paylaşılabilir. Sanal geziler yapıp Pamukkale, Peribacaları gezilebilir. Haritada yer bulma oyunları oynanarak harita becerileri geliştirilebilir. Hem öğrenmede kalıcılık artar hem de ders sıkıcı olmaktan çıkar.

Özgen (2011) tarafından hazırlanan araştırmada fiziki coğrafya konularının soru cevap, anlatım yöntemiyle öğrencilere anlatılması, öğrencileri ezberciliğe itmiştir. Coğrafi bilgi ve becerilerinin günlük yaşantılarına aktarılmasında çeşitli eksiklikler görülmüştür.

6.2. Öneriler

Coğrafya dersi tüm özellikleri ile günlük hayatla kolayca ilişkilendirilebilir niteliktedir. Ancak 9 ve 10.sınıflarda haftada 2 saat olarak işlenen ders müfredatı yetiştirme, öğrenciyi sınava hazırlama kaygısıyla sıradanlaşmakta ve önemini kaybetmektedir. Öğrenci sayısal gruptaysa sınavda sadece 5 soru çıkacak gözüyle bakmaktadır. Sözel öğrencisi ise sınavda sorulara doğru cevap vereyim geçeyim düşüncesinde olabiliyor. Bu durumda öğretmenlere düşen görev: öğrencideki sınav

kaygısını azaltmak yaşadığı dünya, ülke ve bulunduğu yerle barışık öğrenciler yetiştirmektir. Bunu yapabilmek için de öğretmen kendi görev yaptığı yerdeki fiziki ve beşerî coğrafyayı bilemeli, ders esnasında örnekleri önce yakın çevresinden vermeli ve öğrencinin ilgisini çevreye çekmeye çalışmalıdır. Dersi monotonluktan kurtarmak için çağın gerektirdiği teknolojiye hâkim olmalı ders esnasında özellikle video ve görsel ağırlıklı sunumlarla konuyu anlaşılır hale getirmelidir

Seydişehir gibi küçük bir şehirde coğrafya dersinde gezi çalışması kısa bir zaman dilimine sığdırılabilir. Tınaztepe Mağarası ilçeye sadece 25 km, Seydibey Tarım Ürünleri İşleme Entegre ilçeye 5 km, Suğla Gölü yaklaşık 10 km uzaklıkta olup buralara gezi düzenlenmesi, bu alanların öğrenciye tanıtılması daha kolaydır.

Coğrafya eğitiminde eğitim sürecinin öğretmenler tarafından yaşadıkları yer üzerinden planlanması gerekmektedir. Öğretmenlerin amacı öğrencileri test odaklı sınava hazırlamanın yanında yaşadığı yerden başlayıp, Türkiye'yi sonra da Dünya'yı, uzayı tanıtmak olmalıdır. Suyu bilmekle suyu içmek arasında çok fark vardır. Öğrenciyi bilgi yığımında boğmak yerine pratik yaşamla bağdaşan bilgileri verip öğrenmeyi sevdirmek gereklidir.

Öğretmenlerin öğrenciye vereceği proje ve performans ödevlerini yaşadığı yerden vermesi gerekir. Örneğin öğrenci yaşadığı çevrenin bitki örtüsünü kendi çektiği videoyla anlatabilir ya da modern hayvancılık yapılan besi damlarında hayvancılığın nasıl yapıldığını kendi videosuyla anlatabilir. Bir köy yerleşmesinin beşerî coğrafyasını sunabilir.

İhtiyaç duyulan bilginin kazandırılmasında öğretmenden çok öğrencinin merkezde olması öğrenmede kalıcılığı ve verimi artırır. Gözlemleyen, gözlemlediklerinin raporunu hazırlayan, sunum hazırlayan, yaşadığı çevreyi analiz edip bunu sınıfta anlatan bir öğrencinin bilgilerinin kalıcı olacağı kesindir.

Coğrafyanın sadece TYT ve AYT de çözüp geçeceği bir ders olmadığını insanoğlunun doğaya muhtaç olduğunun farkındalığı oluşturulmalı. Derslerde sadece sınava yönelik ders anlatımından kaçınılmalıdır. Ancak müfredatın yoğunluğu, sınava odaklı çalışma coğrafyanın hayatımızdaki önemini unutturabiliyor. Yanlış ve plansız yerleşmeler doğal afetlerde can ve mal kayıplarına sebep oluyor o zaman geç de olsa coğrafyanın önemini anlıyoruz.

Özet olarak;

- Ders işlenirken yakın çevrede daha çok örnekler verilerek dersin kazanımları kalıcı hale getirilmelidir. Öğrencilerin yaşadıkları yeri tanımaları sağlanmalıdır.

- Derslerde video konferansla uzman kişilerle bilgi alışverişinde bulunulabilir. Örneğin İlçe Tarım Müdürlüğü'nden bir ziraat mühendisi ilçenin tarımı hakkında bilgi verebilir.
- Coğrafya dersi gezi gözlemsiz düşünülemez. Coğrafyanın laboratuvarı arazidir. Sınıfta ders işlemek yerine öncelikle yakın çevreye geziler düzenlenmeli ki öğrenci hem dersi hem de doğayı sevsin. Ancak gezi maliyetlerinin yüksek olması öğrenci bütçesini etkilemektedir. Bunun için belli bir kaynağın temin edilebilmesi gerekmektedir. Okul idaresi veya ilçe yönetimi bu konuda öğrencilere destek olmalıdır. Gezi prosedürleri öğretmenleri de yormaktadır. Prosedürün öğretmenleri yormayacak duruma getirilmesi gerekmektedir.
- Anlatım, soru cevapla dersleri işlemek yerine akıllı tahtadan yer bulma oyunları, video izleme, görsel ağırlıklı sunumlarla konular işlenmelidir.
- Verilen ödevler hayatın içinden ve yakın çevresinden seçilmelidir. Örneğin: Yakın çevrenizden bitkileri sınıfa getiriniz. Yöresel bir yemeği yaparken video çekip sınıf grubunda paylaşınız. Bir gün boyunca gölgenizin boyunu ve yönünü gözlemleyiniz. Okuldan evinize giderken gözlemlediğiniz doğal ve beşeri unsurları not edip bunların arasındaki ilişkiyi açıklayınız.
- Coğrafya dersinin önemi öğrencilere kavratılmalıdır. Öğrenci coğrafya dersinin sadece sınavlarda karşısına çıkacağını düşünmemelidir. Kurumuş dere yatağına yapılan yerleşmeler, depremlerde yıkılan binalar, plansız yapılaşmalar, çevre kirliliği, iklim değişikliği günümüzün çözüm bekleyen problemleri arasındadır. Doğayı seven bireyler bu derste yetiştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akcan, F. (2016). *Sosyal bilgiler öğretiminde yerel öğelerin kullanımı: Beypazarı örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Bolu.
- Akengin, H. ve Dölek, İ. (2013). *Genel fiziki coğrafya*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Akınoğlu, O. (2005). Coğrafya Eğitiminin Etkililiği ve Sorunları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 12, 77-96.
- Altınbilek, M.S. ve Sanalan, V.A. (2005). Coğrafya Okuryazarlığı 1: Genel Bakış, Doğu Coğrafya Dergisi, 10 (13), 341-357.
- Altunışık, R. Coşkun, R. Bayraktaroğlu, S. Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı (6. Baskı)*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arı, Y. (2008). Coğrafyayı neden çok boyutlu olarak tanımlama ve öğretmeye ihtiyaç vardır? R. Özey ve A. Demirci (Ed.), *Coğrafya öğretiminde yöntem ve yaklaşımlar*. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Artvinli, E. (2010). Coğrafya derslerini yapılandırmak: Aksiyon (eylem) araştırmasına dayalı bir ders tasarımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 21, 184-218.
- Aslan, İ. (2006). *Alacadağ (Seydişehir) ve Çevresinin Florası*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Atalay, İ.ve Mortan K. (2008). *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Biricik, A. S. (1999), Coğrafyanın Özü ve Önemi, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:2 S. 5, İstanbul.
- Bozyiğit, S. (2005). *Seydişehir ilçesinin beşeri ve ekonomik coğrafyası*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Bozyigit, R. ve Meydan, A. (2017). *Tınaztepe Mağarası ve Çevresinin Jeopark Potansiyelinin Değerlendirilmesi*, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8 (29), (1131-1151).
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Catling, S. (1991). Maps and mapping geographical. In D. Mills (Ed.), *Work in primary and middle schools* (pp. 186-187). Glasgow: Printed by Bell and Bain Ltd.
- Çetin, B. Özşahin, E. (2011). *Turizm ve Mekânsal Değişime Etkileri Yönüyle Gönen (Balıkesir) Termal Kaynakları*. *Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (2), 3173.

- Demirci, A. Sekin, S. Ünlü, M. (2002). Mesleki Açından Coğrafyanın Önemi ve Türkiye’de Kullanımı, *Marmara Coğrafya Dergisi*, Say:5, 171-185.
- Demirci, A. (2006). Coğrafya Öğretiminde Coğrafi Sorgulama Becerisinin Geliştirilmesi ve Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 14, 61-80.
- Dikmenli, Y. ve Çiftçi, T. (2016). *Coğrafya Öğretmenlerinin Okul Dışı Coğrafya Öğretimine İlişkin Görüşleri*, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (1).
- Doğanay, H. (1993). *Coğrafyaya giriş-1*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi.
- Doğanay, H. (2002). *Coğrafya öğretim yöntemleri* (5. bs). Erzurum: Aktif Yayınevi.
- DSİ, 2021. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş 2. Baskı) , Ankara: Anı Yayıncılık.
- Envis, 2013. *Seydişehir Eti Alüminyum A.Ş. Rehabilitasyon Raporu*, Enerji ve Çevre Sistemleri Araştırma Geliştirme Merkezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ertaş, E. (2019), *Coğrafya eğitiminde ortaöğretim öğrencilerinin bölge kavramını anlama düzeyleri ve kavram yanlışları*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ertürk, M. ve Girgin, M. (2011). Standartları Bakımından Coğrafya Müfredat Programlarının Karşılaştırması, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10 (13), 220-232.
- Foley, M. & Janikoun, J. (1996). *The really practical guide to primary geography* (2nd ed.). Cheltenham GL: Stanley Thornes Publishers Ltd.
- Garıpağaoğlu, N. (2001). Gezi - gözlem metodunun coğrafya eğitimi ve öğretimindeki yeri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 4, 13-30.
- Geçit, Y. (2010). *Coğrafya Eğitimi Araştırmalarında Temel Yönelimler*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 10 (2).
- Geography Education Standards Project (GESp). (1994). *Geography for life national geography standars*. Washington: DC National Geography Society.
- Geocities, (2021). Yeraltı Suları, <http://www.geocities.ws/seydisehir2000/yeraltisulari>. Erişimi Tarihi:10.11.2021.
- GES, (2021). Güneş Enerji Santralleri, <https://www.gesdergisi.com/eti-aluminyum>. Erişim Tarihi: 09.09.2021
- Google Maps, 2021, <https://www.google.com/maps>, Erişim Tarihi: 09.01.2022
- Gülersoy, A. E. (2017). Coğrafyada İndirgemecelik Sorunu, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 37, 135-146.
- Halocha, J. (2011). The representation of Europe in maps with reference to Catling’s Theory of Children’s Worlds: Issues for Geographical Education. *Review of International Geographical Education Online, RIGEO*, 1 (1), 60-71.

- İstmer, (2021). <https://www.istmer.com/standart-sapma-istatistik>, Erişim Tarihi: 14.12.2021
- Kanad, H.F. (1927). Coğrafya Tedris Usulü. Coğrafyanın Tedris Usulü. İktbal Kütüphanesi, İstanbul.
- Karabağ, S (2001). *Sosyal Bilgiler Programlarında Coğrafya Konularının İçeriği Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. (Editörler: L. Küçükahmet ve C. Şahin). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karagülle, Z. (2017). 'Seydişehir Ketirağulları Termal Özel Bir Su' Söyleşi, <https://www.haberler.com/prof-dr-karagulle-seydisehir-ketiragullari-termal>, Erişim Tarihi: 15.09.2021
- Karakuyu, M.ve diğerleri, (2010). *Coğrafya eğitiminde kavram ve değişimler*, Pagem Akademi.
- Karasar, N. (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara, Tekışık Ofset.
- Kocadağlı, Ö., (2007). Türkiye'nin Biyolojik Çeşitliliği, <http://odaknoktasi.blogspot.com/2007/09/turkiyenin-biyolojik-çeitliliği.html>. Erişim Tarihi: 05.08.2021
- Konya Şeker, (2021), Seydibey Kampüsü, <https://konyaseker.com.tr/> 2021, Erişim Tarihi: 04.08.2021.
- KOP, (2012). KOP Bölgesi Gölleri, Depolamaları ve Sulak Alanları Raporu, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı.
- Köşker, N. (2012). *Coğrafya eğitiminde yer temelli öğretim yaklaşımına ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Lincoln, Y.S. Guba, E.G. (1985). Naturalistic inquiry. Newbury Park, CA.
- MATSO, (2021). Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası, <https://www.matso.org.tr>, Erişim Tarihi: 15.12.2021
- MEB, (2005). Coğrafya dersi öğretim programı (CDÖP). Ankara.
- MEB, (2018). *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Öğretim Programı*, <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar>, Erişim Tarihi: 12.01.2019.
- Merriam, S. (2018). *Nitel araştırma – desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Kitabevi.
- Meteoblue, (2021). Seydişehir meteorolojik veriler, <https://www.meteoblue.com/tr/hava/historyclimate>. Erişim Tarihi: 18.10.2021
- Meydan Larousse. (1970), Coğrafya tanımı. Meydan Larousse Ansiklopedisi.
- MTA, (2021). Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MEVKA, (2019). Seydişehir İlçe Raporu, <https://www.mevka.org.tr>. Erişim Tarihi: 11.09.2021

- Nazik, L. (2008). *Mağaralar Araştırma Koruma ve Kullanım İlkeleri*, MTA-Yerbilimleri ve Kültür Serisi-2, Ahi Evran üniversitesi, Kırşehir.
- Özden, Y. (2005). Öğrenme ve Öğretme. Ss.207-208. Ankara
- Özey, R. (2002). Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Haritaların Önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 5, 9-25.
- Özey, R., Demirci, A. (Ed.) (2008). *Coğrafya öğretiminde yöntem ve yaklaşımlar (Methods and approaches in geography education)*. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Özgen, N. (2011). Fiziki Coğrafya Dersi Öğretim Metoduna Farklı Bir Yaklaşım: Gezi-Gözlem Destekli Öğretim. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 0(23), 373-388.
- Özgülç, N. (1984). *Beşerî Coğrafyada Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemleri*, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Yay. No:2511, İstanbul.
- Özgülç, N. ve Tümertekin, E. (2012). *Coğrafya: Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Özoğlu, S.Ç. (1992). *Davranış Bilimlerinde Anket (Bilgi Toplama Aracının) Geliştirilmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 25(2), 321-337
- Şahin, C. (2001). Türkiye’de Coğrafya Öğretimi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Şahin, S. ve Özü, N. (2017). *Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Etkinliklerin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, KEFAD, 18(3).
- Sarı, S. ve İnan, N. (2011). *Seydişehir ile Beyşehir’in İklimlerinin Karşılaştırılması*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, Sayı:26, Konya.
- Selanik, A. T. (2010). *Sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarından yararlanma: bir eylem araştırması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi. Eskişehir.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2018). *Türkçe Sözlük*. <http://www.tdk.gov.tr/index>, Erişim Tarihi: 01.12.2021.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2020). *ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçları*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2019>. Erişim Tarihi: 12.11.2021.
- Tanoğlu, A. (1964). Coğrafya Nedir? *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 14, 3-14.
- Taş, H.İ. (2008), Coğrafi Beceriler ve Bunları Öğrencilere Kazandırma Yolları, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13(20), 45-58.
- Üçışık, S. ve Sekin, S. (2001). Lise Coğrafya Dersi Öğretim Programının İncelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2 (3), 113-124.

- Ünlü, M. (2001). İlköğretim Okullarında Coğrafya Eğitim ve Öğretimi, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 3 (2) 31-48.
- Ünlü, M. (2014). *Coğrafya Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Wikipedia, (2021). İç Anadolu Bölgesi Bitki örtüsü, <https://tr.wikipedia.org/wiki>, Erişim Tarihi: 12.12.2021.
- Yıldırım, A. Şimşek, H.(2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2021). *Coğrafi Bilgi ve Becerileri Günlük Yaşama Aktarma Durumlarının İncelenmesi: Bağcılar İlçe Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

EKLER

EK 1: Onay Yazısı

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 83688308-605.99-E.16350183
Konu : Araştırma İzni (Hatice ARSLAN)

09.11.2020

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 26/10/2020 tarihli ve 48178250-300-E.17074 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hatice ARSLAN'ın "12. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrendiklerini Yaşadıkları Yerle İlişkilendirme Düzeylerinin Ölçülmesi (Seydişehir Örneği)" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Seydişehir ilçesinde bulunan Şehit Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi Müdürlüğü, Seydişehir Mahmut Esat Anadolu Lisesi Müdürlüğü ve Seydişehir Anadolu İmam Hatip Lisesi Müdürlüğünün 12. sınıfında eğitim gören öğrencilere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2020-2021 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde CD ortamında bir nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini arz ederim.

Seyit Ali BÜYÜK
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1-Genelge (3 Sayfa)
2-Kişisel Bilgi Formu (2 Sayfa)
3-Okul Listesi (1 Sayfa)

Akçeşme Mah.Garaj Cad. No: 4 Karatay/KONYA
Elektronik Ağ: <http://konya.meb.gov.tr>
e-posta: istatistik42@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Abdurrahman KAYNAK - Şef
Ali Naci İŞİK VHKİ-1210
Tel: (0 332) 353 30 50 - Faks : (0 332) 351 59 40

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8f9e-b3c8-3974-b23c-9cd8 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2: Veri Toplama Aracı

Bu anket Necmettin Erbakan Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Coğrafya Eğitimi Bilim Dalında yürütmekte olduğum yüksek lisans '**12.Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrendiklerini Yaşadıkları Yerle İlişkilendirme Düzeylerinin Ölçülmesi (Seydişehir Örneği)**' başlıklı tez çalışmamda kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bilgileriniz yalnızca yayın amacıyla kullanılacak olup gizli tutulacaktır. Sizden sorulara içtenlikle cevap vermeniz beklenmektedir. Katılımınız için teşekkür ederim.

Hatice ARSLAN

Coğrafya Öğretmeni

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı

Anket No:

Bölüm A (Kişisel Bilgiler)

1-Cinsiyetiniz nedir? Kadın () Erkek ()

2- Eğitim gördüğünüz okulun ismini tam olarak yazınız.

.....

3-Coğrafya dersi not ortalaması:

- (0-20) ()
- (21-40) ()
- (41-60) ()
- (61-80) ()
- (81-100) ()

4- Coğrafya dersini seviyor musunuz?

Evet () Hayır ()

Bölüm B (Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları)

1-Tınaztepe Mağarasının oluşumunda etkili olan faktörler nelerdir?

2-Kavak Mahallesi'ndeki sıcak su kaynağının oluşumu hakkında yorum yapabilir misiniz?

3-İlçemizin bitki örtüsüne ait iki tane bitki söyler misiniz?

4-İlçemizdeki TOKİ binalarının yerinin seçilmesinde hangi unsurlar dikkate alınmıştır?

5-İlçemizdeki yerleşmelerin Karakavak Mahallesiine doğru yayılmasını nasıl değerlendirebilirsiniz?

6-Sizce Suğla Gölü etrafındaki toprak türü ne olabilir?

7-Bir yatırımcı olsaydınız ilçemizde hangi sanayi kolunu açmak isterdiniz? Neden?

8-Coğrafya dersinde öğrendiklerinizi hayatınızda hangi alanlarda kullanıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?

9-İlçemizde rüzgâr türbinleri için en uygun yerler nereler olabilir?

10-İlçemizin kültürel mirasına bir tane örnek verebilir misiniz?

11-Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikası gerekli olan enerjiyi nerelerden temin ediyor olabilir?

12- İlçemizin sularının kireçli olmasının sebebi ne olabilir?

Bölüm C (5' li Likert tipi anket soruları)

Sorular	DEĞERLENDİRME İFADELERİ	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	Seydişehir’de güneşin nereden doğduğunu ve battığını gösterebilirim.					
2.	KOP’un Seydişehir’e kazandırdıkları hakkında bilgi sahibiyim.					
3.	Suğla Gölü’nün Beyşehir Gölü’nden beslendiğini düşünüyorum.					
4.	Dilsiz haritada ilçemizin yerini işaretleyebilirim.					
5.	İçme suyumuzu nereden temin ettiğimizi biliyorum.					
6.	İlçemizde yaşamış medeniyetler hakkında bilgi sahibiyim.					
7.	Seydişehir’in ekonomik nedenlerden göç aldığını düşünüyorum.					
8.	İlçemiz bitki tür ve çeşidi bakımından zengin bir bölgededir.					
9.	İlçemizdeki kırmızı toprakların laterit toprak türü olduğunu düşünüyorum.					
10.	Seydişehir de modern anlamda hayvancılık yapan yerleri gezip incelemek isterim.					
11.	Seydişehir Eti Alüminyum Fabrikasının ilçe ekonomisinde önemli bir paya sahip olduğunu düşünüyorum.					
12.	Seydibey Tarım ürünleri Entegre Tesisinin kurulmasında etkili olan faktörleri söyleyebilirim.					
13.	İlçemizde bir evin hangi cephesine güneş enerjisi kurulacağını tahmin edebilirim.					
14.	Seydişehir’in Konya-Antalya karayolu üzerinde bulunması ekonomisine katkı sağlamıştır.					
15.	İlçemizde şekerpancarı ekim alanlarının nerelerde yaygın olduğunu söyleyebilirim.					